

HET GROTE VERBAND

HKU JAARVERSLAG 2011

DE KUNST VAN **HKU**
nieuwe verbindingen, nieuwe toepassingen

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht | www.hku.nl

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
Bestuur en Organisatie	6
Missie van de HKU	8
Bestuursstructuur	9
Organogram	16
Sectorplan Kunstonderwijs	20
Medezeggenschap	25
Samenwerking	28
Subsidies	29
Onderwijs	32
Onderwijspalet	34
Opleidingenaanbod	34
Onderwijsontwikkeling	38
Kwaliteitszorg	42
Accreditaties	43
Geen uitbesteding onderwijs	44
Internationalisering	45
Onderzoek	46
Overzicht HKU lectoraten en lectoren	48
Onderzoeksambities	49
Inzet ten behoeve van onderzoek	56
Publicaties	57
Presentaties/conferenties	60

Studenten	64	Faciliteiten	102
Jonge professionals	66	Huisvesting	104
Studentenpopulatie	66	Herhuisvesting	107
Aanmeldingen	69	ARBO en milieu	108
Instroom	70	Automatisering	110
Vooropleiding	70	Financiën	112
Selectie	72	Doelstelling	114
Uitstroom	74	Planning- en controlcyclus	115
Rendementen	76	Bekostiging	115
Werving	78	Positief exploitatieresultaat	116
Studenten Service Centrum	79	Exploitatierkening 2011	120
Profileringsfonds	80	Vooruitblik	127
Alumni	81	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	134
Internationale studentenmobiliteit	82	Prijswinnaars 2011	136
Rechtsbescherming studenten	86	Samenvatting	142
Medewerkers	90	Summary	147
Gevoerd personeelsbeleid	92		
Kengetallen personeel	93		
Ziekteverzuim	96		
Gastdocenten	97		
Functionerings- en beoordelingsgesprekken	97		
Secundaire arbeidsvoorwaarden	98		
Convenant LeerKracht	98		
Stafontwikkeling	99		
Internationaal	100		
Klachtenregelingen medewerkers	100		
Vooruitblik	101		

Dit is een uitgave van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

Redactie

Fokke Uiterwaal, Bureau Communicatie

Vertaling

Textware, Utrecht

Concept, art direction en vormgeving

178 aardige ontwerpers, Amsterdam

www.178.nl

Dit jaarverslag is met de grootste zorg samengesteld.

Door de voortdurende veranderingen in het hoger onderwijs kan echter niet voor eventuele onvolledigheden of onjuistheden worden ingestaan.

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

Lange Viestraat 2b

Postbus 1520

3500 BM Utrecht

Tel: 030 - 23 32 256

Fax: 030 - 23 32 096

info@ssc.hku.nl

www.hku.nl

VOORWOORD

Beste lezer,

Voor u ligt het jaarverslag 2011 van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Het is het eerste jaarverslag dat tot stand is gekomen onder mijn voorzitterschap van het College van Bestuur. Toen ik in september 2011 in dienst kwam bij de HKU, kwam ik terecht in een dynamische hogeschool, die zich op een kruispunt bevindt. De pionierende en innovatieve kracht van de HKU heeft een indrukwekkende staat van dienst opgeleverd, maar dat alleen is niet meer genoeg. In deze tijd van transformatie en voortdurende behoefte aan vernieuwing zijn andere vormen van organisatie en andere benaderingen in onderwijs en onderzoek vereist. Als hogeschool moeten we zowel intern als in onze omgeving steeds meer een in netwerken, in wisselende omgevingen en rollen functionerende instelling zijn. Zie daar onze uitdaging voor de komende jaren.

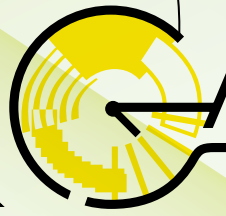
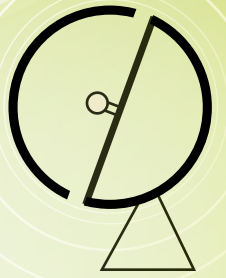
Het thema van dit jaarverslag is 'Het grote verband'. Toepasselijker kan niet. De HKU functioneert goed en is solide, alle radertjes draaien op volle toeren. Maar willen we als HKU een vitale positie in de maatschappij en het werkveld blijven innemen, dan zullen we nog veel meer moeten investeren in verbindingen met voor ons interessante partijen. 2011 was in dit opzicht, met de focus op het sectorplan kunstonderwijs, een schakeljaar. Ook 2012, waarin we ons zullen richten op de prestatieafspraken met het ministerie, zal dat zijn. Vanaf 2013 moeten we de nieuwe verbindingen die we nu zaaien gaan oogsten om die innovatieve hogeschool te blijven die we willen zijn.

De HKU rust op drie sterke pijlers: de kunsten (muziek, theater, beeldende kunst, vormgeving), de media (in de breedste zin van het woord, dus inclusief game- en interaction design) en een gerichtheid op de creatieve industrie. Met kunst en ontwerpprocessen als basis vertrekken we vanuit die positie om zinvolle en innovatieve toepassingen te ontwikkelen voor maatschappelijke uitdagingen. Dat vereist een open geest naar de buitenwereld, een wil tot samenwerken met partijen in allerlei sectoren en disciplineoverschrijdend denken. In mijn eerste maanden als collegevoorzitter heb ik mogen ervaren dat deze randvoorwaarden bij de HKU in sterke mate aanwezig zijn. Ik durf zelfs te stellen dat zij behoren tot de kracht, nee, de kunst van de HKU.

Met trots presenteer ik daarom ons motto voor de komende jaren:
De kunst van HKU: nieuwe verbindingen, nieuwe toepassingen.

Jules van de Vijver
voorzitter College van Bestuur
juni 2012

BESTUUR
MENSEN
ORGANISATIE

De

MISSIE VAN DE HKU

Kunst kan het beste worden beleefd, beoefend, bestudeerd en gemaakt in een stimulerende en vernieuwende omgeving. De Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU) streeft dat na. De HKU heeft een veelzijdig onderwijsaanbod, waardoor studenten met talent en passie zich kunnen ontwikkelen tot beeldend kunstenaars, docenten, musici, vormgevers, ontwerpers, kunst- en mediamanagers, schrijvers en acteurs. Naast bacheloropleidingen en internationaal erkende masteropleidingen biedt de HKU basis-/vooropleidingen en vervolgonderwijs aan.

In artistiek en onderwijskundig opzicht is de HKU ambachtelijk en vernieuwend. Naast de traditionele kunstbeoefening en ontwikkeling van vaardigheden zijn experiment, onderzoek en innovatie van kunst en technologie de bouwstenen van de onderwijsprogramma's. De HKU stimuleert haar studenten zelfstandig te leren. Ondersteund door docenten en begeleiders maken ze gebruik van werkplaatsen, ateliers en studio's. Studenten en docenten kunnen de grenzen van hun eigen discipline verleggen. De HKU bevordert dit door projecten, teamwork en interdisciplinair onderwijs.

De HKU levert een bijdrage aan het culturele leven van stad en regio. Daarnaast is de HKU aantrekkelijk voor studenten en docenten uit het buitenland en kunnen haar studenten een gedeelte van de studie in het buitenland volgen. De kwaliteit van de onderwijsprogramma's wordt afgemeten aan internationale kwaliteitsnormen. De HKU garandeert dat afgestudeerden over de kwaliteiten beschikken voor het opbouwen van een professionele loopbaan.

BESTUURS- STRUCTUUR

Bestuur van de HKU

Het bestuur van de HKU is ingericht conform de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek en volgt de Branchecode Governance Hogescholen (HBO-raad, 2006). Het College van Bestuur is belast met het besturen van de HKU onder verantwoording aan de Raad van Toezicht. Bij de bezoldiging van de leden van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur volgt de HKU de 'Uitwerking bezoldiging toezichthouders hogescholen' respectievelijk de 'Uitwerking bezoldiging bestuurders hogescholen' zoals opgesteld door de Haygroup en vastgesteld door de HBO-raad. De bezoldigingen zijn opgenomen in het financieel jaarverslag.

Raad van Toezicht

In 2011 heeft de heer Piet Klaver afscheid genomen als voorzitter van de Raad van Toezicht aangezien zijn benoembare periode tot een einde was gekomen. De heer Wim Kardux is hem opgevolgd als voorzitter van de raad. Naast de voorzitter bestaat de Raad van Toezicht uit vijf leden. Leden worden benoemd voor een periode van drie jaar, waarbij herbenoeming tweemaal mogelijk is. De Raad van Toezicht had in 2010 de volgende samenstelling:

Tot 10 maart 2011

De heer drs. P.C. Klaver, leeftijd 66 jaar, voorzitter
(lid vanaf 1 april 2003, benoemd als voorzitter vanaf 21 juni 2004;
laatstelijk herbenoemd voor de periode van 1 april 2009 tot 1 april 2012)

Vanaf 10 maart 2011

De heer drs. W. Kardux, leeftijd 67 jaar, voorzitter
(lid en plaatsvervangend voorzitter vanaf 16 december 2008, benoemd als
voorzitter vanaf 10 maart 2011; herbenoemd voor de periode van 16 december
2011 tot 16 december 2014)

- Lid Raad van Toezicht University College Roosevelt Academy

Vanaf 10 maart 2011 als plaatsvervangend voorzitter

De heer prof.dr. W.H. Gispen, leeftijd 68 jaar
(benoemd voor de periode van 1 juli 2010 tot 1 juli 2013)

- Honorair Universiteitshoogleraar Universiteit Utrecht - Faculteit
Geesteswetenschappen

De heer drs. S.P.M. de Waal, leeftijd 56 jaar

(benoemd voor de periode van 1 juli 2010 tot 1 juli 2013)
- Oprichter en voorzitter Public SPACE Foundation

Mevrouw drs. P.G. Boumeester, leeftijd 53 jaar

(benoemd voor de periode van 20 oktober 2010 tot 20 oktober 2013)
- Voorzitter bestuur Richard Holfonds

Lid, Portefeuillehouder financiën

Mevrouw mr. C.T.L. Hamaker, leeftijd 50 jaar
(benoemd voor de periode van 20 oktober 2010 tot 20 oktober 2013)
- Zelfstandig (financieel) communicatieadviseur

Mevrouw drs. M.A. van Schijndel, leeftijd 36 jaar

(benoemd voor de periode van 20 oktober 2010 tot 20 oktober 2013)
- Algemeen directeur Catharijneconvent

Overige nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht zijn
opgenomen op de website van de HKU (www.hku.nl).

Werkwijze en activiteiten

De Raad van Toezicht heeft in 2011 viermaal vergaderd in aanwezigheid van het College van Bestuur, de stafdirecteuren en stafleden van het College van Bestuur. In verband met de werving van een nieuwe voorzitter van het College van Bestuur vond daarnaast een extra vergadering van de raad plaats in maart. Tevens was er tussentijds contact tussen de voorzitter van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur. De Raad van Toezicht heeft in het kader van de werving een profielschets voor de voorzitter van het College van Bestuur vastgesteld. De wervingsprocedure heeft in het voorjaar van 2011 geleid tot de benoeming van de heer Jules van de Vijver als nieuwe voorzitter van het College van Bestuur.

De Raad van Toezicht heeft tweemaal vergaderd met de Centrale Medezeggenschapsraad, onder meer om de Centrale Medezeggenschapsraad te horen over het profiel en de beoogde kandidaat voor het voorzitterschap van het College van Bestuur.

De Raad van Toezicht heeft - conform zijn reglement - geen commissies ingesteld. De voltallige raad heeft opgetreden als selectie- en remuneratiecommissie bij de werving en aanstelling van de nieuwe voorzitter van het College van Bestuur.

Ook fungeert de voltallige Raad van Toezicht als auditcommissie. De voorzitter en de portefeuillehouder financiën bespreken daarbij de financiële jaarstukken en begroting voor met het College van Bestuur.

In verband met de besluitvorming van het College van Bestuur ten aanzien van mogelijke herhuisvesting heeft een informatieve bijeenkomst plaatsgevonden met de Raad van Toezicht en het College van Bestuur.

De raad heeft met het college geconstateerd dat herhuisvesting zoals was beoogd in het samenwerkingsverband met de SSH Utrecht niet haalbaar is.

De Raad van Toezicht heeft voorts in 2011 goedkeuring verleend aan:

- het algemeen jaarverslag HKU 2010
- het financieel jaarverslag HKU 2010 (in aanwezigheid van de externe accountant)
- de begroting HKU 2012
- de Intentieovereenkomst HKU - ArtEZ
- de samenstelling van het bestuur van de Stichting Beheer Register Goederen per 1 december 2011 met de heer Van de Vijver als voorzitter (benoeming voor de periode van 1 december 2011 tot 1 december 2014), de heer Jongkind als penningmeester (met bekrachtiging van de (her)benoeming voor de perioden van 1 januari 2005 tot 1 januari 2008; 1 januari 2008 tot 1 januari 2011 en 1 januari 2011 tot 1 januari 2013) en mevrouw De Vos als secretaris (met benoeming voor de periode van 1 december 2011 tot 1 december 2014).

De Raad van Toezicht heeft tot slot in 2011 onder meer de volgende onderwerpen besproken:

- de algemene gang van zaken binnen (de faculteiten van) de HKU
  - kengetallen aangaande de toelating, instroom en uitstroom van studenten
  - het profiel van de HKU in het kader van een nieuw sectorplan voor het kunstonderwijs
  - het voorgenomen beleid voor 2012
  - de huisvestingssituatie van de HKU
  - het financieel rekenkundig meerjarenperspectief van de HKU 2011-2015
  - de samenstelling en het functioneren van het College van Bestuur.
- De Raad van Toezicht heeft afgesproken dat het jaarlijkse functioneringsgesprek met de voorzitter van het College van Bestuur wordt gevoerd door de voorzitter van de Raad van Toezicht, waarna terugkoppeling naar de raad plaatsvindt.
- het eigen functioneren en de werkwijze van de raad
  - het functioneren van de externe accountant
  - het sociaal jaarverslag HKU 2010

Bericht van de Raad van Toezicht

Voor de HKU stond 2011 in het teken van op handen zijnde veranderingen. Vanuit bestuurlijk oogpunt vonden twee belangrijke wisselingen van de wacht plaats. In het voorjaar van 2011 namen wij afscheid van de heer Klaver als voorzitter van de Raad van Toezicht. Piet Klaver is vanaf 2003 aan de HKU verbonden geweest en heeft met veel belangstelling voor het hoger kunstvakonderwijs zijn toezichthoudende taak vervuld.

Een bestuurlijke verandering met een grote impact voor de HKU is de komst van de nieuwe voorzitter van het College van Bestuur, Jules van de Vijver. De voltallige Raad van Toezicht heeft in het voorjaar van 2011 de selectieprocedure voor de opvolging van Ad Wisman gevoerd. Met de benoeming van Jules van de Vijver is naar de mening van de raad een opvolger gekozen die met veel deskundigheid en enthousiasme de HKU zal kunnen leiden in een roerige periode van politieke en maatschappelijke ontwikkelingen ten aanzien van het hoger (kunst-) onderwijs en de creatieve sector.

In de decembervergadering heeft Jules van de Vijver zijn visie voor de HKU in de komende jaren gepresenteerd aan de Raad van Toezicht. Het profiel van de HKU kent drie pijlers: de kunsten, de media en de beroepspraktijken in de creatieve industrie. De raad is van mening dat dit profiel goed aansluit bij het brede (kunst)opleidingsaanbod van kunsten, techniek en economie dat de HKU aanbiedt.

De Raad van Toezicht vindt een duidelijke profilering ook noodzakelijk gezien de discussie in het kader van het sectorplan voor het hoger kunstonderwijs. In juli 2011 werd dit sectorplan gepubliceerd. Hogescholen hebben aan de staatssecretaris van OCW toegezegd om ter uitwerking van dit sectorplan en in onderlinge samenwerking een onderscheidend profiel op te stellen. Naar verwachting zal de uitwerking van het sectorplan in mei 2012 gereed zijn.

Naast deze bestuurlijke perikelen heeft de Raad van Toezicht in het afgelopen jaar zich uiteraard beziggehouden met zijn toezichthoudende taken ten aanzien van het beheer. De raad heeft - met de externe accountant - aan de hand van de jaarrekening en het jaarverslag 2010, de begroting voor 2012 en het meerjarig financieel perspectief kunnen constateren dat de HKU een solide financiële basis heeft. Een bijzondere toezichthoudende taak had de raad ten aanzien van de plannen met betrekking tot herhuisvesting. Samen met het College van Bestuur heeft de Raad van Toezicht geconstateerd dat plannen voor mogelijke herhuisvesting aan de Ina Boudier-Bakkerlaan te Utrecht, in samenwerking met de SSH Utrecht, een onverantwoord aandeel van de (onderwijs)financiering zou vergen. De Raad van Toezicht heeft daarop met het College van Bestuur afgesproken dat het college in 2012 een integraal huisvestingsplan zal opstellen. Ten aanzien van concrete herhuisvestingsmogelijkheden wordt even pas op de plaats gemaakt totdat het nieuwe huisvestingsbeleid gereed is.

Zowel de vorige voorzitter als de huidige had in 2011 regelmatig overleg met het College van Bestuur om de algemene gang van zaken te bespreken. Dit overleg verliep op openhartige en constructieve wijze. Met de Centrale Medezeggenschapsraad heeft in 2011 een aantal malen overleg plaatsgevonden. Daarbij is in onderling overleg bepaald dat de vice-voorzitter van de Raad van Toezicht als directe contactpersoon fungeert, zodat de Raad van Toezicht gemakkelijk toegankelijk is voor de Centrale Medezeggenschapsraad.

Concluderend kan gesteld worden dat gesproken kan worden van een goede samenwerking met het College van Bestuur en zijn staf en daardoor goede mogelijkheden voor de raad om zijn werk te doen.

Willem Kardux

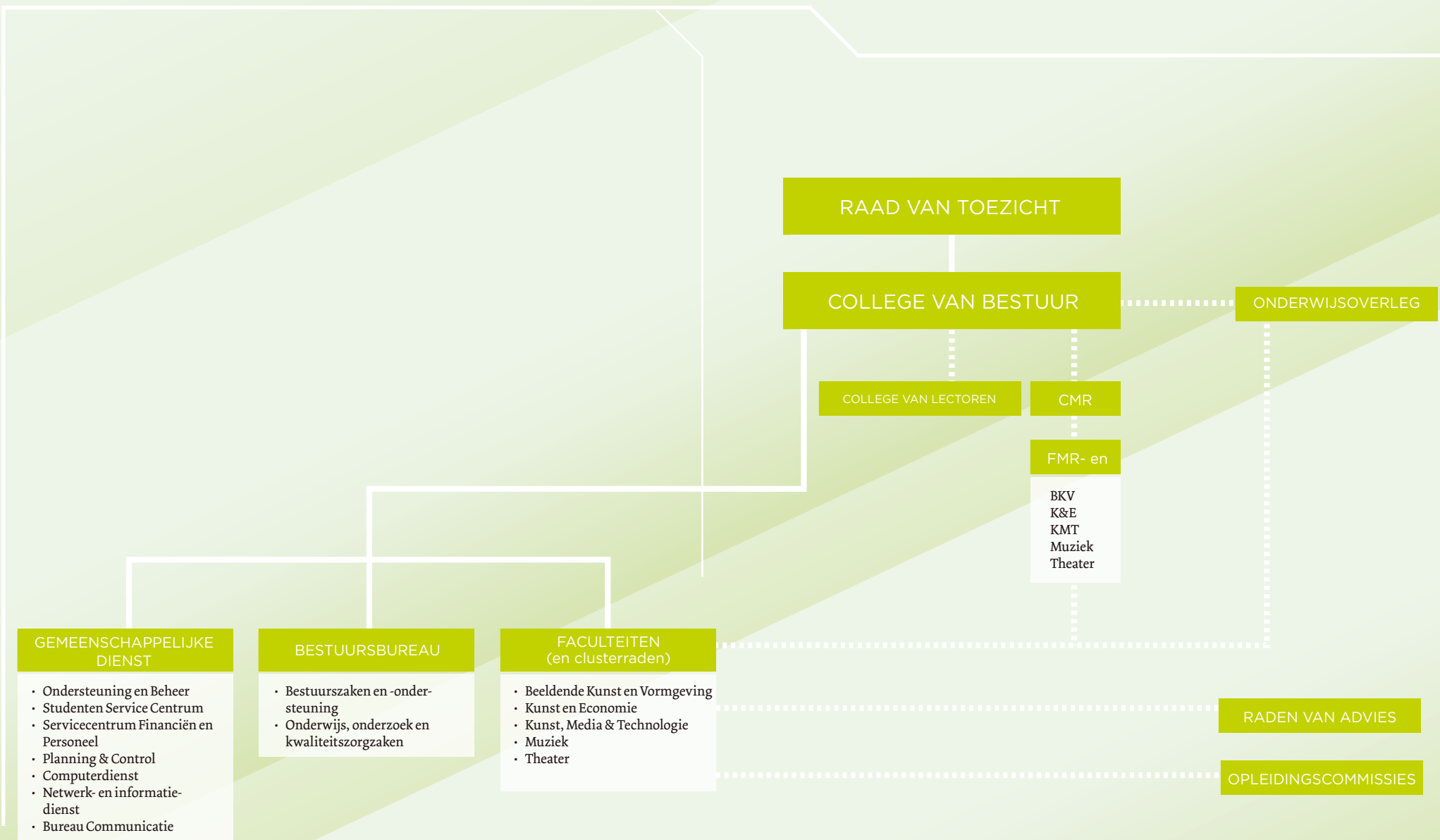
voorzitter Raad van Toezicht HKU

College van Bestuur

In 2011 heeft een bestuurswisseling plaatsgevonden. Tot 1 september 2011 was de heer prof. A.D.D. Wisman voorzitter en enig lid van het College van Bestuur. Vanaf 1 september 2011 is de heer J.M.J.H. van de Vijver benoemd als lid en aankomend voorzitter van het College van Bestuur naast de heer Wisman. Na een inwerkperiode is de heer Van de Vijver per 1 november 2011 voorzitter en per 1 december enig lid van het College van Bestuur. De heer Wisman heeft per 1 december afscheid genomen in verband met zijn pensionering.

Het College van Bestuur vergaderde in 2011 wekelijks met zijn beleidsadviseurs, de directeur en de plaatsvervangend directeur van de Gemeenschappelijke Dienst en de directeur van het Bestuursbureau. Daarnaast voerde het College van Bestuur tweewekelijks overleg met de faculteitsbestuurders in het Onderwijsoverleg.

----- Advies- en overlegorganen

Facultair bestuur

In 2011 vonden enkele personele wijzigingen plaats in de faculteitsbesturen. De voorzitters van de faculteiten Theater en Kunst en Economie hebben de hogeschool verlaten om buiten de HKU-muren nieuwe uitdagingen aan te gaan. Zij zijn opgevolgd door respectievelijk de vice-voorzitter van de Faculteit Theater (waarbij het faculteitsbestuur tijdelijk aangevuld is met een van de beleidsadviseurs van het College van Bestuur) en het hoofd van de School of Art and Economics.

Een van de twee bestuursleden van de Faculteit Kunst, Media & Technologie heeft het bestuur verlaten om binnen de faculteit programmaleider te worden van het onderzoeksprogramma Applied Game Design. Zijn functie wordt tot nader orde overgenomen door de plaatsvervangend directeur van de Gemeenschappelijke Dienst. Hierdoor is er ruimte ontstaan voor een nieuwe oriëntatie van het bestuur. In plaats van uit twee inhoudelijk georiënteerde personen bestaat het bestuur nu uit een inhoudelijk georiënteerd en een procesgeoriënteerd persoon.

Organisatieontwikkeling

Enkele faculteiten hebben het afgelopen jaar organisatorische wijzigingen doorgevoerd om zo beter te kunnen aansluiten op de onderwijsdoelen of het werkveld, of om zich beter te kunnen profileren binnen het hoger kunstonderwijs en daarmee richting aankomende studenten.

De Faculteit Kunst en Economie (KE) werkt sinds 2010 aan de inrichting van de faculteit als gestuurde netwerkorganisatie, waarin interactie tussen werkveld, opleiding en onderzoek een belangrijk en doorlopend onderdeel is. Hiervoor dienen de onderwijsprocessen zo efficiënt en effectief mogelijk georganiseerd te zijn. KE heeft in dat kader in 2011 veel aandacht besteed aan het vraaggestuurd organiseren en communiceren van de onderwijsbalie naar studenten en docenten. Ook heeft KE veel aandacht besteed aan het inrichten van flexibele werkplekken, waardoor medewerkers en teams elkaar ook op andere wijzen tegenkomen dan alleen in reguliere overleggen. Verder is KE begonnen met het opzetten van een eigen online community waarin medewerkers, studenten, alumni, partners en het werkveld elkaar kunnen ontmoeten, met elkaar kunnen discussiëren en kunnen samenwerken. Dit project loopt verder door in 2012.

De Faculteit Kunst, Media & Technologie heeft de integratie van onderwijs en onderzoek als speerpunt. In 2009 en 2010 zijn in dit kader acht onderzoeksprogramma's opgezet met evenzoveel lijnen naar het onderwijs. Uit een evaluatie bleek dat de organisatie en communicatie over deze programma's verbeterd kon worden. De programma's zijn daarom samengebracht in drie onderzoeksclusters, zodat het geheel overzichtelijker en de organisatorische overhead minder wordt.

De Faculteit Theater werkte de afgelopen jaren aan het 'Profiel 2012'. Hiermee wil de faculteit zich duidelijker positioneren op het gebied van transdisciplinariteit, interactiviteit, engagement en werken in context. Naast onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen, zoals de opzet van de Master of Arts in Performance Design (zie hoofdstuk 2) en het

opnemen van interdisciplinaire leerlijnen in het curriculum van de bacheloropleidingen, had dit ook enkele organisatorische wijzigingen tot gevolg. Zo zijn alle bacheloropleidingen onder één hoofd ondergebracht, is er een nieuw team hoofddocenten opgezet en zijn enkele onderwijsondersteunende afdelingen heringericht.

SECTORPLAN KUNSTONDERWIJS

Naar aanleiding van het sectorplan voor het kunstonderwijs 'Focus op Toptalent', dat in 2011 is aangeboden aan staatssecretaris Zijlstra, heeft de HKU in december een managementconferentie gehouden over het profiel van de HKU. De aanwezigen concludeerden dat het profiel van de HKU drie pijlers kent:

- de kunsten (beeldende kunst en vormgeving, muziek en theater)
  - media (technologie en maak- en ontwerppraktijken in de media in de ruimste zin van het woord)
  - gerichtheid op de creatieve industrie, en dan met name de bestaande en zich ontwikkelende nieuwe beroepspraktijken waarin artistieke, muzikale, theatrale, ontwerp- en mediacompetenties een rol spelen.
- De HKU staat voor de uitdaging om zich met deze drie pijlers sterk te profileren en een duidelijke positie te verwerven in de keten van (aspirant-)studenten, alumni, werkveld, collega-instituten, maatschappelijke instellingen, opdrachtgevers en overheden. In 2012 zal de HKU uitwerken hoe dit bereikt moet worden.

2012 wordt een schakeljaar. Daarin wordt de basis gelegd voor het instellingsplan 2013-2016, waarvan de activiteiten moeten bijdragen aan het sterkere profiel. In dat kader was 2011 een jaar om te bekijken waar de HKU op dit moment staat en de ambities uit het voorgaande instellingsplan (2009-2012) te herijken. De zogenaamde nulmeting, die de HKU in december 2010 heeft aangeboden aan het Regieorgaan Sectorplan Kunstonderwijs, was hiervoor een goede leidraad. De in dit document verwoorde ambities geven aan dat de doelstellingen in het instellingsplan 2009-2012 op het gebied van onder meer multi-/interdisciplinariteit, onderzoek, samenwerking met de werkvelden en

maatschappelijke betrokkenheid onverminderd van kracht zijn. Er zijn in 2011 door de faculteiten dan ook diverse acties ondernomen om de geformuleerde ambities te realiseren:

Ambitie 1 - Professionals voor de toekomst

Voor de Faculteit Muziek is de professional van de toekomst grensoverschrijdend, onderzoekend en flexibel. De studievariant 'Musician 3.0: Creating, Performing, Communicating', waarin studenten worden opgeleid die zowel multi-instrumentalist, componist, zanger(es) en performer zijn, geeft invulling aan deze ambitie. Musician 3.0 is in september 2011 van start gegaan.

Ambitie 2 - Naar een flexibel onderwijsaanbod

De Faculteit Kunst en Economie heeft de momenten waarop er stage kan worden gelopen geflexibiliseerd. Hierdoor sluit de faculteit beter aan op de behoeftes in het werkveld en op die van studenten, die nu ook stages kunnen aannemen die in de voorheen vaststaande periode niet werden aangeboden.

De School of Media & Technology van de Faculteit Kunst, Media & Technologie is overgestapt op een flexibeler curriculum, waardoor studenten nu meer keuzemogelijkheden hebben.

Ambitie 3 - Vernieuwen door het samenbrengen van disciplines

Interdisciplinair werken komt inmiddels in bijna alle kunstdisciplines voor waar de HKU voor opleidt. Op bijna alle faculteiten zijn het afgelopen jaar dan ook discipline-overstijgende projecten ontstaan. Soms vinden die plaats binnen de faculteit, zoals de multidisciplinaire onderzoeksprogramma's op de Faculteit Kunst, Media & Technologie, de studievariant Musician 3.0 (zie ook ambitie 1) bij de Faculteit Muziek of de Master of Arts in Performance Design op de Faculteit Theater. Steeds vaker worden ook samenwerkingsverbanden opgezet tussen verschillende faculteiten, zoals CATLAB (Content And Tools: a LABoratory). Dit is een initiatief vanuit de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving waarbij studenten en docenten van alle faculteiten van de HKU worden uitgenodigd om

interdisciplinair samen te werken.

Ambitie 4 – Multidisciplinariteit in onderwijs en onderzoek

Ook op onderzoeksgebied wordt er steeds meer multidisciplinair gewerkt. Niet alleen binnen de HKU, zoals in de acht onderzoeksprogramma's van de Faculteit Kunst, Media & Technologie, maar ook tussen de HKU en andere instellingen voor hoger onderwijs. Zo hebben studenten van verschillende opleidingen van de Faculteit Theater in 2011 samengewerkt met de Universiteit Utrecht bij het ontwikkelen en onderzoeken van theatrale interventies voor het wereldcongres van Performance Studies International, dat in mei 2011 plaatsvond in Utrecht.

Ambitie 5 – Talentontwikkeling op alle niveaus

De HKU gaat actief verbanden aan met mbo-opleidingen en ROC's in de regio Utrecht, bijvoorbeeld op het gebied van muziek en theater. Studenten Theatre and Education hebben in samenwerking met ROC Midden-Nederland en het Utrechts Centrum voor de Kunsten een speciaal project opgezet om basisschoolleerlingen actief te betrekken bij theater.

Ambitie 6 – Het ontwikkelen van zinvolle, betekenisvolle toepassingen van technologie

De Faculteit Theater heeft in 2011 het Media & Performance Lab (lancering: voorjaar 2012) ontwikkeld als onderdeel van een HKU-brede reeks labvoorzieningen. In het lab vindt onderzoek plaats naar de inzet van interactieve technologie in een performatieve of theatrale context.

De Faculteit Kunst, Media & Technologie heeft een kernpunt gemaakt van de betekenisvolle inzet van interactie- en gametechnologie, niet alleen in de kunstensector, maar juist ook in bijvoorbeeld de gezondheidszorg, onderwijs en andere maatschappelijke gebieden.

Ambitie 7 – Ondernemerszin in onderwijs en onderzoek

De HKU heeft ondernemerschap hoog in het vaandel staan. Alle studenten moeten aan het eind van hun studie niet alleen opgeleid zijn tot kunstenaars of kunstmanagers, maar ook de noodzakelijke praktische vaardigheden bezitten om een eigen praktijk te realiseren. De afgelopen jaren zijn in het kader van het COCI-project (Centrum van Ondernemerschap in de Creatieve Industrie) op alle faculteiten leerlijnen Ondernemerschap ontwikkeld en opgenomen in de curricula. Het COCI-project is in 2011 afgerond (zie ook de paragraaf 'Subsidies' aan het eind van dit hoofdstuk).

Ambitie 8 – Zinvolle integratie van onderzoek en ontwerp

Onderzoek aan de HKU heeft altijd directe relaties met het onderwijs. Resultaten uit onderzoek worden opgenomen in het onderwijs, terwijl binnen het onderwijs veel aandacht wordt besteed aan onderzoeksvaardigheden en toegepast onderzoek wordt uitgevoerd. Opgedane kennis wordt zowel binnen de HKU als met de werkvelden gedeeld. Er is dan ook een continue stroom van kenniscirculatie vanuit en naar de werkvelden. Meer informatie over onderzoek aan de HKU is te vinden in het hoofdstuk Onderzoek in dit jaarverslag.

Ambitie 9 – Samenwerking met de werkvelden in de creatieve sector

Op vrijwel alle faculteiten worden door studenten projecten uitgevoerd in opdracht van bedrijven en non-profitorganisaties uit het werkveld, waarbij de focus vaak ligt op duurzame productinnovaties. Daarnaast heeft de HKU in de afgelopen jaren door het project Xpert CMKB (zie ook de paragraaf 'Subsidies' aan het eind van dit hoofdstuk) de banden met de creatieve werkvelden nauw aangehaald. Hiermee brengt de HKU kenniscirculatie op gang, niet alleen van de creatieve werkvelden naar het onderwijs, maar ook van het onderwijs naar het werkveld: kennisvalorisatie.

Ambitie 10 – Multisectorale samenwerking – een bredere opvatting van de maatschappelijke functie

Deze ambitie sluit naadloos aan bij de ambities genoemd onder 6, 8 en 9. De HKU heeft door tal van studentenprojecten en onderzoeksprogramma's veel ervaring opgedaan in het toepassen van creatieve oplossingen in wisselende maatschappelijke contexten. Zo wordt samengewerkt met instanties in de gezondheidszorg, het onderwijs en met maatschappelijke organisaties. Het uitgangspunt hierbij is dat de projecten en onderzoeksprogramma's via creatieve en ontwerpprocessen bijdragen aan het oplossen van maatschappelijk relevante problemen.

Ambitie 11 – Regionaal, nationaal en internationaal opereren in onderlinge samenhang.

Hoewel veel onderzoek en onderwijs nog nationaal is georiënteerd, speelt de HKU ook internationaal een actieve rol. Studenten van de Faculteit Kunst, Media & Technologie voeren, vaak samen met studenten van de Faculteit Kunst en Economie, opdrachten uit op het gebied van ontwikkelingssamenwerking voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken of de Nuffic. Studenten van de HKU reizen hiervoor af naar landen als Ghana, Zambia en Tanzania. Op regionaal niveau heeft de HKU in het kader van het project Xpert CMKB veel geïnvesteerd in samenwerking met bedrijven uit de creatieve industrie in Utrecht en omstreken.

Het sectorplan kunstonderwijs heeft verder nog geresulteerd in de eerste concrete doelstellingen voor de HKU voor de komende jaren. De kunsthogescholen hebben in het sectorplan afgesproken om het aantal kunststudenten in verschillende disciplines te reduceren, om zo de kwaliteit van de opleidingen te verbeteren en te zorgen voor een betere aansluiting op de arbeidsmarkt. Voor de HKU gaat het hierbij om een reductie ten opzichte van 2011 van het aantal studenten aan de Bachelor of Fine Art met 18% en de Bachelor of Music met 10%. Beide reducties moeten in 2015 gerealiseerd zijn.

MEDEZEGGENSCHAP

Medezeggenschap binnen de HKU speelt zich af op meerdere niveaus. De Centrale Medezeggenschapsraad (CMR) bespreekt onderwerpen die op HKU-breed niveau spelen. Facultaire medezeggenschapsraden (FMR'en) richten zich op onderwerpen binnen de betreffende faculteit. Omdat de CMR is samengesteld uit vertegenwoordigers van de FMR'en, zijn de raden goed op de hoogte van wat er op de verschillende niveaus speelt. Zowel de FMR'en als de CMR werken met een ongedeelde structuur: personeelsleden en studentleden maken deel uit van dezelfde raad.

Naast de zaken die jaarlijks op de agenda van de medezeggenschapsraden staan, zoals instemming met regelingen en statuten, kregen de medezeggenschapsraden in 2011 te maken met enkele nieuwe ontwikkelingen. Zo startte Jules van de Vijver in het laatste kwartaal van 2011 als voorzitter van het College van Bestuur. Hij is samen met de CMR begonnen aan een hernieuwde samenwerking op het gebied van medezeggenschap binnen de HKU.

Ook ontwikkelingen buiten de organisatie vroegen de focus van de medezeggenschapsraden, met name de overheidsplannen voor het kunstonderwijs. Deze plannen worden in het komende jaar verder behandeld.

CMR

In 2011 heeft de Centrale Medezeggenschapsraad zes keer regulier vergaderd en vijf keer met (de vertegenwoordiging van) het College van Bestuur. Ook is er tweemaal vergaderd met de volledige Raad van Toezicht, waarvan één overleg in het kader van de werving van de nieuwe voorzitter van het College van Bestuur.

In een aanvullend informeel overleg met de vice-voorzitter van de Raad van Toezicht is bepaald dat deze als directe contactpersoon fungeert.

Het College van Bestuur heeft in 2011 besloten om af te zien van de herhuisvesting van de HKU op het KPN-terrein aan de Cartesiusweg/ Ina Boudier-Bakkerlaan. Daarmee is dit onderwerp van de CMR-agenda verdwenen. Overgebleven zijn onder andere het taakbelastingsbeleid, het sectorplan kunstonderwijs en de financiën. De CMR is in 2011 betrokken geweest bij de procedure rond de benoeming van een nieuwe voorzitter van het College van Bestuur.

De vergaderingen hebben geleid tot instemming op de volgende onderwerpen:

- de intentieovereenkomst met de SSH over huisvesting
- het voorstel met betrekking tot benoeming commissies HKU
- het werkrooster 2011-2012
- de Onderwijs- en Examenregelingen (OER) 2011-2012
- het onderwijsjaarrooster 2011-2012
- de benoeming van een nieuwe vertrouwenspersoon voor de Gemeenschappelijke Dienst/Faculteit Kunst en Economie
- een toevoeging aan het functieboek: Plaatsvervangend Hoofd Ondersteuning & Beheer
- een toevoeging aan het functieboek: medewerker Facilitaire Zaken
- een toevoeging aan het functieboek: Hoofd ICT Ontwikkeling/ Applicatie & Systeembeheer
- een toevoeging aan het functieboek: Adviseur/Plaatsvervangend Hoofd Communicatie

Tevens is de CMR gehoord in het kader van de instelling van een tijdelijke klachtencommissie ongewenst gedrag.

FMR

De FMR'en behandelden in 2011 in grote lijnen dezelfde onderwerpen, aangezien deze raakvlakken hebben met de (onderwijs)activiteiten op facultair niveau.

SAMENWERKING

De HKU speelt een actieve rol in de regio Utrecht. Deze regio levert een grote bijdrage aan het totaal aantal werkenden in de creatieve industrie. Als grootste kunsthogeschool van Nederland is de HKU daarbij een belangrijke speler. De creatieve industrie op haar beurt is weer een belangrijk doelgebied voor de HKU. In alle samenwerkingsverbanden zoekt de HKU naar toegevoegde waarde voor het opleidingsaanbod: welke maatschappelijke ontwikkelingen doen zich voor die van belang zijn voor de kwaliteit en actualiteit van het geboden onderwijs en de aansluiting op de beroepspraktijk? Dit geldt ook voor de activiteiten die de HKU voor en met externe partijen ontwikkelt. Nieuwe initiatieven op dit terrein worden mede getoetst aan de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek. De activiteiten die ontwikkeld worden, zijn bedoeld om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen, dragen bij aan de kennisoverdracht aan de maatschappij en sluiten aan op vastgestelde onderwijscurricula en/of ondersteunen die.

De HKU is in 2011 begonnen aan een hernieuwde opbouw van het relatienetwerk. De banden met collega-instellingen (Hogeschool Utrecht, Universiteit Utrecht), bedrijven (onder andere Jaarbeurs Utrecht), gemeenten (Utrecht en Hilversum) en de provincie Utrecht zijn aangehaald. De HKU werkt nauw samen met deze partners op het gebied van de creatieve industrie, internationalisering, (serious) gaming, stadspromotie, studentenhuysvesting, ondernemerschap en bijvoorbeeld Utrecht als Europese Culturele Hoofdstad in 2018. Ook onderhoudt de HKU nauw contact met festivalorganisaties, podia, scholen voor primair en voortgezet onderwijs, ROC's, het Utrechts Centrum voor de Kunsten, bedrijven en initiatieven.

SUBSIDIES

De HKU kan met behulp van subsidies extra activiteiten ondernemen die ten goede komen aan onderwijs en onderzoek. Deze activiteiten ontstaan veelal in samenspraak met (maatschappelijke) organisaties, andere kennisinstellingen en bijvoorbeeld het bedrijfsleven. Ondernemerschap in de creatieve industrie is zo'n thema waar, mede met behulp van subsidies, op korte termijn bijzondere aandacht aan is besteed. Dit gebeurde door middel van twee projecten, die in 2011 zijn afgerond:

COCI

COCI staat voor Centrum van Ondernemerschap in de Creatieve Industrie. Het centrum is mogelijk gemaakt door middel van een subsidie van het Ministerie van Economische Zaken, Innovatie en Landbouw.

In de periode 2008-2011 heeft de HKU met COCI ondernemerschapsleerlijnen ontwikkeld voor alle opleidingen op de HKU. Het doel daarvan is om de studenten niet alleen op te leiden op hun vakgebied, maar om hen ook te leren hoe ze hun eigen praktijk kunnen organiseren. In een tijd met teruglopende subsidies en een zich terugtrekkende overheid is dit geen overbodige luxe. Inmiddels worden alle HKU-studenten getraind in ondernemerschap door modules en leerlijnen die specifiek voor de verschillende vakgebieden ontwikkeld zijn. Daarmee is het doel van COCI bereikt en is het project afgesloten.

Xpert CMKB

Dit project maakte onderdeel uit van Creative Xcellerator, een gezamenlijk initiatief van de HKU, de Hogeschool Utrecht en Taskforce Innovatie Utrecht. Creative Xcellerator wordt gefinancierd door Pieken in de Delta en de Gemeente Utrecht.

Xpert CMKB verbindt de HKU met de creatieve werkvelden door het organiseren van een diversiteit aan activiteiten voor alumni en ook, steeds meer, voor studenten. Hierdoor merkt de HKU dat alumni en studenten steeds meer en beter contact maken met elkaar, hun kennis en netwerk delen en samen creëren en ondernemen. Daarmee verstevigt de HKU haar positie in de keten van partijen die relevant zijn voor de HKU.

Xpert CMKB is na afloop van de looptijd van de subsidie afgesloten in het najaar van 2011.

Doorontwikkeling ondernemerschapexpertise

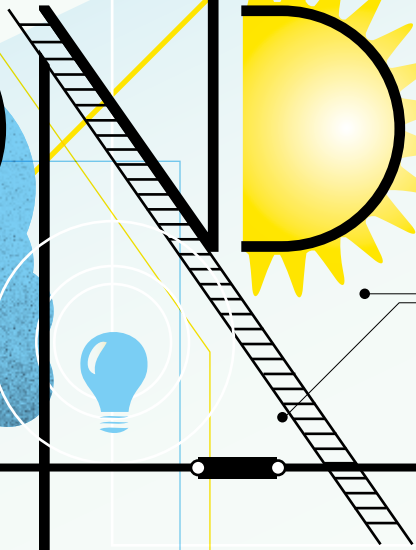
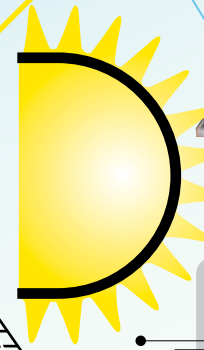
Om de expertise die de HKU heeft opgedaan op het gebied van ondernemerschap in de creatieve sectoren niet te laten verdwijnen, zal de HKU de in COCI en Xpert CMKB ontwikkelde kennis doorontwikkelen en toegankelijk blijven maken. De nieuwe vorm hiervoor wordt in het voorjaar van 2012 gepresenteerd.

Internationale programma's

De Europese samenwerking van onderwijs- en onderzoeksprogramma's van de HKU wordt voornamelijk ondersteund door subsidieprogramma's van de Europese Unie, zoals Leven Lang Leren/Erasmus en het zesde en zevende Kaderprogramma. Buiten Europa en op het gebied van ontwikkelingssamenwerking zijn dit NPT en NFP (Netherlands Fellowship Programme) van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, het Culture & Development Fund van ambassades en middelen van externe opdrachtgevers die werkzaam zijn op het gebied van armoedebestrijding en de creatieve industrie.

In 2011 is de HKU partner geworden in het grote, Europese onderzoeksproject CURE (Creative Urban Renewal Northwest Europe). Hierin zal de HKU samenwerken met steden als Brugge, Lille en Edinburgh aan strategieën voor gebiedsontwikkeling en het faciliteren van de creatieve industrie. Het Lectoraat Kunst en Economie staat aan de basis van deze samenwerking.

ONDERWIJSPALET

De Hogeschool voor de Kunsten Utrecht biedt negen bacheloropleidingen aan in zeven interessegebieden: beeldende kunst, games en interactie, kunstmanagement, media, muziek, theater en vormgeving. Binnen deze interessegebieden heeft de HKU 41 afstudeerrichtingen. Daarnaast biedt de HKU verschillende basis-/vooropleidingen en masteropleidingen aan. Door samen te werken met de Universiteit Utrecht, de Open University in Groot Brittannië en de University of Bournemouth heeft de HKU postgraduate opleidingen en trajecten van verschillend niveau gerealiseerd, van masters tot research degrees.

OPLEIDINGENAANBOD

De HKU houdt scherp in de gaten aan welke kennis en competenties op kunstgebied er in de maatschappij en het werkveld behoefte is. Zo wordt continu bekeken of het aanbod van de HKU actueel en waardevol is of bijgesteld moet worden.

Het opleidingsaanbod is in 2011 uitgebreid met de Master of Arts in Performance Design aan de Faculteit Theater. Dit is een onbekostigde, door de Open University in Groot-Brittannië gevalideerde master, waarin het ontwerpen, maken en managen van theaterle ervaringen en gebeurtenissen centraal staat. De opleiding sluit nauw aan bij ontwikkelingen in de beroepspraktijk, waar steeds vaker sprake is van samenwerking tussen theatermakers en kunstenaars uit andere disciplines. Deze samenwerkingen vinden vaak plaats 'in context': in en buiten het theater, op diverse locaties, en in nauwe samenwerking met festivals, bedrijven, overheidsinstellingen of scholen. De Master of Arts in Performance Design richt zich op het verdiepen van kennis over deze onderwerpen bij kunststudenten met een bachelorgraad en professionals uit de beroepspraktijk.

Binnen het vakgebied muziek is er ook meer en meer sprake van crossovers tussen disciplines. Muzikanten zijn steeds vaker niet alleen componist, instrumentalist/zanger of performer, maar alle drie tegelijk. Om bij deze ontwikkeling aan te sluiten, is de Faculteit Muziek de studievariant 'Musician 3.0: Creating, Performing, Communicating' gestart binnen de Bachelor of Music.

De Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV) heeft in 2011 de afstudeerrichtingen 3D Design en Industrial Design samengevoegd tot de afstudeerrichting Product Design. Hiermee wil de faculteit de student een breder en tegelijk samenhangend palet aan differentiaties aanbieden en daarmee voor de student zoveel mogelijk ruimte creëren om zich in de het best bij hem passende richting te ontwikkelen.

Daarnaast heeft de Faculteit de afstudeerrichtingen Urban Design en Interior Design samengevoegd tot Spatial Design. Door een wijziging in de Wet op de Architectentitel dienen studenten per 1 januari 2011 een masteropleiding Interieurarchitectuur te volgen om zich te kunnen inschrijven als interieurarchitect in het architectenregister. De afstudeerrichting Spatial Design heeft zich daarom vanaf de instroom in 2011 georiënteerd op de volle breedte van de ruimtelijk ontwerpdisciplines (tuin- en landschapsarchitectuur, stedelijke ruimte, architectuur en interieurarchitectuur) die vallen onder de Wet op de Architectentitel. Een specialisatie na de bacheloropleiding bij een masteropleiding binnen deze disciplines is hiermee tot de mogelijkheden gaan behoren.

BEKOSTIGD OPLEIDINGENAANBOD: AFSTUDEERRICHTINGEN PER BACHELOR EN MASTER
 In het onderstaande overzicht is weergegeven welke bekostigde opleidingen de HKU in 2011 aanbood en welke afstudeerrichtingen binnen een bacheloropleiding gevolgd konden worden.

CROHO	TITEL + AFSTUDEERRICHTINGEN	FACULTEIT
39110	Bachelor of Fine Art (vt)	Beeldende Kunst en Vormgeving
39111	Bachelor of Design (vt)	
	· Fashion Design	Beeldende Kunst en Vormgeving
	· Graphic Design	Beeldende Kunst en Vormgeving
	· Illustration	Beeldende Kunst en Vormgeving
	· Photography	Beeldende Kunst en Vormgeving
	· Product Design	Beeldende Kunst en Vormgeving
	· Spatial Design (per 1-9-2011)	Beeldende Kunst en Vormgeving
	· Interior Architecture (in afbouw per 1-9-2011)	Beeldende Kunst en Vormgeving
	· Urban Design (in afbouw per 1-9-2011)	Beeldende Kunst en Vormgeving
	· Audiovisual Media	Kunst, Media & Technologie
	· Animation	Kunst, Media & Technologie
	· Image and Media Technology	Kunst, Media & Technologie
	· Theatre Design	Theater
34739	Bachelor of Music (vt)	
	· Klassieke Muziek	Muziek
	· Historische Instrumenten	Muziek
	· Jazz & Pop	Muziek
	· Composition for the Media	Kunst, Media & Technologie
	· Composition Electronic Music	Kunst, Media & Technologie
	· Composition and Music Production	Kunst, Media & Technologie
	· Composition and Music Technology	Kunst, Media & Technologie
	· Composition and Sound Design for Adaptive Systems	Kunst, Media & Technologie
	· Music Production and Performance	Kunst, Media & Technologie
	· Music Technology and Performance	Kunst, Media & Technologie
34860	Bachelor of Theatre (vt)	
	· Acting	Theater
	· Theatre and Education (docerend theatermaker)	Theater
	· Writing for Performance	Theater
34713	Bachelor of Art and Technology (vt)	
	· 3D Computer Animation and Visual Effects	Kunst, Media & Technologie
	· Audio Design	Kunst, Media & Technologie
	· Digital Media Design	Kunst, Media & Technologie
	· Digital Video Design	Kunst, Media & Technologie
	· Game Art	Kunst, Media & Technologie
	· Game Design and Development	Kunst, Media & Technologie
	· Interaction Design	Kunst, Media & Technologie
	· Sound Design	Kunst, Media & Technologie
	· Design for Virtual Theatre and Games	Theater

CROHO	TITEL + AFSTUDEERRICHTINGEN	FACULTEIT
34951	Bachelor of Art and Economics (vt)	
	· Event Management	Kunst en Economie
	· Arts and Media Management	Kunst en Economie
	· Music Management	Kunst en Economie
	· Theatre Management	Kunst en Economie
	· Visual Art and Design Management	Kunst en Economie
39100	Bachelor of Fine Art and Design in Education (vt/dt)	
	· Docent Beeldende Kunst en Vormgeving	Beeldende Kunst en Vormgeving
39112	Bachelor of Music in Education (vt/dt)	
	· Docent Muziek	Muziek
34745	Bachelor of Theatre in Education (vt)	
	· Docent Theater	Theater
44739	Master of Music (vt)	Muziek/Kunst, Media & Technologie
49117	Master of Education in Arts (dt)	Interfacultaire master
49238	Master Interior Architecture (vt)	Beeldende Kunst en Vormgeving

ONBEKOSTIGD OPLEIDINGENAANBOD

Het onderstaand overzicht geeft de onbekostigde opleidingen aan de HKU weer. Het betreft hier masteropleidingen die worden verzorgd in samenwerking met de Open University in Groot-Brittannië. Ze voldoen daarmee aan de Britse academische standaarden.

TITEL + AFSTUDEERRICHTING	FACULTEIT
Master of Arts in Arts Management	Kunst en Economie
Master of Arts in Design	
· Editorial Design	Beeldende Kunst en Vormgeving
· Fashion Design	Beeldende Kunst en Vormgeving
· Interior Design	Beeldende Kunst en Vormgeving
· Public Space Design	Beeldende Kunst en Vormgeving
Master of Arts in Creative Design for Digital Cultures	
· Games and Interaction Design	Kunst, Media & Technologie
· Film, Animation and Media Design	Kunst, Media & Technologie
· Music and Sound Design	Kunst, Media & Technologie
Master of Arts in Fine Art	Beeldende Kunst en Vormgeving
Master of Arts in Performance Design	Theater

vt = voltijd dt = deeltijd

ONDERWIJS- ONTWIKKELING

Door onderwijsontwikkeling vergroot de HKU de kwaliteit van haar opleidingen. Evaluatie en verbeteringen van het onderwijs staan in het teken van de vergroting van de relevantie, efficiency en studeerbaarheid van de opleidingen en het optimaliseren van de rendementen. Ook streeft de HKU ernaar aan te blijven sluiten op de ontwikkelingen in de kunsten en de verschillende beroepspraktijken.

In 2011 waren dit de belangrijkste thema's:

Flexibilisering van onderwijs

In 2011 is door de faculteiten veel werk gemaakt van het flexibiliseren van het onderwijs. De flexibilisering diende niet op elke faculteit hetzelfde doel. Bij de Faculteit Kunst en Economie was de flexibilisering bijvoorbeeld gericht op een betere aansluiting op de beroepspraktijk, terwijl bij de faculteiten Kunst, Media & Technologie en Theater samenwerking tussen disciplines voorop stond.

De Faculteit Kunst en Economie heeft het onderwijsaanbod in het derde jaar geflexibiliseerd. Hierdoor kunnen derdejaars studenten nu ook in de eerste helft van het derde jaar stage lopen. Hierdoor kan de faculteit stages aanbieden van bedrijven die alleen in dat eerste half jaar stagemogelijkheden hebben. Dit komt zowel de bedrijven ten goede als de studenten, die nu meer mogelijkheden hebben voor een stage die het best bij hen past.

Bij de Faculteit Theater is vooral gewerkt aan de implementatie van de facultaire semesters in jaar 3 en 4. Hierdoor werken de verschillende afstudeerrichtingen nauwer met elkaar samen, wat goed aansluit bij de steeds meer interdisciplinair wordende beroepspraktijk.

De Faculteit Kunst, Media & Technologie heeft de bestaande gemeenschappelijke modules van de game- en interactieopleidingen en muziektechnologie verder doorontwikkeld. Hierdoor wordt samenwerking tussen de twee gebieden nog makkelijker gemaakt.

Met Musician 3.0 heeft de Faculteit Muziek een studievariant ontwikkeld waarin elementen uit de reeds bestaande afstudeerrichtingen in onderlinge samenhang samenkomen. Dit geeft studenten de mogelijkheid om meer interdisciplinair te werken en zich op meerdere gebieden tegelijk te ontwikkelen.

Scherpere profilering

In het kader van het sectorplan kunstonderwijs staat ook de HKU voor de uitdaging om zich sterker te profileren. In december 2011 heeft de HKU een managementconferentie gehouden waarin het beoogde profiel van de HKU aan bod is gekomen. De aanwezigen kwamen tot de conclusie dat de HKU rust op drie pijlers:

- de kunsten (beeldende kunst en vormgeving, muziek en theater)
- media (technologie en maak- en ontwerppraktijken in de media in de ruimste zin van het woord)
- gerichtheid op de creatieve industrie, en dan met name de bestaande en zich ontwikkelende nieuwe beroepspraktijken waarin artistieke, muzikale, theatrale, ontwerp- en mediacompetenties een rol spelen.

De focus op deze drie pijlers wordt een belangrijke factor voor de onderwijsontwikkeling binnen de HKU. In 2012 wordt deze focus verder uitgewerkt naar de diverse opleidingen en disciplines.

Aansluiting op de beroepspraktijk

Projectonderwijs is, mede door het COCI-programma (zie hoofdstuk Bestuur en Organisatie, paragraaf 'Subsidies') inmiddels gemeengoed geworden op de HKU. Niet alleen werken steeds meer studenten aan projecten van externe opdrachtgevers, de projecten worden ook steeds meer multidisciplinair. Daarnaast komen er steeds meer projecten waarbij studenten van verschillende faculteiten betrokken zijn. Zo werken studenten van de Faculteit Kunst en Economie veel samen met studenten van de faculteiten Kunst, Media & Technologie en Beeldende Kunst en Vormgeving. Door deze projecten bouwt de HKU een uitgebreid netwerk op van partijen in de creatieve werkvelden, maar ook steeds meer met bedrijven in andere sectoren zoals de gezondheidszorg, onderwijs, erfgoed, ontwikkelingssamenwerking en de zakelijke dienstverlening. Bovenal levert het de studenten een schat aan ervaring voor hun toekomstige beroepspraktijk op.

Integratie onderwijs en onderzoek

Het onderzoek dat de HKU uitvoert komt niet alleen ten goede aan de creatieve werkvelden, maar juist ook aan het onderwijs. Resultaten uit onderzoek van de lectoren worden opgenomen in de leerlijnen en vragen uit het onderwijs leiden weer tot interessante onderzoeksonderwerpen. Voorbeelden van het onderzoek dat terugvloeit naar het onderwijs, zijn:

- De Faculteit Muziek doet via het lectoraat Communicating Music onderzoek naar de didactiek van de groepslessen. De resultaten hiervan worden opgenomen in de groepslessen van de faculteit. Tevens heeft het lectoraat een onderzoek gedaan naar een visie en didactische concepten voor de studievariant Musician 3.0.
- De Faculteit Theater doet via het lectoraat Theatrale Maakprocessen onderzoek naar hoe nieuwe, interactieve technologieën ingezet kunnen worden in een performatieve of theatrale context. Dit onderzoek heeft geresulteerd in MAPLAB, het Media & Performance Lab. Daarin kunnen studenten en externe partijen onderzoek doen naar de toepassing van deze interactieve technologieën. Het MAPLAB gaat in het voorjaar van 2012 van start als onderdeel van een HKU-brede reeks aan labvoorzieningen.
- Onderzoekdocenten van de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving hebben samen met de lector Design gewerkt aan het opnemen van artistiek onderzoek door alle leerjaren heen.
- Ook de Faculteit Kunst en Economie heeft met kerndocenten gewerkt aan het opnemen van onderzoekscompetenties in het curriculum. Zo wordt de module 'Onderzoekscompetenties' nu gekoppeld aan andere modules, zoals 'Visieontwikkeling'.
- De Faculteit Kunst, Media & Technologie maakt van de integratie van onderzoek en onderwijs een speerpunt. In dat kader zijn er acht onderzoeksprogramma's ontwikkeld die een duidelijke link hebben met het onderwijs. Veel onderzoeksprogramma's werken ook samen. In het kader van de overzichtelijkheid zijn deze acht programma's inmiddels ondergebracht in drie clusters.

Meer over het onderzoek aan de HKU is terug te vinden in het hoofdstuk Onderzoek van dit jaarverslag.

KWALITEITZORG

De HKU maakt onderscheid in interne kwaliteitszorg in het kader van de onderwijs- en onderzoeksontwikkeling, en externe kwaliteitszorg in het kader van de verantwoording. Kwaliteitszorg is binnen de HKU een integraal onderdeel van de onderwijs- en onderzoeksontwikkeling.

Opleidingen houden zichzelf continu tegen het licht, voeren gesprekken met het werkveld en met alumni, onderhouden contacten met collega's in binnen- en buitenland en organiseren evaluaties onder studenten en docenten. Daarnaast worden ook de facultaire processen die van belang zijn voor de onderwijs- en onderzoeksontwikkeling, scherp in de gaten gehouden en waar nodig bijgesteld. Tevens wordt er veel aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering bij docenten en ondersteunende medewerkers. Ook de bijdragen van de lectoraten aan het onderwijs worden kritisch bekeken. Zo ontstaat een continue cyclus van verbetering die alle facetten van de onderwijspraktijk beslaat.

Wat betreft de externe verantwoording van het onderwijs heeft de HKU te maken met twee stelsels: het Nederlandse accreditatiestelsel van de NVAO en het Britse accreditatiestelsel van de OUVS. Voor de externe verantwoording van de kwaliteitszorg onderzoek (zie hoofdstuk Onderzoek) heeft de HKU te maken met het kwaliteitszorgstelsel voor onderzoek aan hogescholen. Dat stelsel is gebaseerd op het brancheprotocol kwaliteitszorg onderzoek (BKO).

ACCREDITATIES

Accreditaties via de NVAO (Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie)

In het kader van het nieuwe accreditatiestelsel voor het hoger onderwijs heeft de HKU in maart 2011 besloten om te gaan werken met de structuur van een instellingstoets met, in het geval van een positief oordeel, beperkte opleidingsbeoordelingen. De instellingstoets van de HKU staat gepland voor najaar 2012. Met het oog hierop krijgen de opleidingen die tot dat moment voor accreditatie op het programma staan, een beperkte opleidingsbeoordeling.

In 2011 zijn geen accreditatietrajecten voor bacheloropleidingen doorlopen. Wel is de Master of Music in december 2011 gevisiteerd door de NQA (Netherlands Quality Agency). Dit accreditatieproces loopt door in 2012.

Tevens zijn in 2011 de voorbereidingen getroffen voor de accreditatie van de Master of Education in Arts en de Bachelor of Art and Economics. De visitaties voor beide opleidingen vinden plaats in voorjaar 2012. Ook zijn al de eerste voorbereidingen getroffen voor de accreditatie van de Bachelor of Design, de Bachelor of Fine Art en de Bachelor of Fine Art and Design in Education in 2013.

Accreditaties via de OUVS (Open University Validation Services)

De nieuwe Master of Arts in Performance Design is in 2011 door de OUVS gevalideerd. De masteropleiding kon daarom in september 2011 van start gaan.

GEEN UITBESTEDING ONDERWIJS

Hoger onderwijs is een vorm van cultuuroverdracht en -ontwikkeling. In de visie van de HKU past het uitbesteden van onderwijs (outsourcing) daar niet bij. De HKU ontwikkelt zelfstandig alle aspecten van het onderwijsproces en brengt die ook in eigen beheer tot uitvoering. Er vindt geen uitbesteding van onderwijs plaats aan private organisaties of andere bekostigde instellingen. De contractrelatie met studenten is helder. De wederzijdse rechten en plichten zijn eenduidig vastgesteld in de Wet Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW) en in de reglementen en regelingen van de HKU. De contractrelatie blijft volledig in stand bij stages die zijn vastgesteld in het Onderwijs- en Examenreglement van de betreffende opleiding. Dit geldt ook wanneer HKU-studenten in het kader van een uitwisselingsprogramma een vastgesteld onderwijsprogramma volgen bij een andere erkende instelling voor hoger onderwijs in binnen- of buitenland.

INTERNATIONALISERING

Internationalisering op de HKU uit zich in de aanwezigheid van buitenlandse (exchange-) studenten en docenten, buitenlandse studieperiodes en internationale stages voor HKU-studenten, excursies, buitenlandse onderwijs- en onderzoeksperiodes van medewerkers, internationaal georiënteerde en erkende opleidingen en kennis van internationale ontwikkelingen in de diverse vakgebieden. Ook is de HKU betrokken bij internationale projecten op het gebied van onderwijs, onderzoek en ontwikkelingssamenwerking.

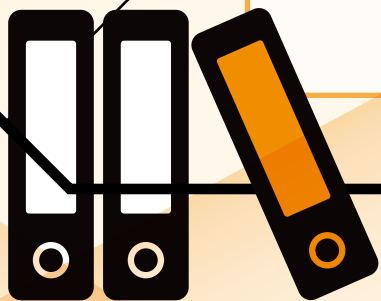
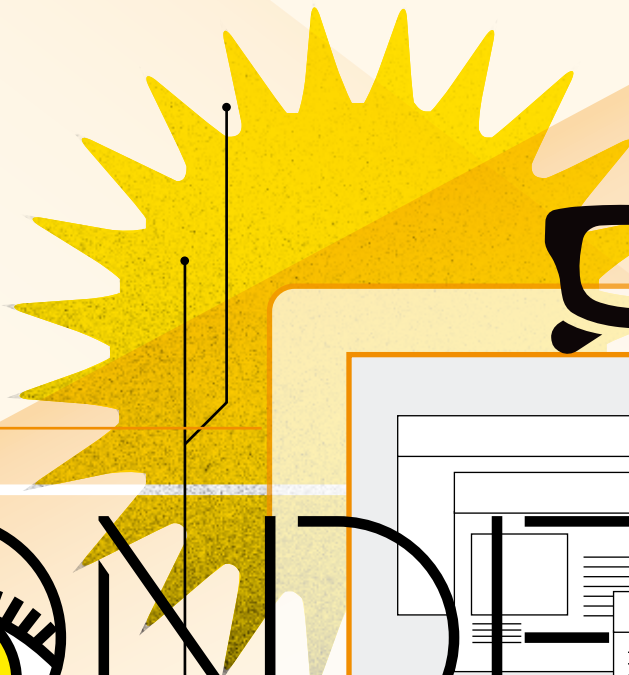
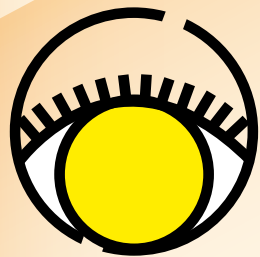
Internationale samenwerkingspartners

De HKU heeft een uitgebreid netwerk van internationale samenwerkingspartners, dat naast opleidingsinstututen ook bestaat uit partners in de creatieve industrie, community arts en overheidsinstanties. Per faculteit en/of school wordt gestreefd naar een structureel netwerk waar intensief en kwalitatief mee wordt samengewerkt.

Internationale netwerken en associaties.

De HKU participeert op instellingsniveau in diverse internationale associaties en netwerken, zoals de European League of Institutes of the Arts (ELIA), European Association of International Education (EAIE) en Utrecht Network. Daarnaast neemt elke faculteit deel aan internationale netwerken op het gebied van onderwijs en/of onderzoek die specifiek voor die faculteit van belang zijn.

Twee medewerkers zijn bestuurslid van respectievelijk de European League of Institutes of the Arts (ELIA) en Cumulus (International Association of Universities and Colleges of Art, Design and Media).

INDUSTRY

OVERZICHT HKU LECTORATEN EN LECTOREN

Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving

- Lectoraat Artistiek Onderzoek - lector dr. Henk Slager
- Lectoraat Design - lector ir. Ingrid Schuffelers
- Lectoraat Kleur in Context - lector Frank Koolen

Faculteit Kunst en Economie

- Lectoraat Kunst en Economie - lector prof. mr. dr. Giep Hagoort
- Lectoraat Entrepreneurial Dimensions of Creative Design - lector drs. Johan Kolsteeg

Faculteit Kunst, Media en Technologie

- Lectoraat Art & Technology - lector (a.i.) drs. Willem-Jan Renger
- Lectoraat Muziekontwerp - lector dr. Jan IJzermans
- Lectoraat Play Design & Development - lector dr. Marinka Copier

Faculteit Muziek

- Lectoraat Communicating Music - lector Charlotte Margiono

Faculteit Theater

- Lectoraat Theatrale Maakprocessen - lector drs. Nirav Christophe

Faculteitoverstijgend

- Lectoraat Kunsteducatie - lector dr. Karin Hoogveen

ONDERZOEKSAMBITIES

Op advies van de Validatiecommissie Kwaliteitszorg Onderzoek (VKO), naar aanleiding van haar bezoek in november 2010, is de HKU in 2011 gestart met het ontwikkelen van kwaliteitsindicatoren voor onderzoek. Deze kwaliteitsindicatoren werden impliciet al gehanteerd door de verschillende betrokkenen, maar maakten nog niet expliciet deel uit van lectoraten en onderzoeksprojecten.

Om de onderzoekstaak van de hogeschool verder te expliciteren, zijn de kwaliteitsindicatoren verbonden aan de ambities die de HKU zichzelf heeft gesteld (zie ook hoofdstuk 1, paragraaf 'Sectorplan Kunstonderwijs'). De activiteiten van de verschillende lectoraten hebben zich geconcentreerd rond deze ambities. Samengevat luiden deze als volgt:

De HKU is een hogeschool waar hoogwaardige, flexibele, creatieve professionals werken en opgeleid worden. In deze omgeving worden studenten optimaal voorbereid op werkvelden die voortdurend in beweging zijn. Speerpunten zijn cultureel ondernemerschap en multidisciplinaire samenwerking. In een dergelijke omgeving kunnen de verschillende disciplines, het onderwijs en onderzoek binnen deze disciplines in beweging blijven. Daarmee kan de HKU zich steeds opnieuw actief blijven verhouden tot actuele educatieve, culturele, sociale en economische contexten. Uitwisseling en integratie op het vlak van onderzoek en ontwerp wordt bevorderd; mede daardoor is de HKU een veelgezochte partner voor innovatieve samenwerking.

Hoogwaardige, flexibele, creatieve professionals & Werkvelden in voortdurende beweging

In 2011 hebben de lectoraten Art & Technology, Muziekontwerp en Play Design & Development van de Faculteit Kunst, Media & Technologie in acht thematische onderzoeksprogramma's hecht samengewerkt en veelal in opdracht onderzoeksprojecten uitgevoerd. De samenwerkende lectoraten en hun programma's vormden de omgeving voor een voortdurende stroom van ruim zestig onderzoeksprojecten. Hierbij waren zo'n 240 studenten, dertig docenten en drie lectoren betrokken. Deze thematische, multidisciplinaire onderzoeksprogramma's zijn gericht op het toepassen van ontwerp-kennis en -kunde. In communities of practice van docent-onderzoekers vond kennisoverdracht plaats en werden onderzoeksactiviteiten, zoals publiceren en presenteren, gestimuleerd. De onderzoeksprogramma's werkten voor sectoren als de creatieve werkvelden, het onderwijs, erfgoed, ontwikkelingssamenwerking, de zakelijke dienstverlening en de zorg.

Het lectoraat Theatrale Maakprocessen heeft gekozen voor een andere organisatie van het lectoraat en een nieuwe inrichting van de kenniskring: acht docenten zijn gestart met onderzoek en kennisdisseminatie in masteropleidingen en extern. Studenten van de nieuwe masteropleiding Performance Design, die in september 2011 van start ging, worden in hun praktijkonderzoek begeleid door het lectoraat.

Het lectoraat Design van de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving heeft zich voornamelijk beziggehouden met de veranderende ontwerp- en beroepspraktijk en de didactische aanpassingen die nodig zijn voor adequaat design-onderwijs. Een team van onderzoekdocenten uit de verschillende designdisciplines heeft onderzoek gedaan naar de aard van de onderzoeksmodules, de plaats ervan in het curriculum en de wijze waarop dat naar de verschillende disciplines vertaald werd. Dit heeft geresulteerd in een onderzoeksleerlijn in alle jaren van de bacheloropleiding.

Het faculteitsoverstijgende lectoraat Kunsteducatie heeft een leergang 'Begeleiden van onderzoek' georganiseerd. Veel HKU-docenten bleken behoefte te hebben aan enerzijds kennis en ervaring op het gebied van het doen van onderzoek en anderzijds aan handreikingen voor het geven van feedback aan studenten die zij begeleiden in hun afstudeeronderzoek. Tijdens de bijeenkomsten werd gezamenlijk nagegaan wat wel en wat niet geschikt is voor het kunstvakonderwijs.

Het Centrum voor Interculturele Studies (CIS) en het lectoraat Kunsteducatie werkten samen in een onderzoek naar de succesfactoren voor creatief partnerschap dat het CIS uitvoert in opdracht van de gemeente Utrecht.

Bij de Faculteit Muziek is vanuit de kenniskring van het lectoraat Communicating Music een onderzoek gestart naar de grondslagen van de nieuwe studievariant Musician 3.0 en de wijze waarop deze verankerd worden in het curriculum. De beoogde ontwikkeling van studenten op het gebied van 'uitvoeren, maken en communiceren' wordt gemonitord vanaf het eerste studiejaar.

Cultureel ondernemerschap

De Faculteit Kunst en Economie heeft naast het bestaande lectoraat Kunst en Economie een nieuw lectoraat ingesteld: Entrepreneurial Dimensions of Creative Design. Voor deze twee lectoraten zijn vier onderzoeklijnen uitgezet:

- Cultural Business Modelling (ontwikkelen van businessmodellen voor de culturele en creatieve industrie)
- versterken van de relatie van cultureel ondernemerschap en duurzaamheid
- communicatie en applied social media
- creativiteit.

Met betrekking tot het thema duurzaamheid is onderzoek naar de relatie met de creatieve industrie van start gegaan. Met de Universiteit van Antwerpen (programma cultureel management) is een intentieverklaring ondertekend met het oog op gezamenlijk onderwijs en onderzoek.

Multidisciplinariteit / Interdisciplinariteit

Grenzen tussen kunstdisciplines vervagen. Zowel binnen als buiten het onderwijs ontstaan steeds meer vormen van 'cross-arts'. Ook binnen de HKU is multidisciplinariteit/interdisciplinariteit/transdisciplinariteit een belangrijk aandachtsgebied. Zo werken de docentopleidingen van de verschillende faculteiten al jarenlang samen in een interdisciplinair programma. Ook op andere fronten wordt er steeds meer discipline-overstijgend gewerkt:

Binnen de lectoraten Muziekontwerp, Play Design & Development en Art & Technology werd multidisciplinair projectonderwijs aangeboden.

Dit richtte zich op het ontwikkelen van competenties binnen het creatieve ontwerpvak en het integreren daarvan met vaardigheden op het gebied van ondernemen, samenwerken, onderzoeken en het begrijpen van gebruikers en gebruiksculturen. De multidisciplinaire onderzoeks- en ontwikkelprojecten die werden uitgevoerd vormen een weerslag van actuele vragen die spelen binnen organisaties in het werkveld. Studenten uit verschillende disciplines werkten nauw samen met onderzoekers en professionals aan zinvolle en betekenisvolle toepassingen van creatief ontwerp en technologie in verschillende contexten.

De Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV) ontwikkelde een interfacultair onderzoekslaboratorium voor studenten: CATLAB. Dit is een samenwerking van de hoofden van Fine Art en Design van BKV en docenten van de faculteiten Muziek, Theater en Kunst, Media & Technologie. Op de verschillende faculteiten zijn bijeenkomsten georganiseerd, waarin ontmoetingen en presentaties plaatsvonden. Daarnaast is een digitaal platform ontwikkeld waar de studenten hun projecten en ideeën konden delen. Ook werd een interdisciplinair onderzoeksseminar georganiseerd: Your art and life in a globalized world.

Onderzoeken en ontwerpen & Innovatieve samenwerking

De Faculteit Theater heeft een Media & Performance Lab (MAPLAB), waarin onderzoek wordt gedaan in vier domeinen: creatieve maakprocessen, technologie en interfaces, mixed reality en didactiek. Het lab ontwikkelt theorieën, analysemodellen, maakstrategieën, didactische methoden en tools, die vervolgens weer terugvloeien naar onderwijs en praktijk. MAPLAB wordt gebruikt door docenten/onderzoekers en studenten van de HKU, maar staat ook open voor onderzoeksvragen van externe partijen.

De Faculteit Theater heeft tevens met de Central School of Speech and Drama (University of London) gebouwd aan een gemeenschappelijk Europees onderzoeksproject naar de mogelijkheden en de didactische implicaties van een Media & Performance Lab binnen het kunstonderwijs. Een van de gevolgen van die samenwerking is dat de Central School of Speech and Drama ook gebruik maakt van het MAPLAB van de Faculteit Theater.

In het kader van verschillende onderzoeksprogramma van de Faculteit Kunst, Media & Technologie hebben studenten van de HKU in Zambia lokale teams gecoacht bij het ontwerpen, produceren en distribueren van hun producten. Het doel hiervan was, onder andere, het ontwikkelen van hoger onderwijs (music design en media design) voor de creatieve werkvelden aldaar.

Vanuit het onderzoeksprogramma Adaptive Architectures for Creative Design van de Faculteit Kunst, Media & Technologie en met behulp van het Innovatieprogramma van de Europese Commissie is het project IM3I uitgevoerd. Hierin is intelligente en flexibele archiveringssoftware ontwikkeld. Deze software moet het MKB en de culturele sector in verschillende landen in staat stellen om op een flexibele wijze audiovisuele archieven op te bouwen, te doorzoeken en beschikbaar te stellen aan de eindgebruiker. In IM3I werd samengewerkt met de Universiteit van Florence, twee nationale

archieven (NAVA in Hongarije en MICA in Oostenrijk) en een drietal MKB-bedrijven uit Duitsland, Groot-Brittannië en Italië.

In het internationale CURE-project (Creative Urban Renewal Northwest Europe) hebben het lectoraat Kunst en Economie en de onderzoeksgroep Kunst en Economie van de Universiteit Utrecht samengewerkt als 'academic partner'. In dit project werken zeven Europese steden, waaronder Utrecht, samen aan strategieën voor stedelijke vernieuwing en het stimuleren van ondernemerschap in de creatieve industrie van de steden. De onderzoeksgroep van de HKU en de UU heeft hiervoor een conceptueel raamwerk (de Creative Zone Innovator) en een set van indicatoren ontwikkeld.

Het lectoraat Kunst en Economie heeft met het onderzoeksbureau van de Auckland University of Technology een structureel werkverband opgericht om elkaar wederzijds te ondersteunen bij het doen van master- en PhD-onderzoek en het houden van internationale conferenties.

INZET TEN BEHOEVE VAN ONDERZOEK

Ten behoeve van de jaarlijkse brancherapportage over onderzoek van de HBO-raad wordt elk jaar de kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksinzet van alle hogescholen geïnventariseerd. Op 1 januari 2011 was de inzet van de HKU als volgt:

CATEGORIE	TOTAAL AANTAL	TOTAAL FTE'S	AANTAL GEPROMOVEERDEN
1. Lectoren	11	6,7	5
2. Docenten en andere onderzoekers	84	13,5	5
3. Promovendi	8	3,3	
4. Ondersteuning	18	7,55	
5. Studenten	257		

PUBLICATIES

Kars Alfrink, Alper Cugun, Marinka Copier and Herman Koster (2011)
- Code 4, A Pervasive Game for Organizational Change.

Marinka Copier, Herman Koster, Nikola Pavloff, Jacco van Uden, Marcus Vlaar, Ivo Wenzler, Jesse Zuurmond (2011)
- Serious Games, Playful Business: Toekomstbeelden van de spelende organisatie, Stichting Toekomstbeeld der Techniek.

Esko O. Dijk (Philips Research), Anton Nijholt (University of Twente), Jan B. F. van Erp (TNO), Gerard van Wolferen (HKU), Ewoud Kuyper (Sense Company) (2011)
- Audio-tactile Stimulation: a tool to improve health and well-being?

Jan IJzermans (2011)
- Regional content creation, production and distribution within an integrated model for strengthening creative economy in Zambia through productive relations between higher creative media education, the creative industries and the living cultures and cultural heritage in Zambia. Presentation and report for the ministries of Education and of Culture, Lusaka, Zambia, April 2011.

Sander Huiberts (2011)
- DIGRA Listen! – Improving the Collaboration between Game Designers and Audio Designers.

Joep Janssen, Olaf Verschuren, Willem Jan Renger, Jose Ermers, Marjolijn Ketelaar (2011)
- Gamification in physical therapy: a perspective.

Giep Hagoort (2011)
- Onderwijs in cultureel ondernemerschap, in: De kunstenaar een ondernemer?, SmartBe, Lannoo.

Johan Kolsteeg

- De kunst van projectmatig werken (tweede druk, 2011).

Ellen van Hoek, Suzan Lutke & Christiane Nieuwmeijer (2011)

- Bend the twig and bend the tree. In search of a music-education approach for young children. Paper MERYC Conference 2011, 8th - 11th June Helsinki.

Ellen van Hoek, Suzan Lutke & Christiane Nieuwmeijer (2011)

- A child's greatest achievements are possible in play. Een onderzoek naar de rol van vrij muzikaal spel als uitgangspunt voor een muziek-educatieve aanpak voor kleuters. Paper voor de 5e Conferentie Onderzoek in Cultuureducatie, 23 juni 2011.

Esther Bos (2011)

- Naar een definitie van cultuurgebaseerd onderwijs. Paper en presentatie op de 5e conferentie Onderzoek in Cultuureducatie, 23 juni 2011.

Suzan Lutke (2011)

- Het belang van tijd om te prutsen in het muziekonderwijs, 5e Conferentie Onderzoek in Cultuureducatie, 23 juni 2011.

Nelly van der Geest (2011)

- Verankering in Creatief partnerschappen. Monitoronderzoek creatief partnerschappen, 5e Conferentie Onderzoek in Cultuureducatie, 23 juni 2011.

Karin Hoogeveen (2011)

- Het gaat goed / het gaat slecht met kunsteducatie op school, voor jubileumuitgave van theatergezelschap Dox.

Henk Slager (redactie, met Jan Cools, 2011)

- Agonistic Academies, Sint-Lukas Press, Brussels. Met bijdragen van Charles Esche, Ute Meta Bauer, Daniel Birnbaum, Simon Sheikh, Hans de Wolf, Irit Rogoff, Renee Green, Dieter Lesage.

Henk Slager (2011)

- Context-Responsive Investigations, In: Intellectual Birdhouse, Artistic Practice as Research (eds. Ute Meta Bauer, Florian Dumbois, Claudia Mareis), pp. 49-62. Walther Koenig, Cologne.

Henk Slager (2011)

- Differential Iconography: in: Henrik Karlsson and Michael Biggs, The Routledge Companion to Research in the Arts, New York/London, pp. 333-352.

Henk Slager (2011)

- The Pleasure of Research, Finnish Academy of Fine Art. Helsinki. Eugène van Erven, Leven met verschillen; jonge theatermakers op zoek naar zichzelf als kunstenaar in de wijk, International Theatre & Film Book, Utrecht/Amsterdam 2011.

Jannemieke Caspers & Nirav Christophe (redactie, 2011)

- De kern is overal; Schrijven voor de theaterpraktijk van nu, International Theatre & Film Books, Utrecht/Amsterdam 2011.

Anna Maria Versloot (2011)

- De goed voorbereide geest; Maakprocessen voor de opera van morgen, International Theatre & Film Books, Utrecht/Amsterdam 2011.

Thera Jonker (redactie, 2011)

- Over de schouder; Coaching in theater maken, Utrecht, 2011.

Carolien van der Schoot (2011)

- De kunst van het werken aan kunstwerken. Creatieve processen bij transdisciplinaire projecten, Utrecht, 2011.

Nienke Scholts (2011)

- Onder constructie; Op zoek naar een eigen geschiedenis, in: Etcetera Tijdschrift voor podiumkunsten, jrg 29, nr. 127, December 2011, pag. 51-58.

PRESENTATIES/CONFERENTIES

Giep Hagoort

- Animation of Public Space through the Arts: Innovation and Sustainability, 28-30 September 2011, Centre for Social Studies (CES), University of Coimbra, Portugal.

Giep Hagoort

- Kunst en platteland, Theater Slinger Houten, maart 2011.

Giep Hagoort

- Masterclass Cultureel ondernemerschap en de nieuwe kunsten-plansystematiek (i.s.m. Parktheater Eindhoven en commissie podiumkunsten Raad voor Cultuur), april 2011.

Giep Hagoort

- Cultuureducatie in veranderende contexten, Kunstfactor, april 2011.

Giep Hagoort

- Global Challenge and Talent Development for the Creative Economy, Theatre Academy, Shanghai, 2-4 december 2011.

Kars Alfrink, Irene van Peer, Clemens Driessen, Marc Bracke, Marinka Copier

- Designing play for pigs and humans, 14-17 September 2011, Think Design Play -5th International Digital Games Research Association, Utrecht School of the Arts, Hilversum.

Kars Alfrink, Herman Koster, Alper Cugun, Marinka Copier

- Code 4: A Pervasive Game for Organizational Change, 14-17 September 2011, Think Design Play - 5th International Digital Games Research Association, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, Hilversum.

Marinka Copier

- Playful Cultures - Ludificatie van het Dagelijks Leven, februari 2011, Wessel Knoops genootschap.

Marinka Copier

- Wireless Stories - New Media and Games in Public Space, april 2011, Sandberg@ Mediafonds.

Marinka Copier

- Building a Game Lab 2.0: Surviving and Thriving, 14-17 september 2011, Think Design Play -5th International Digital Games Research Association, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, Hilversum.

Marinka Copier

- Play Design for Transmedia, 26 september 2011, Nederlands Film Festival, Utrecht. Seminar & Masterclass Automotive gedurende Dutch Design Week 2011.

Lies van Roessel

- Interdisciplinaire Samenwerking in het Ontwerpproces van Serious Games, Minerva Academie Groningen, 10 februari 2011.

Sander Huiberts

- Listen! Improving the Collaboration between Game Designers and Audio Designers, DIGRA, september 2011.

Rens Machielse

- workshop EO-televisie, Muziek in het Ontwerpproces van Audiovisuele Media, oktober 2011.

Gerard van Wolferen

- Creative design for inclusion, Bournemouth University, 3 november 2011.

Gerard van Wolferen

- De rol van Muziektechnologie voor muziekonderwijs aan blinde en slechtziende jongeren, IBOS Kopenhagen, november 2011.

Jan IJzermans

- Regional content creation, production and distribution within an integrated model for strengthening creative economy in Zambia through productive relations between higher creative media education, the creative industries and the living cultures and cultural heritage in Zambia. Presentatie voor het Ministerie van Onderwijs en Cultuur, Lusaka, Zambia.

Marjanne Paardekooper, Jan IJzermans

- Workshop Creative Media voor de District Cultural Officers, Bagamoyo, Tanzania, april 2011.

Jan IJzermans

- An integrated model for strengthening Tanzanian creative economy through productive relations between higher creative media education, the creative industries and the living cultures and cultural heritage. Presentatie voor de Nederlandse ambassade en TaSUBa, Bagamoyo, Tanzania.

Bos, E., & Den Uyl, F.

- Vakoverstijgend onderwijs en authentieke kunsteducatie: gaat dat samen? Workshop op de Conferentie Authentiek Kunsteducatie, 21 november 2011.

Bos, E., Ramdhani, L. en Wanrooij, B.

- Cultuurgebaseerd onderwijs op het Amadeus Lyceum, 16 mei 2011.

Thera Jonker

- Creative Partnership met voorbeelden uit HKU, Accent op veranderingen in het Hoger Onderwijs, Platform on the Cultural and Creative Industries, Brussel, september 2011.

Jeremiah Day

- Doctorate of the Arts, Studium Generale, 23 februari 2011.

Henk Slager

- The Institutional Conscience of Art, Art as a Thinking Process, IUAV, Venetie, 5 juni 2011.

Henk Slager

- Expertmeeting, 9^e Shanghai Biënnale, The Replant, 15-16 oktober 2011.

Henk Slager

- Lecture Nameless Science, Taipei University of the Arts, 17 oktober 2011.

Nirav Christophe

- Conferentie Het Grote Coachingsbuffet, over coaching van makers in dans, theater en community arts, i.s.m. Kunstfactor, Akademietheater Utrecht, 17 januari 2011.

Nirav Christophe

- Masterclass Dramaschrijven, theatergezelschap MC, Amsterdam, 21 & 28 februari 2011.

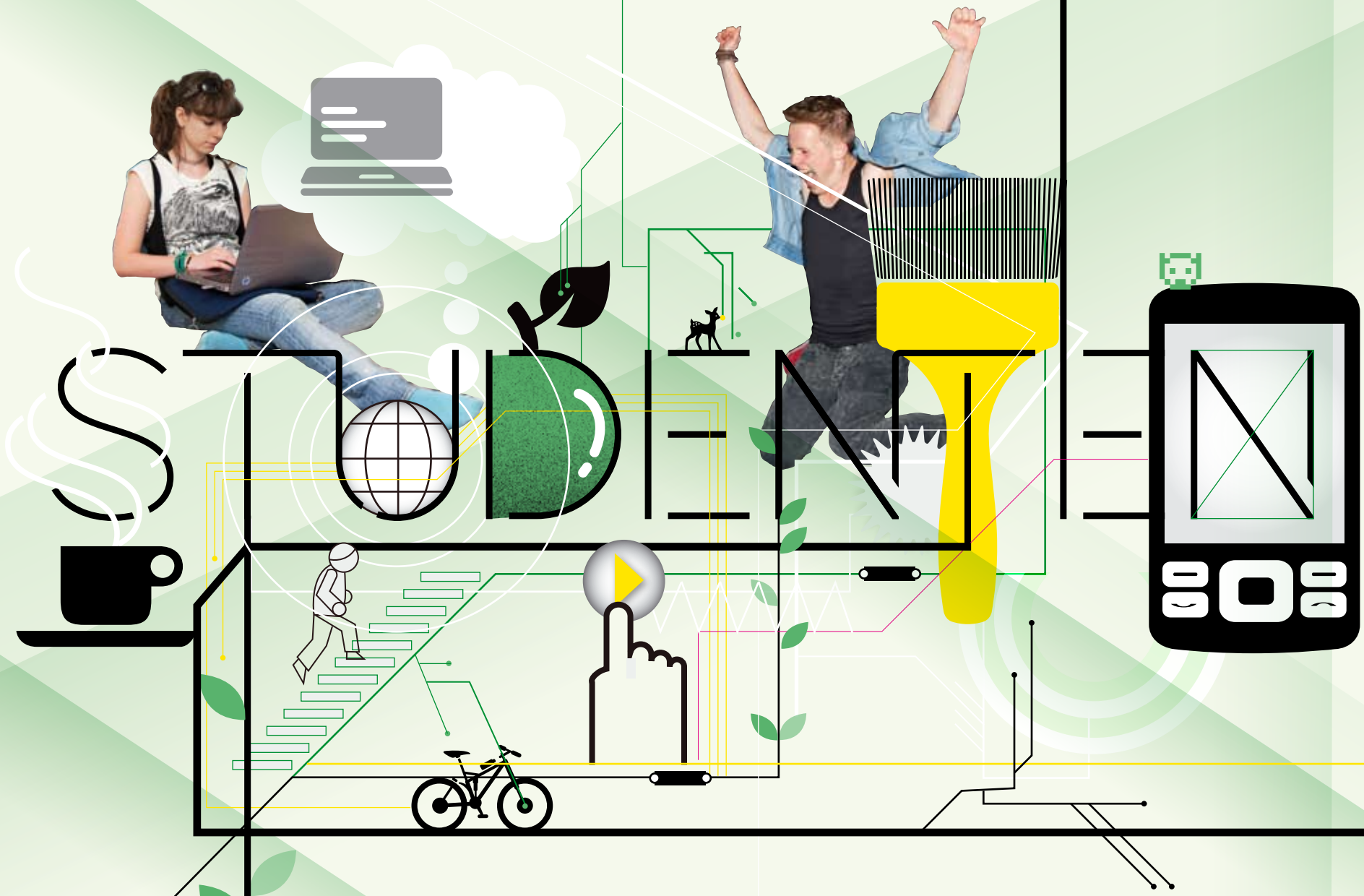
Joris Weijdom

- Technology and theatre – Performance lecture on flexible technology in the creative process and the potential of mixed reality, tijdens Conferentie Doing Diderot; New views on making in the arts, Arnhem 20 April 2011.

Jochem Naafs

- Workshop Procesdramaturgie; over relaties in het creatieve proces, Universität Hildesheim, februari 2011.

JONGE PROFESSIONALS

De Hogeschool voor de Kunsten Utrecht biedt getalenteerde studenten de gelegenheid zich te ontwikkelen tot jonge professionals. Zij worden opgeleid tot professionals die werken vanuit een beeldend, muzikaal, theateraal, kunsttechnisch of kunsteconomisch perspectief, met bijzondere aandacht voor de nieuwe media. Ze moeten op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in hun vakgebied, vertrouwd zijn met het werken in multidisciplinaire teams, voorbereid zijn op permanente innovatie van hun gebied, toegerust zijn om hun eigen beroepspraktijk op te zetten en in staat zijn onderzoek in te zetten in of voor hun beroepsuitoefening. HKU-studenten maken al vroeg in de studie kennis met de praktijk.

STUDENTENPOPULATIE

Per oktober 2011 studeerden er 3968 studenten aan de HKU (dit betreft de studenten die een door de NVAO geaccrediteerde opleiding volgen. De HKU heeft daarnaast nog vijf Britse masteropleidingen die in samenwerking met de Open University in Groot-Brittannië worden aangeboden). Daarmee is het aantal studenten met 102 gestegen ten opzichte van 2010 (3866). Deze stijging komt geheel voor rekening van de Bachelor of Design (50 studenten meer dan in 2010) en de Bachelor of Art and Economics (60 studenten meer dan in 2010).

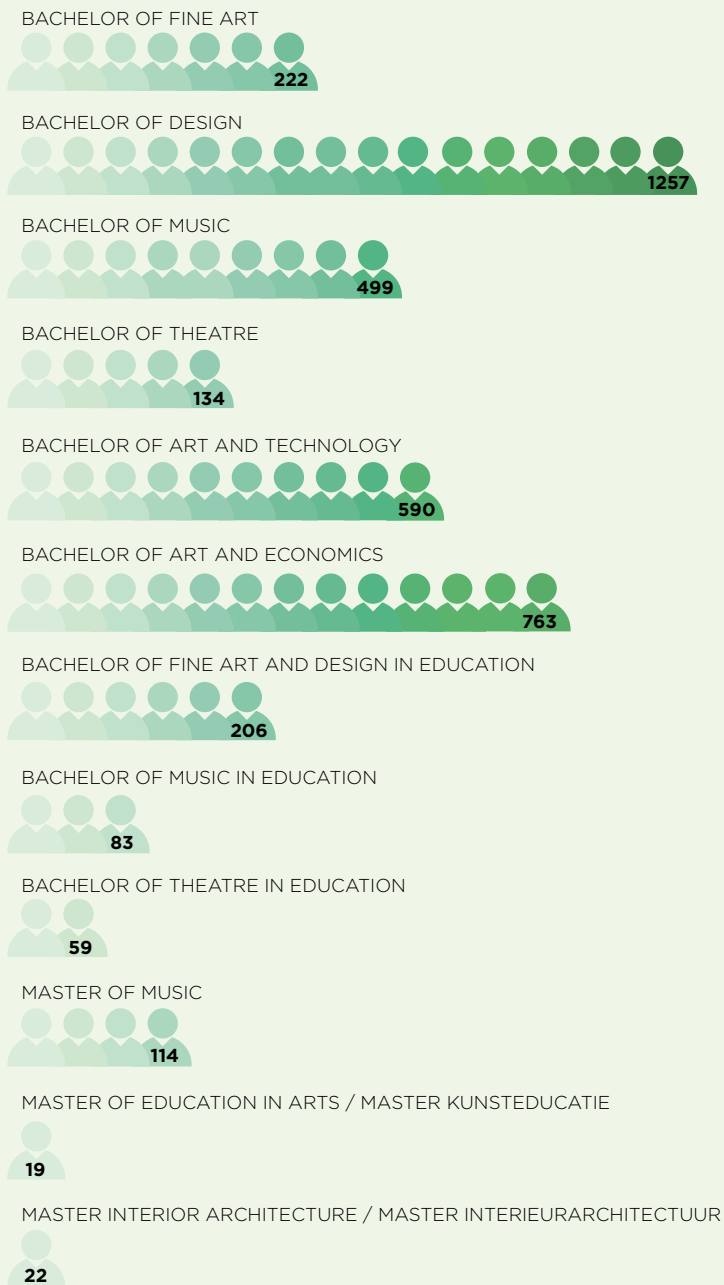
Van deze studenten waren er 3234 (voorlopig) bekostigd en 734 zonder bekostiging. De studenten zonder bekostiging zijn studenten die geen bekostigingsjaren meer hebben (305), langstudeerder zijn (254) of die reeds een bachelor- of mastergraad van een andere studie hebben (113). Ook zitten hier studenten bij die op het moment van inschrijving aan de HKU al een andere studie volgen (13) of zich als extraneus in hebben geschreven (1). Tot slot bevat deze groep 48 studenten die geen bekostiging hebben omdat ze de nationaliteit hebben van een land dat niet bij de Europese Economische Ruimte hoort, of omdat ze niet voldoen aan de woonplaatsvereisten (woonachtig in Nederland, België, Luxemburg of een van de Duitse grensdeelstaten).

Eind 2011 stonden er twee HKU-medewerkers ingeschreven als student voor het studiejaar 2011-2012. Een van hen volgde de Master Kunst-educatie, de ander volgde de Master of Arts in Arts Management.

Er studeerden iets meer vrouwen (2101) dan mannen (1867) aan de HKU. Dit komt overeen met een verdeling van 53% - 47%. Per opleidingsgebied zijn er grote verschillen tussen de verdeling man/vrouw. De grootste verschillen zijn bij de Bachelor of Art and Technology (80% man - 20% vrouw) en bij de Bachelor of Fine Art and Design in Education (Docent Beeldende Kunst en Vormgeving: 22% man - 78% vrouw).

Aan de HKU studeren studenten van 52 verschillende nationaliteiten. 93% heeft de Nederlandse nationaliteit. Bij de Faculteit Muziek is het percentage studenten met een niet-Nederlandse nationaliteit het hoogst: 31%. Bij de Faculteit Kunst en Economie is die het laagst: 0,9%.

TOTAAL AANTAL STUDENTEN 2011 PER BEKOSTIGDE OPLEIDING
PEILDATUM 30 SEPTEMBER 2011

AANMELDINGEN

De vraag naar kunstonderwijs is vele malen groter dan het aanbod. Er zijn dus meer aanmeldingen van aspirant-studenten bij de HKU dan plekken om te verdelen. 6.222 aspirant-studenten hebben zich aangemeld voor de instroom per september 2011. Dit is een daling ten opzichte van 2010, toen zich 7273 aspirant-studenten aanmelden. Deze daling heeft meerdere redenen. Het aantal aanmeldingen is vanaf 2009 explosief gestegen door de invoering van digitaal aanmelden via Studielink, waardoor de aanmelddrempel lager werd. Dit lijkt zich nu te stabiliseren. Daarnaast zullen bij de daling van het aantal aanmelders ook de financiële crisis, de bezuinigingen op de cultuur-sector, de nieuwe bekostigingsregels voor studenten die al een bachelorgraad hebben en de dreigende langstudeerdersboete meespelen.

AANMELDINGEN EN INSTROOM 2011 PER BEKOSTIGDE OPLEIDING

	AANMELDING	INSTROOM
Bachelor of Fine Art	255	61
Bachelor of Design	2134	407
Bachelor of Music	873	143
Bachelor of Theatre	747	38
Bachelor of Art and Technology	714	161
Bachelor of Art and Economics	916	276
Bachelor of Fine Art and Design in Education	190	72
Bachelor of Music in Education	123	26
Bachelor of Theatre in Education	101	15
Master of Music	107	27
Master of Education in Arts / Master Kunsteducatie	34	7
Master Interior Architecture / Master Interieurarchitectuur	28	9
TOTAAL	6222	1242

INSTROOM

In 2011 is de instroom gestegen met bijna 7% ten opzichte van het voorgaande jaar. De grootste groei vond plaats bij de Bachelor of Art and Economics: van 218 naar 276 studenten. Ook de Bachelor of Design, de Bachelor of Music, de Bachelor of Fine art and Design in Education, de Bachelor of Music in Education en de Bachelor of Theatre verwelkomden meer studenten. De Bachelor of Theatre in Education, de Bachelor of Art and Technology en de Bachelor of Fine Art daalden licht in aantal. De overige opleidingen bleven gelijk.

VOOROPLEIDING

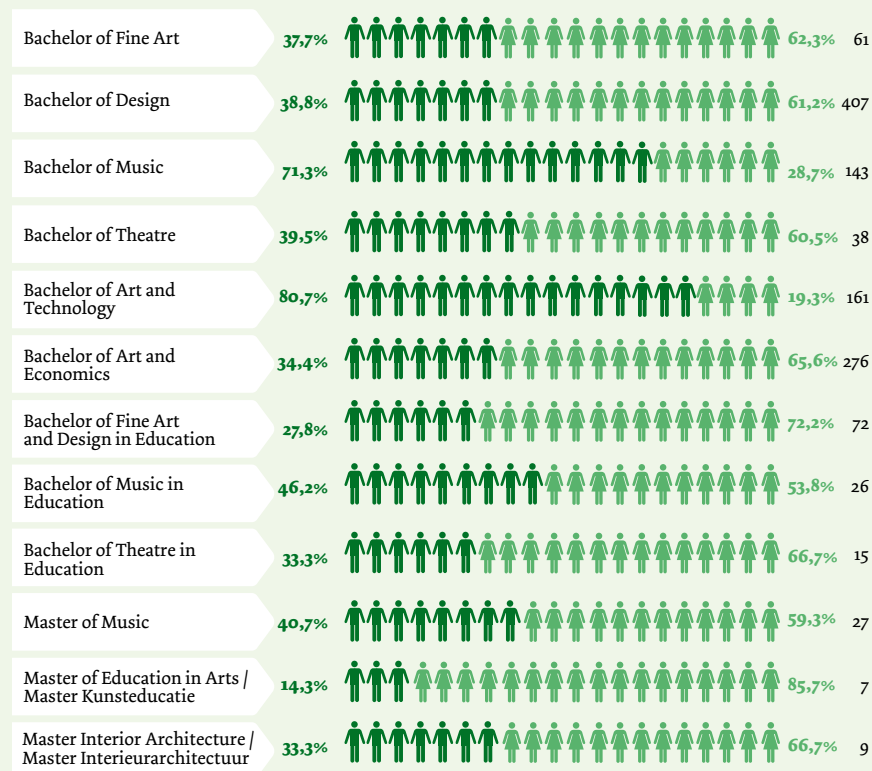
Bij de selectie van kandidaten draait het vooral om het ontwikkelbare talent van de kandidaten. De vooropleiding speelt een ondergeschikte rol. Ten opzichte van 2010 zijn er HKU-breed wat verschuivingen opgetreden in de vooropleiding van de instromers.

Van de totale instroom heeft 35,7% als vooropleiding havo (443 studenten) en 18,8% vwo (242 studenten). Daarmee is het aantal havo-instromers licht gestegen ten opzichte van 2010 (34%, 395 studenten) evenals het aantal vwo-instromers (2010: 18,2%, 212 studenten).

27,9% van de instromers komt van het mbo (346). Daarmee is het aantal mbo-instromers iets gestegen ten opzichte van 2010 (26,8%, 312 studenten).

De overige instromers hebben een andere vooropleiding, zoals een hbo-/wo-opleiding, of zijn ingestroomd na een 18+- of 21+- (toelatings-) toets. Dit percentage is gedaald van 21% (244 studenten) in 2010 naar 17,6% (219 studenten).

VERDELING MAN/VROUW INSTROOM 2011 PER OPLEIDING

SELECTIE

Het onderwijs dat de HKU aanbiedt, heeft een zeer selectief karakter. Op drie momenten worden er keuzes gemaakt: bij de toelating is er selectie van potentieel getalenteerden; bij het propedeutisch examen wordt geselecteerd wie er echt kunnen profiteren van het aangeboden onderwijs; bij het eindexamen tenslotte is er selectie op behaald niveau. Deze vormen van selectie hebben gevolgen voor de uitstroom uit het onderwijs. Ze verlangen een genuanceerde benadering bij het formuleren van streefdoelen ten aanzien van de uitstroom.

Voor de propedeuse worden doelbewust geen streefcijfers geformuleerd omdat het zowel voor de opleiding als de student een selectieve fase is. De opleiding moet de selectie daar uitsluitend kunnen doen op grond van getoond talent in combinatie met de verwachting dat de potentie aanwezig is om de studie met succes af te kunnen ronden. Deze selectie dient niet onder druk komen te staan van te behalen streefcijfers. Als gevolg van de selectie bij toelating komt niet elke aspirant-student die zich bij de HKU aanmeldt hier ook daadwerkelijk terecht. De HKU streeft ernaar in elk vakgebied de beste studenten binnen te halen, die het meest zullen profiteren van het onderwijs dat de HKU biedt. Selecties zijn daarvoor een belangrijk middel.

De selecties bij de HKU variëren van audities bij de faculteiten Muziek en Theater tot portfoliobeoordelingen en extra opdrachten bij de faculteiten Beeldende Kunst en Vormgeving en Kunst, Media & Technologie. De Faculteit Kunst en Economie selecteert studenten door middel van een (vrijwillig) groepsassessment of, voor degenen die daar niet aan mee willen doen, door middel van loting door DUO.

Daarnaast organiseert de HKU speciale evenementen waarop aankomende studenten het beste van zichzelf kunnen laten zien, zoals de Toelatingsdagen op de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving of speciale portfolio-balies tijdens de Open Dag op de Faculteit Kunst, Media & Technologie. Op deze dagen krijgen docenten van de faculteit in korte tijd een goed zicht op een groot aantal potentiële studenten en het aanwezige talent. Tevens is dit het uitgelezen moment om aspirant-studenten te verwijzen naar de studierichtingen waar hun talent het best tot ontwikkeling komt.

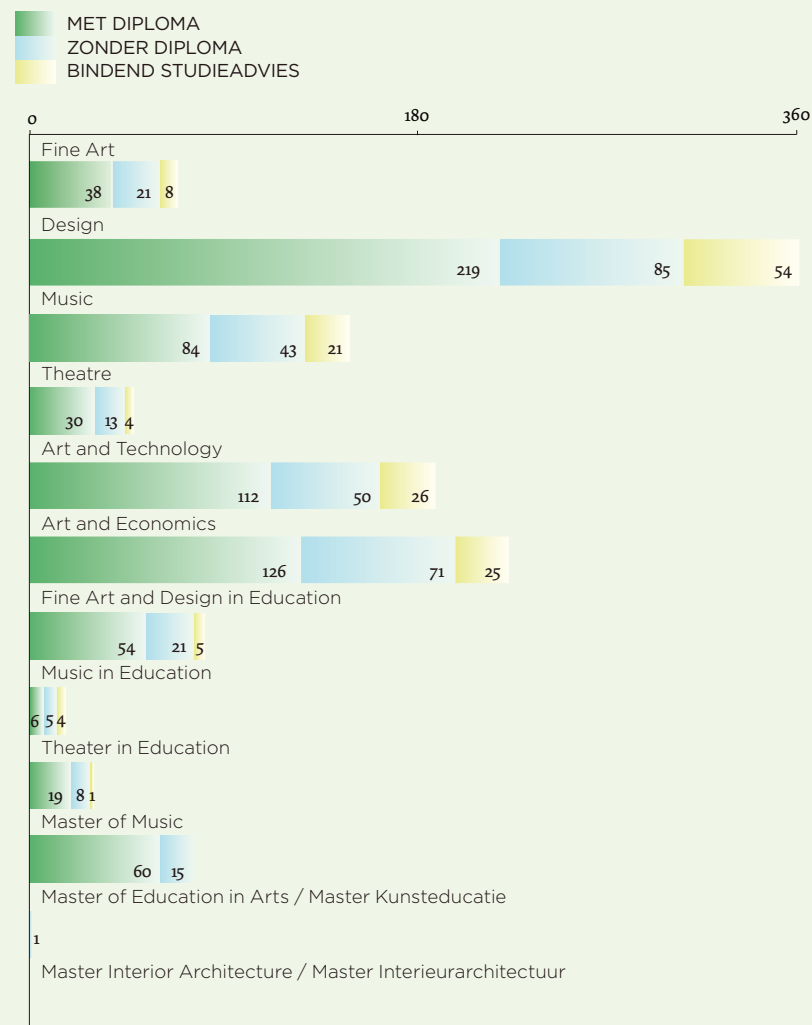
UITSTROOM

Diploma's

De HKU gaat er vanuit dat alle studenten die de propedeuse behalen en zich ook inzetten om het maximale uit zichzelf te halen, in principe het eindexamen is in hoofdzaak een instrument voor niveaubewaking. Uitval in de hoofdfase zou dan ook vooral veroorzaakt moeten zijn door persoonlijke omstandigheden.

Hoewel de uitval na drie jaar bij de HKU gemiddeld lager is dan bij vergelijkbare instellingen, is dat nog niet in alle afzonderlijke opleidingen het geval. In de tabel 'Uitstroom 2011' is te zien hoeveel studenten de HKU hebben verlaten met een diploma, zonder diploma (eigen keuze om te stoppen) of met een bindend studieadvies (BSA).

UITSTROOM 2011 PER BEKOSTIGDE OPLEIDING

RENDEMENTEN

De HKU hecht eraan dat studenten hun studietijd optimaal benutten en dat zij de studie afronden in de tijd die ervoor staat. Er wordt dan ook veel aandacht besteed aan de studeerbaarheid van de opleidingen en het nauwgezet volgen van de ontwikkeling van de student. De rendementen van de HKU liggen hierdoor over het algemeen boven het landelijk gemiddelde. In de tabel hiernaast is te zien welke vijfjaars en achtjaars rendementen de afzonderlijke opleidingen behalen.

RENDEMENTEN PER OPLEIDING, PEILDATUM OKTOBER 2011
IN VERGELIJKING MET DE LANDELIJKE GEMIDDELDEN

	HKU 5 JAAR	KUO 5 JAAR	HKU 8 JAAR	KUO 8 JAAR
Bachelor of Fine Art	46,0%	60,3%	55,4%	68,6%
Bachelor of Design	66,8%	61,8%	79,8%	73,2%
Bachelor of Music	65,8%	65,3%	79,7%	75,8%
Bachelor of Theatre	75,0%	74,1%	75,6%	86,4%
Bachelor of Fine Art and Design in Education	89,6%	66,1%	86,8%	79,6%
Bachelor of Music in Education	63,6%	69,6%	82,4%	70,1%
Bachelor of Theatre in Education	86,7%	72,2%	71,4%	74,6%
Master of Music	81,0%	80,7%	84,5%	77,6%
Master Kunsteducatie	*	*	*	*

	HKU 5 JAAR	HEO 5 JAAR	HKU 8 JAAR	HEO 8 JAAR
Bachelor of Art and Economics	53,0%	51,2%	71,8%	67,6%

	HKU 5 JAAR	HTNO 5 JAAR	HKU 8 JAAR	HTNO 8 JAAR
Bachelor of Art and Technology	67,3%	54,5%	72,6%	71,3%

* = geen cijfers beschikbaar

KUO = Kunstonderwijs

HEO = Hoger Economisch Onderwijs

HTNO = Hoger Technisch en Natuurwetenschappelijk Onderwijs

WERVING

De HKU wil de juiste student op de juiste plaats krijgen. Dat kan het beste door zoveel mogelijk rechtstreeks contact met potentiële studenten te hebben. De HKU zet de laatste jaren daarom sterk in op persoonlijke voorlichting. Zo reist de HKU veel naar scholen om daar voor kleine groepen voorlichting te geven. Ook heeft de HKU sinds een aantal jaren speciale chatmiddagen, waarop aankomende studenten kunnen chatten met huidige studenten over alles wat met de studie van hun keuze te maken heeft.

Om de communicatie nog persoonlijker te maken, heeft de HKU in 2011 besloten om de traditionele opleidingengids af te schaffen. De informatie die daarin stond is veel uitgebreider terug te vinden op de website van de HKU. In plaats van de opleidingengids brengt de HKU een magazine uit. In dit magazine, getiteld HKU 24/7, vertellen negen eerstejaars studenten en zeven alumni hoe het echt is om aan de HKU te studeren en wat je er na je studie mee kunt. Aan dit magazine is een Facebookproject gekoppeld, waarin de negen studenten uit het magazine verslag doen van hun leven aan en rondom de HKU. Aankomende studenten kunnen 'vrienden' worden van de studenten en hen via hun Facebook-prikbord of via persoonlijke berichten vragen stellen over bijvoorbeeld toelatingsprocedures, vakken, lesopdrachten etc. Het mes snijdt hierbij aan twee kanten: aan de ene kant hebben aankomend studenten de mogelijkheid om op een laagdrempelige manier, met een medium dat zij zelf ook dagelijks gebruiken, in contact te komen met studenten. Aan de andere kant ontstaat er op internet een schat aan realistische content over studeren aan de HKU. Daarmee kan de HKU de aankomende studenten een reëel beeld geven van wat studeren aan een kunsthogeschool inhoudt.

De koppeling van het Facebookproject aan een print-magazine heeft wat trial & error-momenten opgeleverd, maar inmiddels draait het naar volle tevredenheid en weten steeds meer aankomend studenten

de weg naar de HKU-bloggers te vinden. In het voorjaar van 2012 wordt het project verder geëvalueerd. In september 2012 gaat een tweede editie van dit project van start met negen nieuwe studenten.

In 2011 is besloten dat elke instelling voor hoger onderwijs een verplichte bijsluiters bij het voorlichtingsmateriaal moet voegen. Hierin moet informatie over onder andere het studiesucces, het aantal contacturen, de studenttevredenheid, het startsalaris en de baangarantie naar voren komen. In 2011 is de HKU gestart met het vergaren van de benodigde informatie voor de bijsluiters. Dit traject wordt in 2012 verder uitgevoerd.

STUDENTEN SERVICE CENTRUM

De wetwijzigingen op het gebied van het hoger onderwijs volgen elkaar de laatste jaren in hoog tempo op. In 2011 is de 'Wet verhoging collegegeld langstudeerders' van kracht geworden. Studenten die meer dan een jaar uitlopen op de tijd die gesteld is voor een bachelor- of masteropleiding, moeten een verhoogd wettelijk collegegeld betalen. Dit vergde de nodige voorbereidingen voor het Studenten Service Centrum (SSC) op het gebied van administratieve inrichting en communicatie naar studenten.

Het SSC heeft veel tijd gestoken in het stroomlijnen van de procedures rondom contractonderwijs. Zo konden cursisten voor contractonderwijs zich voorheen niet via Studielink aanmelden, maar alleen via papieren formulieren. Vanaf 2011 kunnen studenten van de onbekostigde Open University-masters zich digitaal aanmelden. In 2012 breidt het SSC het digitale aanmelden uit naar al het contractonderwijs van de HKU.

Ook kunnen vanaf 2011 zowel uitgaande als inkomende uitwisselingsstudenten hun aanvragen geheel digitaal afhandelen. Voor de studenten is dit gebruikersvriendelijker en voor de HKU heeft het de informatiestromen verbeterd.

In 2011 heeft de HKU voor het eerst studenten hun collegegeld laten betalen via de Digitale Machtiging. Dit is redelijk goed verlopen. Er zitten nog wat technische haken en ogen aan deze functionaliteit in Studielink, die hopelijk voor 2012 verholpen zullen zijn. Studenten kunnen bijvoorbeeld een eenmaal afgegeven machtiging niet meer wijzigen. Mede hierdoor heeft zo'n 25% van de studenten nog een papieren machtiging afgegeven.

Het SSC heeft de bestaande protocollen voor studenten met een functiebeperking die extra voorzieningen nodig hebben, voorgelegd aan de Commissie Gelijke Behandeling. De commissie adviseerde een aantal kleine aanscherpingen in de protocollen en de informatie op de website van het SSC (SSCweb). Deze aanscherpingen zijn doorgevoerd. Daarnaast zijn de bestaande protocollen samengevoegd tot één centrale regeling, waar alle opleidingen goed mee uit de voeten kunnen.

Vanaf de start van het SSC is er hard aan gewerkt om alle informatie tweetalig beschikbaar te maken (Nederlands en Engels). Hierin is het afgelopen jaar nog een extra slag gemaakt, zodat nu vrijwel alle SSC-informatie voor studenten op onder andere SSCweb tweetalig te vinden is.

PROFILERINGSFONDS

Het Profileringsfonds van de HKU staat HKU-studenten financieel bij die vanwege bijzondere omstandigheden niet (optimaal) hebben kunnen studeren. In 2011 heeft het fonds € 31.316,19 uitgekeerd aan in totaal 24 studenten. Tien studenten kregen een financiële toelage omdat ze vertraging opliepen door bijzondere familieomstandigheden (totaal € 20473,73), drie studenten vanwege ziekte (totaal € 4.746,85) en elf studenten omdat ze bestuurswerk deden (totaal € 6.095,61).

ALUMNI

Alumni zijn van grote waarde voor de HKU en de HKU wil waardevol zijn voor alumni. Daarom betrekken alle faculteiten op verschillende manieren alumni bij de organisatie van de opleidingen. Zo worden alumni bijvoorbeeld ingezet als gastdocent, fungeren ze als externe opdrachtgevers voor studentenprojecten, worden ze betrokken bij onderzoeken van lectoraten en nemen ze plaats in raden van advies van de faculteiten. Ook hebben meerdere faculteiten werkervaringsplaatsen voor alumni of zetten zij alumni in voor tijdelijke projecten.

Het aanbieden van activiteiten voor alumni is bij de HKU van oorsprong facultair ingericht. Faculteiten organiseren bijvoorbeeld netwerkborrels rondom evenementen, speciale alumnidagen of expertmeetings voor en door alumni. Voorop staat hierbij dat de bijeenkomsten van toegevoegde waarde moeten zijn voor alumni en hun netwerken.

In 2011 is een stap gezet om enkele faciliteiten voor alumni meer gezamenlijk te gaan gebruiken. Zo is er een speciaal online alumniplatform ingericht, waar oudstudenten hun portfolio kunnen tonen, vacatures kunnen plaatsen of zoeken en zich kunnen aanmelden voor verschillende alumni-netwerken. Daarnaast biedt dit alumniportaal een wegwijzer voor starters en een overzicht van na- en bijscholingsmogelijkheden. Dit platform wordt in 2012 verder doorontwikkeld.

De Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving heeft in 2011 een groot project uitgevoerd waarbij de doelstelling was om 85% van alle gegevens van alumni van de laatste 10 jaar te updaten. Deze doelstelling is gehaald. De Netwerk- en Informatiedienst van de HKU heeft voor dit project een aantal tools ontwikkeld waarmee de contactgegevens van alumni eenvoudig online te actualiseren zijn. Deze tools kunnen nu ook door de andere faculteiten van de HKU gebruikt worden.

INTERNATIONALE STUDENTENMOBILITEIT

Studenten naar het buitenland

Van alle HKU-studenten verbleef 5% (200 studenten) in 2011 ten behoeve van hun studie een periode in het buitenland. Het gaat hier om studenten van wie de buitenlandse studieperiode door de HKU erkend wordt door toekenning van studiepunten. De buitenlandse studieperiodes vonden voornamelijk plaats in het kader van een uitwisselingsprogramma, een internationaal project, onderzoek of een buitenlandse stage.

Ten opzichte van 2010 (188 studenten) gingen er dit jaar meer studenten naar het buitenland.

Europa, Australië, Japan en de Verenigde Staten zijn binnen de studentenuitwisselingen de meest populaire bestemmingen. Voor stages, onderzoeks- en ontwikkelingssamenwerkingsprojecten gaan studenten daarnaast ook naar uiteenlopende landen in Azië, Zuid- en Midden-Amerika en Afrika.

AANTAL HKU-STUDENTEN DAT IN 2011 IN HET BUITENLAND HEEFT GESTUDEERD PER FACULTEIT

	AANTAL
Beeldende Kunst en Vormgeving	33
Kunst en Economie	40
Kunst, Media & Technologie	69
Muziek	11
Theater	47
TOTAAL	200

AANTAL HKU-STUDENTEN DAT IN 2011 IN HET BUITENLAND HEEFT GESTUDEERD, ONDERVERDEELD NAAR STUDIEACTIVITEIT

Fondsen en beurzen

Het Jan van Scorelfonds van de HKU verstrekt beurzen voor studie, stages en projecten voor zover deze niet ondersteund kunnen worden door andere fondsen. Het gaat dan voornamelijk om studenten-uitwisselingen, stages en projecten buiten Europa. Daarnaast betreft het ook kortere projecten en studietrajecten zowel binnen als buiten Europa, voor zover ze niet in aanmerking komen voor een Erasmusbeurs.

In 2011 maakten 124 studenten gebruik van een Jan van Scorelbeurs. 42 studenten ontvingen een Erasmusbeurs via het Leven Lang Leren programma van de EU. Een aantal projecten werd financieel ondersteund door de ambassade in het desbetreffende land (Tanzania, Ghana) en organisaties/stichtingen werkzaam in verschillende landen op het gebied van armoedebestrijding en (nieuwe) media.

Uitwisselingsstudenten uit het buitenland

Uitwisselingsstudenten uit het buitenland studeren voor een periode van drie maanden tot een jaar aan de HKU. Zij verblijven hier in het kader van een uitwisselingsprogramma.

In 2011 studeerden 68 buitenlandse uitwisselingsstudenten aan de HKU. Het grootste deel van de uitwisselingsstudenten komt uit Europa en maakt gebruik van het Leven Lang Leren/Erasmus-programma. De meeste Europese uitwisselingsstudenten kwamen dit jaar uit Spanje, Finland en de Baltische Staten. Ook ontving de HKU studenten van niet-Europese partnerinstellingen uit onder andere Japan, India en de Verenigde Staten, waarmee de HKU bilaterale uitwisselingscontracten heeft afgesloten.

AANTAL BUITENLANDSE UITWISSELINGSSTUDENTEN
AAN DE HKU IN 2011 PER FACULTEIT

	AANTAL
Beeldende Kunst en Vormgeving	36
Kunst en Economie	0
Kunst, Media & Technologie	13
Muziek	16
Theater	3
TOTAAL	68

Huisvesting

In 2011 heeft het Studenten Service Centrum voor 51 buitenlandse studenten bemiddeld in huisvesting: 31 uitwisselingsstudenten en 20 masterstudenten. Zij maken gebruik van het woningaanbod en de diensten van de SSH Utrecht.

RECHTSBESCHERMING STUDENTEN

De HKU heeft de rechtsbescherming voor studenten ingericht conform de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek. Het Bestuursbureau functioneert als centraal loket voor alle beroepen, bezwaren en klachten. Beroepen over onderwijsinhoudelijke geschillen worden geheel behandeld door een onafhankelijk College van Beroep voor de Examens. Daarnaast heeft de HKU een interne Geschillenregeling voor bezwaren over niet-onderwijsinhoudelijke besluiten van organen van de HKU, en kent de HKU een Klachtenregeling Ongewenst Gedrag. Algemene klachten worden op zorgvuldige wijze behandeld onder toezicht van het College van Bestuur. De HKU stelt in 2012 een klokkenluidersregeling vast conform de Branchecode Governance Hogescholen.

College van Beroep voor de Examens

Het College van Beroep voor de Examens heeft in 2011 34 beroepschriften ontvangen. Dit is hetzelfde aantal als in 2010. De meeste beroepen waren gericht tegen een negatief bindend studieadvies. Een aantal beroepen werd ondermeer ingediend tegen een beoordeling van een tentamen of examen, het niet mogen doen van een examen of het niet toegelaten zijn tot de gewenste opleiding. In totaal kwam het College van Beroep voor de Examens tien keer voor een zitting bijeen.

Het grootste aantal beroepschriften, zestien in totaal, werd ingediend door (aspirant-)studenten van de Faculteit Kunst, Media & Technologie. In negen gevallen is een minnelijke schikking bereikt tussen de faculteit en de student: het bindend studieadvies werd omgezet in een uitgesteld bindend studieadvies of helemaal ingetrokken.

In twee gevallen is geen minnelijke schikking bereikt, maar heeft de student het beroep niet doorgezet. Eén beroep werd niet ontvankelijk verklaard omdat het te laat was ingediend. Vier beroepen waarbij geen minnelijke schikking mogelijk bleek, zijn door het College van Beroep voor de Examens behandeld tijdens een mondelinge zitting. Twee

daarvan werden ongegrond verklaard en een gegrond. Een beroep loopt nog.

Van de Faculteit Kunst en Economie tekenden acht (aspirant-) studenten beroep aan. Drie daarvan werden minnelijk geschikt. Een beroep werd niet doorgezet en een beroep was al intern opgelost voordat het in behandeling werd genomen. Drie keer was een zitting nodig, waarbij het College van Beroep voor de Examens een keer tot de uitspraak gegrond kwam en twee keer tot ongegrond.

Van studenten van de Faculteit Muziek ontving het College van Beroep voor de Examens vijf beroepschriften. In twee gevallen werd een minnelijke schikking bereikt. Voor drie beroepen werd een mondelinge zitting gehouden, waarin er twee ongegrond werden verklaard en een gegrond.

Het College van Beroep voor de Examens ontving vier beroepschriften van (aspirant-)studenten van de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving. Deze werden allemaal minnelijk geschikt.

Tenslotte ontving het College van Beroep een beroepschrift van een student van de Faculteit Theater. Dit beroep werd eveneens minnelijk geschikt.

Geschillenregeling

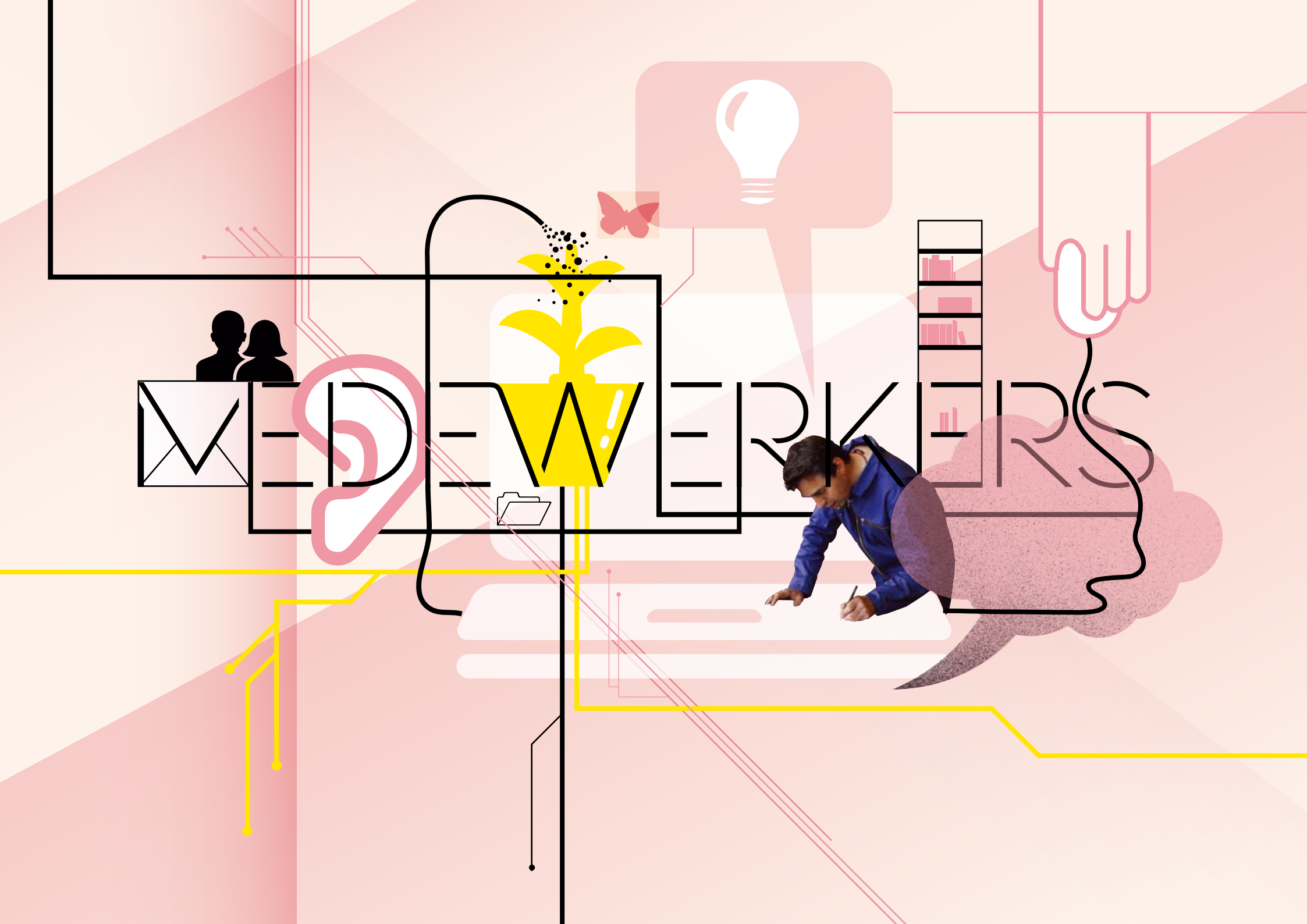
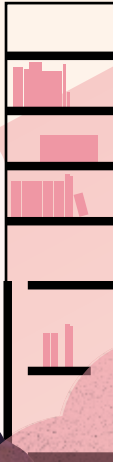
Het College van Bestuur ontving in 2011 veertien bezwaren van studenten in verband met de hoogte van het collegegeld en tussentijdse in- en uitschrijving. In vier gevallen werd geen minnelijke schikking bereikt en heeft de Geschillenadviescommissie HKU het College van Bestuur geadviseerd over het bezwaar. Na bestudering van de adviezen zijn drie bezwaren door het College van Bestuur ongegrond verklaard en een bezwaar gegrond. Er is tegen de beslissingen op bezwaar geen beroep ingesteld bij het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs.

Klachten

Het Bestuursbureau ontving in 2011 in totaal achttien klachten die namens het College van Bestuur zijn behandeld en afgehandeld door (de medewerker van) het onderdeel tegen wie de klacht was gericht. Deze procedure is conform het Studentenstatuut en Bestuurs- en Beheersreglement, waarin wordt bepaald dat degene met een klacht zich in eerste instantie wendt tot degene tegen wie de klacht is gericht.

De Klachtencommissie Ongewenst Gedrag heeft één klacht ontvangen en behandeld in 2011.

MEDEWERKERS

GEVOERD PERSONEELSBELEID

In de cao-hbo is vastgelegd dat de hogeschool minimaal 1,15% van de brutoloon som besteedt aan decentrale arbeidsvoorwaarden. Voor de HKU komt dat in 2011 neer op € 270.197. In het lokale cao-overleg zijn afspraken gemaakt over het gevoerde beleid. De belangrijkste onderwerpen in het kader van de decentrale arbeidsvoorwaarden zijn:

- Betaald ouderschapsverlof: hieraan heeft de hogeschool 0,27% van de brutoloon som besteed.

Ouderenbeleid:

- Betaalde Seniorenregeling Onderwijspersoneel: hieraan heeft de hogeschool 0,40% van de brutoloon som besteed.

- FPU-regeling: in 2005 heeft het College van Bestuur besloten een regeling te treffen voor medewerkers van 56 jaar of ouder. Deze medewerkers kregen de mogelijkheid uiterlijk op 1 december 2005 gebruik te maken van de FPU-regeling waarbij de hogeschool de FPU aanvult tot 80% van het laatst verdiende salaris. In 2011 bedroegen de totale kosten van deze aanvullingen € 1.033.535 (4,40 % van de brutoloon som).

- Doelgroepen: de maatregelen ten behoeve van arbeidsgehandicapten zijn in 2011 gecontinueerd. Het betreft onder andere een vervoersvoorziening, aanpassingen aan de gebouwen en het aanschaffen en verstrekken van hulpmiddelen. De totale kosten hiervan bedragen € 198.076. De totale uitgaven voor het doelgroepenbeleid komen uit op 0,84% van de brutoloon som.

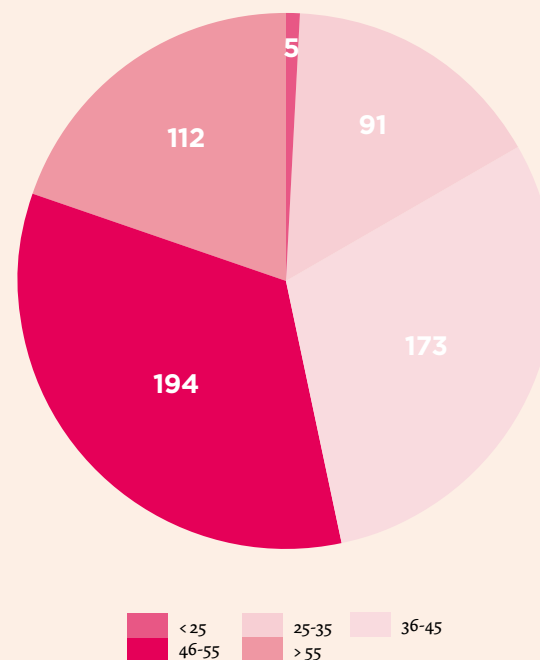
- Reiskosten woon-werkverkeer: in 2011 is € 480.604 uitgegeven aan reiskosten woon-werkverkeer, 2,05 % van de brutoloon som. Deze kosten bestaan uit een vaste maandelijkse vergoeding of een verstrekte ov-jaarkaart.

KENGETALLEN PERSONEEL

Eind 2011 had de HKU 575 mensen in dienst (331,6 fte). 49,9% hiervan is man, 50,1% is vrouw. De gemiddelde leeftijd is 46 jaar.

In totaal besteedde de HKU € 22.868.922 aan salarissen en sociale lasten, 47,68% van de totale uitgaven.

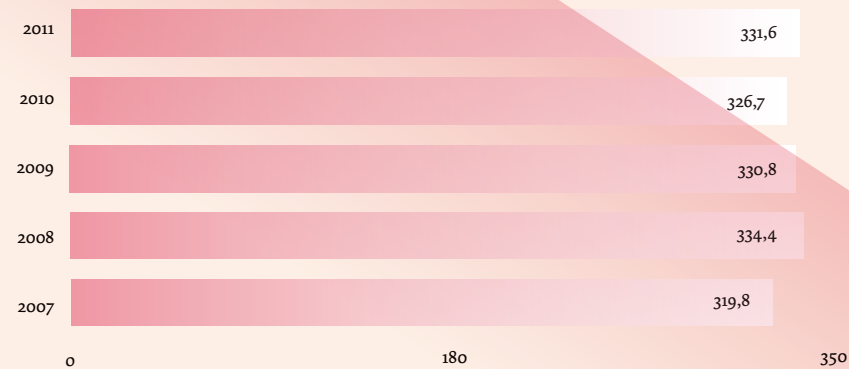
LEEFTIJDOPBOUW PERSONEEL HKU

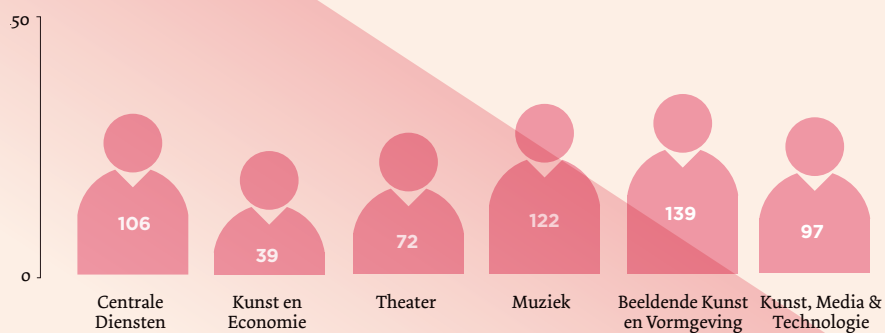
VERDELING MEDEWERKERS NAAR BETREKKINGSOMVANG

BETREKKINGSOMVANG IN FTE	AANTAL MEDEWERKERS
< 0,3	141
>= 0,3 & < 0,5	84
>= 0,5 & < 0,7	120
>= 0,7 & < 1,0	140
>= 1,0	90

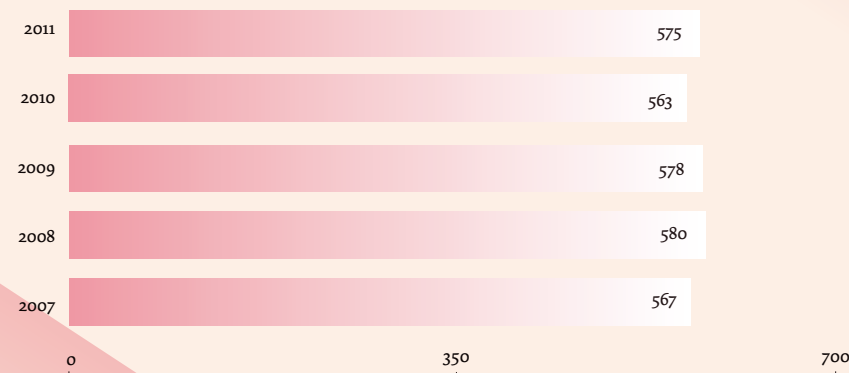
ONTWIKKELING PERSONEELSBESTAND IN FTE

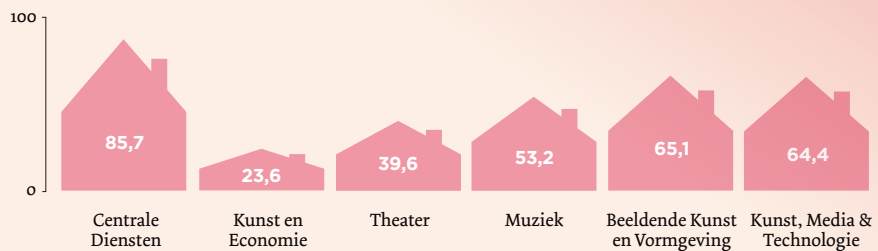
VERDELING PERSONEEL OVER DE LOCATIES IN AANTAL PERSONEN

ONTWIKKELING PERSONEELSBESTAND IN AANTAL PERSONEN

VERDELING PERSONEEL OVER DE LOCATIES IN FTE

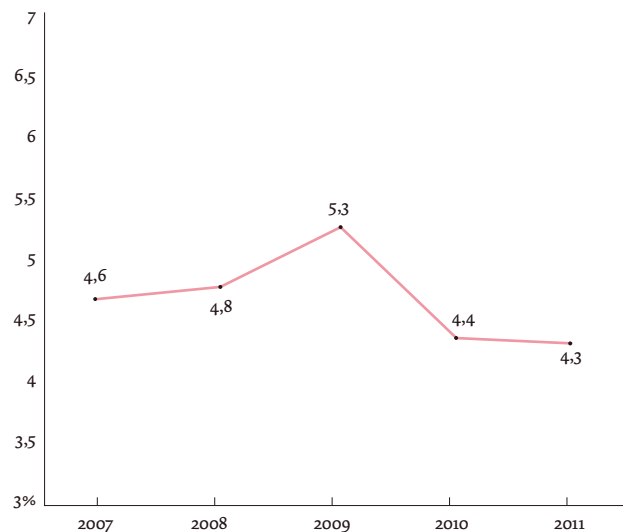

ZIEKTEVERZUIM

Het ziekteverzuim, exclusief zwangerschapsverlof, is in 2011 met 4,3% ongeveer gelijk gebleven aan 2010. Binnen de HKU is nauwelijks sprake van werkgebonden verzuim. De verzuimfrequentie van 1,1 is gelijk aan die van 2010. Net als in voorgaande jaren bestaat het ziekteverzuim hoofdzakelijk uit kort verzuim (minder dan 7 dagen).

Het actieve ARBO-beleid is in 2011 gecontinueerd. Zo wordt er veel aandacht besteed aan preventie. Er worden trainingen aangeboden op het gebied van omgaan met stress en er worden voor de medewerkers yogalessen georganiseerd. Ook kunnen medewerkers met korting gebruik maken van een sportcentrum. Om (langdurig) verzuim te voorkomen is via de ziektekostenverzekeraar Zilveren Kruis Achmea een aantal preventieve trajecten ingezet.

ZIEKTEVERZUIM 2007-2011

GASTDOCENTEN

De HKU streeft ernaar het onderwijsprogramma zo nauw mogelijk aan te laten sluiten bij de beroepspraktijk. Dit wordt onder meer gerealiseerd door het, vanwege specifieke kennis of vaardigheden, inhuren van gastdocenten. In 2011 is in totaal € 2.543.369 uitgegeven aan het inhuren van gastdocenten.

FUNCTIONERINGS- EN BEOORDELINGSGESPREEKEN

De regeling 'Functioneringsgesprekken HKU' heeft tot doel medewerkers te stimuleren, belemmeringen weg te nemen en de persoonlijke ontwikkeling van de werknemers te bevorderen. Onderwerpen die tijdens het functioneringsgesprek onder andere aan de orde komen zijn:

- Taakstelling en de (jaar-)taakbelasting
- Deskundigheidsbevordering
- Persoonlijk ontwikkelingsplan

Functioneringsgesprekken worden één keer per jaar gehouden.

Een beoordelingsgesprek vindt in ieder geval plaats als vastgesteld moet worden of de werknemer in aanmerking komt voor een dienstverband voor onbepaalde tijd of voor een jaarlijkse periodieke verhoging van het salaris. Dit beoordelingsgesprek wordt gevoerd op grond van de 'Beoordelingsregeling HKU'.

Mede naar aanleiding van de gehouden functioneringsgesprekken is in 2011 € 184.130 aan deskundigheidsbevordering besteed.

SECUNDAIRE ARBEIDSVOORWAARDEN

De belangrijkste secundaire arbeidsvoorwaarden binnen de HKU zijn:

- Spaarloonregeling
- Levensloopregeling
- Reiskostenvergoeding woon-werkverkeer
- Fiscale salderingsregeling reiskosten woon-werkverkeer
- Fietsregeling
- Gedeeltelijk betaald ouderschapsverlof
- Uitgebreide scholingsmogelijkheden
- Diverse collectieve verzekeringen

Gebruik van enkele secundaire arbeidsvoorwaarden:

Spaarloonregeling:	171 deelnemers
Levensloopregeling:	17 deelnemers
Reiskostenvergoeding	
Woon-werkverkeer:	totale kosten € 480.604
Fiscale salderingsregeling	
Reiskosten woon-werk	395 deelnemers
Fietsregeling:	62 deelnemers
Gedeeltelijk betaald	
Ouderschapsverlof:	11 medewerkers

CONVENANT LEERKRACHT

In 2011 is de implementatie van het in het kader van het Convenant LeerKracht (verbetering salarismix bij hogescholen) opgestelde plan afgerond.

STAFONTWIKKELING

De afdeling Stafontwikkeling levert een bijdrage aan de verdere professionalisering en deskundigheidsbevordering van HKU-medewerkers. De afdeling organiseert cursussen, trainingen, coaching en maatwerktrajecten. De maatwerktrajecten richten zich onder andere op didactiek en curriculumontwikkeling, maar ook op teambuilding- en intervisietrajecten en op individuele coaching. De afdeling Stafontwikkeling is tevens aanspreekpunt voor subsidies op het gebied van stafontwikkeling, zoals de regeling 'Promoveren in het HBO' van de Stichting Mobiliteitsfonds HBO.

Het algemene trainingsaanbod wordt ieder jaar opgesteld in samenspraak met diverse medewerkers, afdelingshoofden en de faculteitsbestuurders. Het aanbod van trainingsactiviteiten in 2011 was gericht op de aandachtsgebieden leidinggeven, effectief en ontspannen werken, didactiek, studentenbegeleiding, computer-trainingen en financiën.

In 2011 heeft de HKU extra aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering van de leden van de examencommissies. Dit was een gevolg van de invoering van de Wet Versterking Besturing, waarin een verzwaarde taakstelling voor de examencommissies is vastgelegd. In januari 2011 is een interne bijeenkomst georganiseerd waarin deze taakverzwaring is toegelicht en waarbij ook ingegaan is op het nieuwe format dat de HKU heeft opgesteld voor rapportage van de examencommissies aan het College van Bestuur. Daarnaast werd het nieuwe accreditatiesysteem toegelicht, waarin toetsen & beoordelen een prominente rol speelt.

In april heeft een groot deel van de leden van de examencommissies de Dag van de Examencommissies bijgewoond die door de HBO-raad is georganiseerd. Daar volgden zij diverse workshops en lezingen over het nieuwe functioneren van de examencommissies.

INTERNATIONAAL

In 2011 bezochten medewerkers van de HKU diverse conferenties en symposia in het buitenland, als deelnemer of als spreker. Ook hebben HKU-docenten les gegeven in het buitenland of studenten begeleid in het kader van onderzoeks- en ontwikkelingssamenwerkingsprojecten. Diverse faculteiten hebben buitenlandse gastdocenten en medewerkers van internationale (onderwijs)organisaties ontvangen.

Een deel van de docentenuitwisselingen vond plaats in het kader van de Erasmus Teaching Assignments van het Leven Lang Leren programma van de EU.

In 2011 hebben negen HKU-docenten gebruik gemaakt van dit programma.

KLACHTEN REGELINGEN MEDEWERKERS

Ten behoeve van de rechtsbescherming van medewerkers kent de HKU een eigen Geschillenregeling en een Klachtenregeling Ongewenst Gedrag. De HKU stelt in 2012 een klokkenluidersregeling vast conform de Branchecode Governance Hogescholen.

In verband met de invoering van een nieuw functieordeningssysteem in 2007 is de tijdelijke 'Bezwarencommissie functiebeschrijving en 'waardering' ingesteld. Zij adviseert het College van Bestuur over bezwaren van medewerkers inzake de functiebeschrijving en -waardering conform het nieuwe functieordeningssysteem. Tegen een beslissing op een dergelijk bezwaar staat beroep open bij de Landelijke Bezwarencommissie Functieordenen HBO. De Bezwarencommissie functiebeschrijving en -waardering heeft in 2011 geen bezwaren ontvangen.

Het College van Bestuur heeft in 2011 geen bezwaren ontvangen van medewerkers.

VOORUITBLIK

Ten behoeve van de optimalisering van het ARBO- en personeelsbeleid is eind 2011 een vragenlijst voor een medewerkerstevredenheidsonderzoek opgesteld. Dit onderzoek wordt in het eerste kwartaal van 2012 onder de medewerkers gehouden.

 Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

HUISVESTING

Het huisvestingsbeleid van de HKU richt zich op het realiseren en in stand houden van passende werk- en studeervoorzieningen tegen beheersbare kosten.

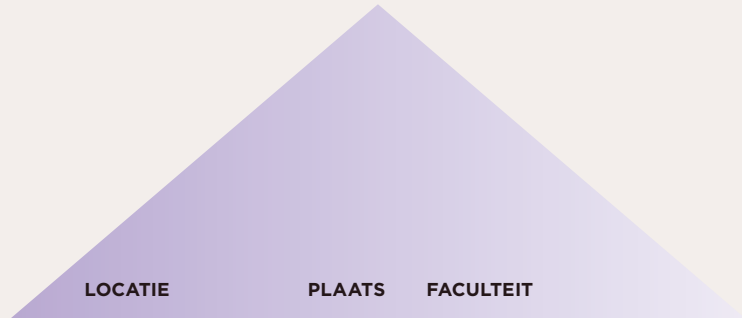
Vijf factoren vormen de basis voor het beleid:

- interne organisatie;
- historisch bepaalde situaties;
- specifieke (huisvestings)eisen van de verschillende faculteiten;
- financiële en wettelijke randvoorwaarden;
- ontwikkelingen in het hoger (kunstvak)onderwijs.

Een belangrijke doelstelling van het locatiebeleid van de HKU, zoals die ten tijde van de fusie eind jaren '80 was geformuleerd, is dat elke faculteit werkt vanuit een basislocatie met eventuele bijgebouwen in de directe omgeving. Hierop zijn drie uitzonderingen:

- de Beiaardschool, onderdeel van de Faculteit Muziek. Deze zit in Amersfoort.
- de Bachelor of Fine Art en de Bachelor of Fine Art and Design in Education. Deze zijn gedeeltelijk gehuisvest op de Tractieweg te Utrecht.
- de loods gelegen aan de Koningsweg te Utrecht. Deze loods is in 2011 in gebruik genomen voor de huisvesting van twee spellokalen, een projectruimte en ruimte ten behoeve van opslag.

GEBOUWENBESTAND HKU IN 2011

LOCATIE	PLAATS	FACULTEIT	Huur, eigendom of bruikleen	Bruto vloeroppervlak in m ²	Netto functioneel oppervlak in m ²
Lange Viestraat 2	Utrecht	Gemeenschappelijke Dienst, Faculteit Kunst en Economie	H	6940	4351
IBB Laan 50	Utrecht	Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving	E	12839	8803
Tractieweg 41	Utrecht	Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving	H	2500	1727
Mariaplaats 27	Utrecht	Faculteit Muziek	E	4494	2319
Mariaplaats 28	Utrecht	Faculteit Muziek	E	4038	2144
Belgenmonument	Amersfoort	Faculteit Muziek	H	25	25
Grote Spui 9 en 11	Amersfoort	Faculteit Muziek	H	550	383
Janskerkhof 17	Utrecht	Faculteit Theater	E	2529	1755
Janskerkhof 18	Utrecht	Faculteit Theater	H	1061	698
Janskerkhof 4	Utrecht	Faculteit Theater	E	111	59
Janskerkhof 4a	Utrecht	Faculteit Theater/Beeldende Kunst en Vormgeving	E	1577	1234
Jansveld 25	Utrecht	Faculteit Theater	H	83	83
Oude Amersfoortseweg 121-131	Hilversum	Faculteit Kunst, Media & Technologie (inclusief verhuur)	E	18852	12443
Koningsweg 2 (hal 3)	Utrecht	Faculteit Theater/alle faculteiten	H	945	802
TOTAAL				55599	36024

Huisvestingsvoorzieningen

Huisvesting is in eerste instantie een voorziening voor het onderwijs. Iedere faculteit stelt specifieke eisen aan huisvesting. De HKU houdt daar rekening mee bij de instandhouding en verbetering van de huisvesting. Daarnaast richt het voorzieningenbeleid zich op de instandhouding van een goed en veilig gebouwenbestand.

Verhouding huur en panden in eigendom

Een evenwichtige combinatie van eigendom en huur van panden zorgt voor spreiding van de capaciteitsrisico's. Ongeveer 20% van de beschikbare vierkante meters wordt door de HKU gehuurd. De HKU verhuurt zelf ook een deel van de ruimte die zij in eigendom heeft aan de Oude Amersfoortseweg te Hilversum (Faculteit Kunst, Media & Technologie). Het vloeroppervlak dat de HKU in het pand niet in gebruik heeft, is beschikbaar voor verhuur aan derden. In 2011 was circa 1800 m² vloeroppervlak verhuurd.

Renovatie panden Janskerkhof 17, 18 en 4 te Utrecht

In 2011 is een conceptrenovatieplan opgesteld ten behoeve van de panden Janskerkhof 17, 18 en 4 door OO-ZO ontwerp bureau uit Utrecht. Het totale conceptrenovatieplan omvat negen fases. De geplande doorlooptijd bedraagt circa 2,5 jaar, uitgaande van een onafgebroken periode waarbij de diverse fases aansluitend worden afgewikkeld. De totale investeringsomvang is becijferd op circa € 4.000.000. Eind 2011 is opdracht gegeven voor de uitvoering van de eerste fase. Deze is ultimo 2011 afgerond. De totale financieringsomvang hiervan bedroeg circa € 300.000. Begin 2012 zal, mede op basis van een evaluatie van de afgeronde fase in 2011, een plan van aanpak worden opgesteld voor de uitvoering van een mogelijk vervolgtraject.

HERHUISVESTING

In 2010 heeft het College van Bestuur de intentie uitgesproken om de faculteiten Kunst, Media & Technologie, Kunst en Economie, de Gemeenschappelijke Dienst en de ateliers van de Tractieweg te herhuisvesten op het BKV/KPN-terrein aan de Ina Boudier-Bakkerlaan en de Fockema Andrealaan. Eigenaar van het KPN-terrein is de Stichting Studenten Huisvesting Utrecht (SSH).

Het CvB en de SSH hebben in april 2011 een intentieovereenkomst ondertekend waarmee de SSH en de HKU hebben aangegeven serieus mogelijke samenwerking te willen onderzoeken voor gezamenlijke huisvesting op het BKV/KPN-terrein.

In de maanden maart tot en met september 2011 is door een gezamenlijke projectgroep gewerkt aan het onderzoek naar de haalbaarheid van de gezamenlijke huisvesting op het genoemde terrein. Bij deze projectgroep was ook het Universitair Medisch Centrum Utrecht betrokken, eigenaar van een aansluitend terrein. Naar aanleiding van het haalbaarheidsonderzoek werd in september 2011 voor de HKU duidelijk dat de financiële lasten van deze herhuisvesting hoger zouden uitvallen dan verwacht. Dit in combinatie met aangekondigde bezuinigingen heeft het College van Bestuur doen besluiten om te stoppen met dit traject van herhuisvesting.

Mede tengevolge van het niet doorgaan van dit herhuisvestings-traject zal in 2012/2013 het strategisch huisvestingsplan worden geherformuleerd.

ARBO EN MILIEU

Het ARBO- en milieubeleid van de HKU is gericht op het optimaliseren van de arbeidsomstandigheden voor een veilige, gezonde en stimulerende werkplek, met zo min mogelijk belasting van het milieu.

Verzuimbegeleiding

Op het gebied van verzuimbegeleiding maakt de HKU gebruik van de diensten van een gecertificeerde ARBO-dienst: Achmea Vitale. In 2011 is het dienstverleningscontract met Achmea Vitale tot 1 januari 2012 verlengd. Vanaf 1 januari 2012 heeft de HKU een contract afgesloten met de (gecertificeerde) ARBO-dienst Schermer, Trommel & de Jong (met ingang van 1 april 2012 opererend onder de naam HumanCapitalCare). Naast de sociaal medische begeleiding van medewerkers wordt er onder meer veel aandacht besteed aan het terugdringen van het frequent en/of langdurig verzuim en aan reïntegratie van zieke medewerkers.

Bedrijfsgezondheidsbudget

In het kader van een preventief verzuimbeleid, het waarborgen van goede arbeidsomstandigheden en het leveren van een goed werkgeverschap in het algemeen heeft Zilveren Kruis Achmea in samenwerking met de HBO-raad voor alle hogescholen Livvit ontwikkeld. Livvit bestaat uit een aantal diensten die preventief ingezet kunnen worden om onder andere de gezondheid van medewerkers te bevorderen en ziekteverzuim te voorkomen. Hiervoor stelt Livvit een budget beschikbaar. Dit budget bestaat uit:

- een bedrijfsgezondheidsbudget ter financiering van arbeidsgerelateerde zorgprojecten;
  - een budget voor specifieke vergoedingen die door de werkgever op individuele basis voor werknemers kunnen worden ingediend.
- In 2011 heeft de HKU hier een aantal malen gebruik van gemaakt.

AUTOMATISERING

In 2011 is een start gemaakt met de herinrichting van de HKU-infrastructuur volgens cloud-protocollen. Deze herinrichting heeft tot doel de lokale infrastructuur beter te laten aansluiten op nationale en internationale standaarden en hierbij te profiteren van schaalbaarheids- en standaardisatievoordelen. Op het gebied van identiteits- en toegangscontrole heeft de HKU het SAML 2.0 toegangsprotocol geïmplementeerd, waardoor de HKU kan participeren in de SURF-federatie. Deze federatie maakt het gemakkelijk voor derden om diensten aan te bieden aan HKU-studenten en medewerkers. Daarnaast maakt het de toegang tot nationale initiatieven als SURFspot en de HBO Kennisbank eenvoudiger.

Online dienstverlening

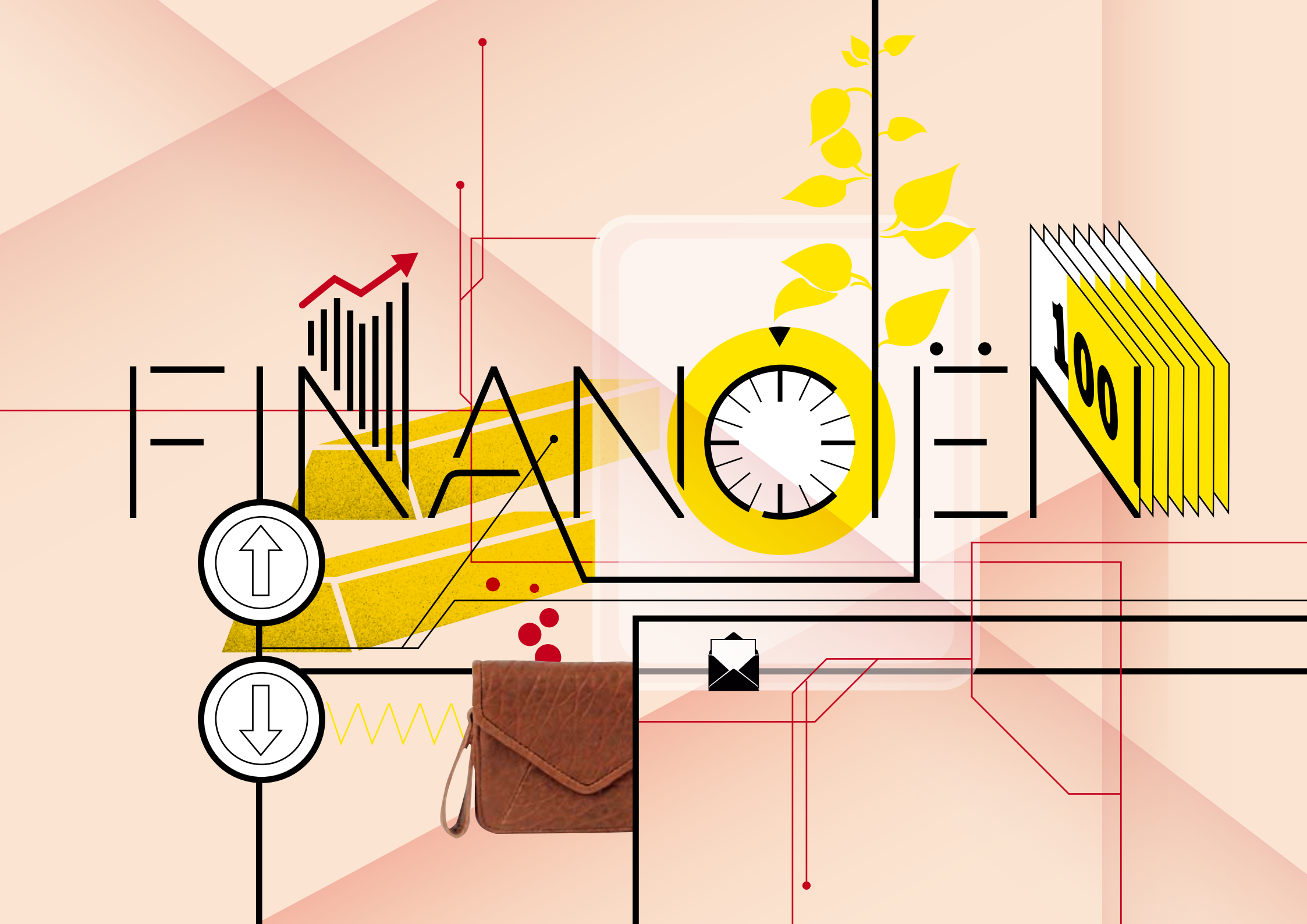
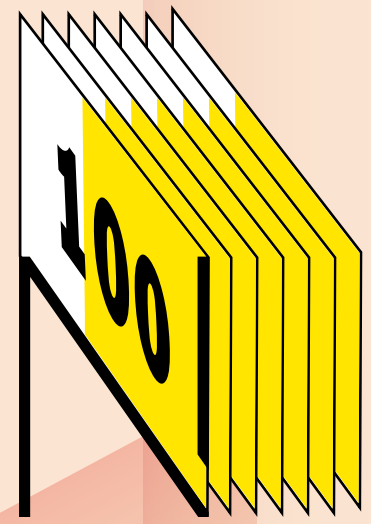
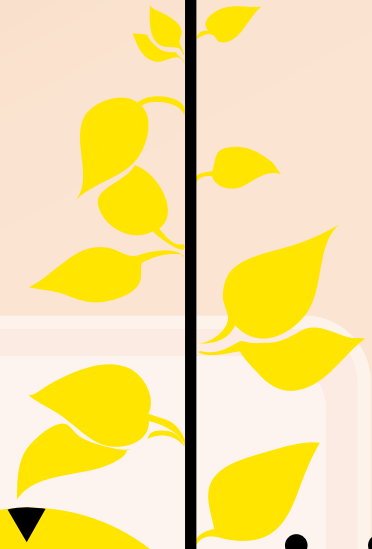
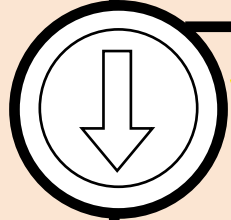
In 2011 is een groot aantal verbetertrajecten ingezet met betrekking tot online dienstverlening en communicatie. Zo is er samengewerkt met de faculteiten en het Studenten Service Centrum in het optimaliseren van de communicatie met studenten, alumni en andere publieks-groepen. Daarnaast is een aantal online applicaties ontwikkeld ten behoeve van de ondersteuning van onderwijsprocessen en de digitale ontsluiting van onderwijs- en examenmaterialen.

Europese samenwerkingstrajecten

In 2011 is in het kader van het project EUTv gewerkt aan indexeringstechnologie ten behoeve van de ontsluiting van audio- en videobestanden en -documenten. Deze technologieën zullen in de loop van 2012 ook beschikbaar komen ten behoeve van het onderwijs, waardoor het opbouwen en doorzoeken van audio-, video- en beeldcollecties eenvoudiger zal worden.

FINMAN

DOELSTELLING

HKU wil steeds tijdig inzicht hebben in de financiële consequenties van de uitgezette beleidslijnen. Het financieel beleid is onder meer gericht op het verkrijgen en in standhouden van een sterk financieel weerstandsvermogen. Hierbij is een doelstelling geformuleerd voor een solvabiliteitspositie van het eigen vermogen van minimaal 30%. Daarnaast wil de HKU de komende jaren extra middelen vrijmaken om onderwijsvernieuwingen en hiermee samenhangende huisvestingsplannen te kunnen financieren. Ondanks de verdere afwaardering van onroerend goed en de roerende goederen is ultimo 2011 de solvabiliteitspositie van het totale vermogen gestegen van circa 30,5% naar 37,2 %.

Voor de investeringen geldt het uitgangspunt dat de jaarlijkse investeringen niet boven het niveau van de jaarlijkse afschrijvingen mogen uitkomen.

De HKU streeft naar een minimale financieringslast. Om dit te realiseren heeft de HKU een flexibele kredietfaciliteit afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

Financiële middelen worden aangewend voor het doel waarvoor deze zijn toegekend. CROHO-opleidingen worden gefinancierd uit de reguliere baten. Ook voor de ontwikkeling van nieuwe CROHO-opleidingen geldt dit. Dit betekent dat de rijksbijdrage en de collegegelden volledig worden aangewend voor de financiering van de reguliere onderwijsactiviteiten.

PLANNING- EN CONTROLCYCLUS

Om de financiële doelstellingen te bereiken, hanteert de HKU een stringente planning- en controlcyclus. Deze cyclus bestaat onder meer uit de begroting, de – voor zover noodzakelijk – gewijzigde begroting, het financieel rekenkundig meerjarenperspectief, de tussentijdse doorlichtingen en het financieel jaarverslag. Verder heeft de HKU veel aandacht voor een gedegen en planmatig budgetbeheer. Het interne verdeelmodel is daarbij een belangrijk sturingsinstrument.

BEKOSTIGING

Van de totale inkomsten bestaat 77,27 % uit de bekostiging. De totale bekostiging 2011 bedraagt € 38.326.472.

De bekostiging bestaat uit de volgende onderdelen:

- een deel dat afhankelijk is van de onderwijsvraag, te weten de studentgebonden bekostiging. Deze bedroeg in 2011 € 22.034.723;
- een deel dat niet afhankelijk is van de onderwijsvraag, maar berekend wordt op basis van een vast percentage van een vaste berekeningsgrondslag, te weten de onderwijsopslag percentages. Deze bedraagt in 2011 € 10.983.866. Deze opslag bestaat uit de opslag kuo, een opslag voor niet-EER studenten en de opslag compensatie huisvesting. Het totale aandeel van de HKU van het opslag percentage is 5,354 % van het totaalbedrag dat op macroniveau is vrijgemaakt voor de financiering van het onderwijsopslag percentage voor alle instellingen.
- een deel dat niet afhankelijk is van de onderwijsvraag, maar gebaseerd is op een aantal 'vaste' toegekende bedragen, te weten de onderwijsopslag bedragen. Dit deel bedraagt in 2011 € 4.248.163. Deze opslag bestaat uit kwaliteitsgelden, middelen in het kader van convenant 'LeerKracht in het hbo', een bijzondere voorziening niet-EER studenten en de compensatieregeling nieuwe bekostiging;
- de ontwerp- en ontwikkelingsgelden (in 2011 totaal € 1.041.465 + € 18.255 = € 1.059.720).

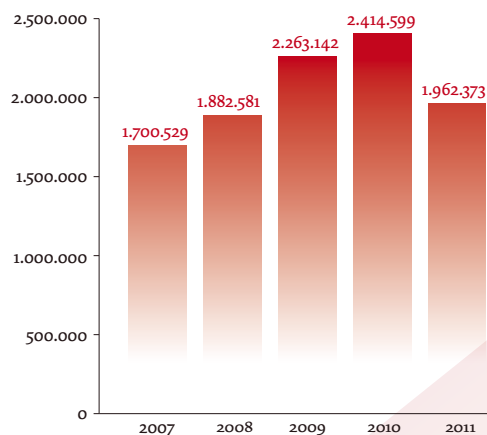
POSITIEF EXPLOITATIERESULTAAT

Het financieel beleid van de HKU is onder meer gericht op het in stand houden en zo mogelijk verder versterken van de financiële stabiliteit van de HKU. Uitgangspunt hierbij is een jaarlijks sluitende exploitatie waarbij, per saldo, geen bedragen worden onttrokken uit de reserves. Op basis van het resultaat 2011 uit gewone bedrijfsvoering kan er een bedrag ad € 1.962.373 worden toegevoegd aan het eigen vermogen.

Er is in 2011 geen resultaat uit buitengewone bedrijfsvoering.

In de begroting 2011 was een positief resultaat uit gewone bedrijfsvoering voorzien van € 2.876.227. Het gerealiseerde resultaat uit gewone bedrijfsvoering komt dus € 913.854 lager uit. Dit is het gevolg van diverse bijzondere resultaten die hierna worden toegelicht.

VERLOOP EXPLOITATIERESULTAAT 2007 T/M 2011:

Bijzondere resultaten (baten en lasten) 2011

In 2011 is een aantal (materiële) mutaties verwerkt die het positieve exploitatieresultaat 2011 ad € 1.962.373 behoorlijk hebben beïnvloed, te weten:

1. De afwaardering van het pand aan de Oude Amersfoortseweg te Hilversum. Het negatieve effect op het exploitatieresultaat 2011 bedraagt € 3.747.343;
2. De extra dotatie in de voorziening ambtsjubileum ad € 261.964
3. Het intrekken van de voorziening accreditatiekosten. Het positieve effect op het exploitatieresultaat 2011 bedraagt € 413.899.

Daarnaast zijn de onderstaande effecten eveneens aanzienlijk van invloed geweest op het uiteindelijk gerealiseerde exploitatieresultaat 2011:

4. De dotatie in de voorziening onderhoud ad € 1.617.241 (HKU en SBRG geconsolideerd). In de begroting was nog rekening gehouden met een dotatie ad € 943.477 (negatief effect: € 673.764);
5. Een onderbesteding van kosten in het kader van het sociaal beleid (totaal positief effect in 2011 ten opzichte van de begroting bedraagt € 241.310);
6. Een meevaller inzake ontsluitingen ad € 136.293;
7. Een meevaller van de sociale lasten, vooral in verband met lagere pensioenlasten, dan waarmee aanvankelijk rekening was gehouden in de begroting (positief effect circa € 281.139);
8. Een meevaller inzake nagekomen pensioenlasten ad € 117.838;
9. De onderbesteding van diverse in de begroting opgenomen interne voorzieningen ter financiering van diverse projecten voor een totaal bedrag van circa € 285.000;
10. Een onderbesteding van € 138.546 inzake stafontwikkeling;
11. Een meevaller van de financiële baten en lasten van totaal € 203.337.

RESULTAAT CONFORM BEGROTING 2011 2.876.227

BIJZONDERE RESULTATEN

Afwaardering pand te Hilversum	- 3.747.343
Extra donatie in de voorziening ambtsjubileum	- 261.964
Vrijvalvoorziening accreditatiekosten	413.899

SUBTOTAAL BIJZONDERE RESULTATEN: - 3.595.408

OVERIGE EFFECTEN:

Donatie voorzieningen onderhoud	-673.764
Onderbesteding inzake sociaalbeleid	241.310
Meevaller ontslaguitkeringen	136.293
Meevaller sociale lasten	281.139
Meevaller nagekomen pensioenlasten	117.838
Onderbesteding diverse projecten	285.000
Onderbesteding stafontwikkeling	138.546
Meevaller financiële baten en lasten	203.337
Resultaat op onderdelen	1.079.856
Onderbestedingen knelpunten voorzieningen	350.000
Overige positieve en negatieve resultaat-effecten	521.999

SUBTOTAAL OVERIGE EFFECTEN: 2.681.554

TOTAAL: 1.962.373

Vervolgens is er in 2011 sprake van een aantal overige positieve effecten ten bedrage van in totaal € 1.079.856, waardoor het uiteindelijke resultaat 2011 uitkomt op € 1.962.373. Deze overige posten betreffen in hoofdlijnen:

- de positieve resultaten die door de faculteiten en de centrale organisatie zijn behaald (totaal € 1.079.856);
- de onderbesteding van diverse in de begroting opgenomen interne voorzieningen (knelpunten) voor een totaal bedrag van circa € 350.000.
- diverse overige positieve en negatieve resultaat-effecten die per saldo uitkomen op een bedrag van € 521.999 (zoals bijvoorbeeld een meevaller in de toewijzing van de middelen ontwerp en ontwikkeling ad € 71.804).

Meerjarenonderhoudsplan (HKU en SBRG)

Eind 2011/begin 2012 is voor de periode 2012 t/m 2024 het meerjarenonderhoudsplan geactualiseerd. Op basis van dit plan is de omvang van de voorziening Onderhoud per 31 december 2011 bepaald. Deze bedraagt totaal € 2.147.747 (m.b.t. de HKU € 1.187.764 en m.b.t. de SBRG € 959.983).

EXPLOITATIEREKENING 2011

Onderstaande gegevens zijn ontleend aan de geconsolideerde jaarrekening 2011 van de Stichting Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, waarover een accountantsverklaring is afgegeven door PwC.

	REALISATIE 2011	REALISATIE 2010
BATEN		
Rijksbijdragen	38.349.309	37.317.630
Overige overheidsbijdragen en subsidies	488.106	1.063.262
College-, cursus-, les- en examengelden	7.721.547	7.318.856
Baten werk in opdracht van derden	1.258.760	1.175.769
Overige baten	1.814.301	2.469.247
TOTAAL BATEN	49.632.023	49.344.764
LASTEN		
Personele lasten	28.410.720	26.700.854
Afschrijvingen	979.024	5.028.217
Huisvestingslasten	6.524.162	6.470.043
Overige instellingslasten	11.570.466	8.269.133
Saldo Financiële baten en lasten	185.278	461.918
TOTAAL LASTEN	47.669.650	46.930.165
RESULTAAT UIT		
BUITENGEWONE BEDRIJFSVOERING	0	0
EXPLOITATIESALDO	1.962.373	2.414.599

De rijksbijdragen

De toename van de rijksbijdragen OCW (de bekostiging) in 2011 ten opzichte van 2010 bedraagt € 1.031.679. De bekostiging 2011 ten opzichte van 2010 laat zich lastig vergelijken omdat in 2011 de nieuwe bekostiging voor het hoger onderwijs is ingevoerd. Deze kent een andere systematiek. Zo is de onderwijsvraag in 2011 anders samengesteld dan de onderwijsvraag in 2010.

De voor 2011 opgenomen rijksbijdrage bestaat uit een bedrag ad € 38.326.472 bekostiging en een bedrag ad € 18.646 dat betrekking heeft op een extra compensatie van het ministerie van OCW. Daarnaast is in 2011 nog een doelsubsidie ontvangen ad € 4.190 inzake de lerarenbeurs.

Overige overheidsbijdragen en –subsidies, en baten werk in opdracht van derden

Bij de verantwoording van subsidiebatens dient in de verslaglegging een onderscheid te worden gemaakt tussen subsidies die verstrekt worden door de overheid en subsidies die verstrekt worden door andere instellingen. Feitelijk gaat het hier om een min of meer cosmetisch onderscheid omdat diverse subsidies vanuit overheidswege worden toegewezen via door de overheid in het leven geroepen tussenpersonen, subsidie-instellingen of agentschappen. Dit leidt ertoe dat bij de verantwoording van subsidies niet altijd dezelfde rubricering wordt gehanteerd. Omdat de projectaanvragen, de voortgangsbewaking alsmede de uiteindelijke verantwoording en afrekening per afzonderlijk project plaatsvinden, heeft dit overigens verder geen nadelige consequenties.

Ten behoeve van de (jaarlijkse) cijfer- en omzetvergelijking inzake subsidies is het, rekening houdend met hetgeen hiervoor is opgemerkt, meer inzichtelijk om de rubrieken 'overige overheidsbijdragen en -subsidies' en 'baten werk in opdracht van derden' als volgt te vergelijken:

	TOTAAL 2011	TOTAAL 2010	VERSCHIL
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	488.106	1.063.262	-575.156
Baten werk in opdracht van derden	1.258.760	1.175.769	82.991
TOTAAL	1.746.866	2.239.031	- 492.165

Zoals uit bovenstaand overzicht blijkt, is er sprake van een afname van € 492.165 in 2011 ten opzichte van 2010. Deze afname is onder meer toe te schrijven aan de afloop van de subsidie-projecten IM3I, Imageo en twee Sia-Raak projecten. In 2011 zijn wel nieuwe (doel) subsidieprojecten aangevraagd en gehonoreerd, maar per saldo is er in 2011 sprake van een teruggang. De overige overheidsbijdragen en -subsidies zijn hiermee terug op het niveau van 2009.

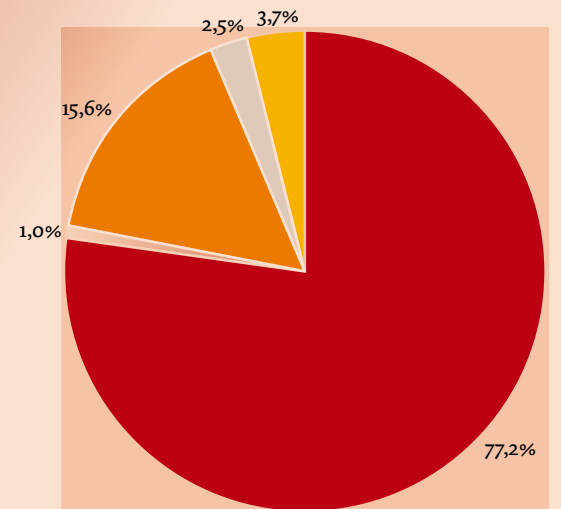
De college-, cursus-, les- en examengelden

De toename van deze post (€ 402.691) is vooral het gevolg van een toename van de collegegelden. Deze is voor een groot deel toe te schrijven aan een stijging van het aantal ingeschreven studenten. Daarnaast wordt de stijging verklaard door de verhoging van het (wettelijk) collegegeld in 2011 (met ongeveer 3%).

Overige baten

De afname van de overige baten in 2011 ten opzichte van 2010 bedraagt € 654.946. Deze afname is onder meer toe te schrijven aan de (balans-) afboeking in 2010 van de 'liquiditeitsbijdrage 1988' ad € 598.450 die in 2010 ten gunste van de overige baten is verantwoord.

BATEN 2011

- Rijksbijdragen OCW (77,2%)
- Overige overheidsbijdragen en -subsidies (1,0%)
- Totaal College-, cursus-, les- en examengelden (15,6%)
- Baten werk in opdracht van derden (2,5%)
- Overige baten (3,7%)

De personeelslasten.

De personeelslasten zijn in 2011 ten opzichte van 2010 met € 1.709.866 toegenomen. Dit is vooral het gevolg van:

- hogere dotaties in de voorzieningen voor ontslaguitkering en jubileumgratificaties (respectievelijk € 349.694 en € 261.964 hoger ten opzichte van de realisatie 2010);
- de incidentele loonsomstijging (effect € 795.450);
- hogere kosten voor sociale lasten en pensioenpremies (€ 388.327, deels veroorzaakt door de hogere loonsom).

Afschrijvingen

De afname van de afschrijvingslasten in 2011 ten opzichte van 2010 met € 4.049.192 wordt vrijwel geheel veroorzaakt doordat in 2010 het afschrijvingsregime voor apparatuur en inventaris is aangepast. In 2010 is ten gevolge hiervan € 2.933.067 extra afgeschreven op apparatuur en inventaris. Doordat er minder geactiveerd is, zijn de jaarlijkse afschrijvingskosten op apparatuur en inventaris in 2011 ten opzichte van 2010 fors gedaald (met € 992.043 ten opzichte van de oorspronkelijke afschrijvingslasten in 2010). Hiertegenover staat een hogere kostenpost inzake apparatuur en inventaris die direct ten laste van de exploitatie 2011 is verantwoord onder de overige lasten.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten komen in 2011 € 54.119 hoger uit dan in 2010. Dit bedrag bestaat onder meer uit een toename van de huurlasten ad € 70.168 (vooral door prijsaanpassingen) en investeringen in het pand te Hilversum die gelijk worden afgeschreven (€120.752). Hiertegenover staat een positief effect, zoals een restitutie van servicekosten ad € 154.156.

Overige lasten.

De stijging van de overige instellingslasten in 2011 met € 3.301.333 ten opzichte van 2010 is vooral toe te schrijven aan het feit dat in 2011 het pand aan de Oude Amersfoortseweg 121-131 te Hilversum verder is afgewaardeerd. In 2010 heeft al een afwaardering plaatsgehad van € 2.279.703. In 2011 bedraagt de verdere afwaardering € 5.128.460. Verder zijn de kosten voor aanschaf van apparatuur en inventaris hoger dan in 2010 in verband met de eerdergenoemde verhoging van de investeringsgrens in 2010 (effect € 779.219). Daarnaast is in 2011 de voorziening accreditatiekosten afgeboekt, waardoor er sprake is van een vrijval ad € 413.899.

Saldo financiële baten en lasten

Het positieve effect op de financiële baten en lasten ad € 276.640 is onder meer toe te schrijven aan hogere rentebaten ten gevolge van toegenomen liquiditeit in 2011. Daarnaast zijn de rentelasten afgenomen in 2011, enerzijds door de jaarlijkse aflossing van de hypothecaire lening en anderzijds door de extra aflossing in 2011 van (een gedeelte van) een rekening-courant krediet (€ 2.300.000 miljoen).

Financieringslasten en renterisico

De relatief lage liquiditeitspositie (€ 15.420.016 per 31 december 2011) zorgt voor lage financieringslasten. Dat de HKU zich een lage liquiditeitspositie kan veroorloven, is mede te danken aan afspraken met de Bank Nederlandse Gemeenten: de HKU heeft hier een doorlopende kredietfaciliteit ad € 11.000.000 tot 2025. Per 31 december 2011 heeft de HKU € 2.200.000 opgenomen uit de genoemde kredietfaciliteit. De renterisico's verbonden aan de hypothecaire leningen met een variabele rente (totaal € 3.624.568 per 31 december 2011) zijn afgedekt door middel van rente-instrumenten (gefixeerde payer-SWAPS). Daarnaast heeft de HKU nog een hypothecaire lening (€ 3.826.880 per 31 december 2011) waarvan de rente voor langere tijd is vastgezet.

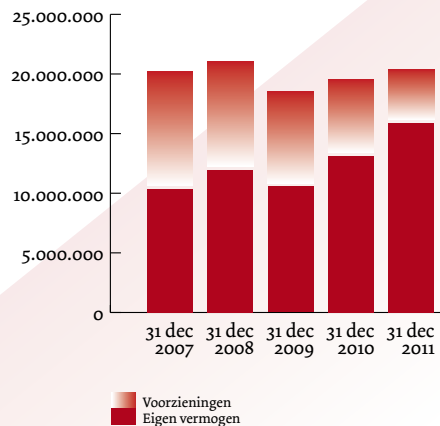
GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER

ACTIVA	2011	2010
Materiële vaste activa	20.034.876	24.756.648
Financiële vaste activa	0	0
Voorraden	4.855	4.970
Vorderingen	5.110.121	4.908.907
Liquide middelen	15.420.016	13.230.617
TOTAAL ACTIVA	40.569.868	42.901.142

PASSIVA	2011	2010
Eigen vermogen	15.086.755	13.124.383
Voorziennigen	5.112.868	6.390.870
Langlopende schulden	9.100.106	11.951.449
Kortlopende schulden	11.270.139	11.434.440
TOTAAL PASSIVA	40.569.868	42.901.142

ONTWIKKELING EIGEN VERMOGEN EN VOORZIENING

VOORUITBLIK

1. Het financieel beleid in 2012 zal onder meer gericht zijn op:
  - Het 'financieel stormbestendig maken' van de HKU met oog op de toekomstige financiële ontwikkelingen in het hoger onderwijs en het kunstonderwijs in het bijzonder (uitwerking sectorplan kuo);
  - Het realiseren van een sluitende exploitatiebegroting voor de uitvoering van het (reguliere) curriculum (inclusief de hiermee samenhangende beheer en ondersteuning). Dit geldt ook voor de uitvoering van onderzoeksprogramma's in relatie tot toegewezen middelen ontwerp en ontwikkeling (feitelijk het kunnen voldoen aan de wettelijke verplichtingen);
  - Het structureren van de middelen voor de financiering van kwaliteitsverbetering. Deze middelen kunnen alleen worden aangevraagd (en toegewezen) indien ze budgettair 'los staan' van de middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het (reguliere) curriculum en onderzoeksprogramma;
  - In het verlengde hiervan geldt als uitgangspunt: (kwaliteits-) middelen worden vrijgemaakt voor innovatie, gericht op toekomstig rendement. Onder renderen wordt in dit verband verstaan het bewerkstelligen van duurzame verbeteringen;
  - Het bepalen van een strategie en interne regelgeving ten aanzien van publiek-private arrangementen. Uitgangspunt hierbij is dat er bij de uitvoering van private activiteiten duidelijk sprake is van samenhang met de uitvoering van de wettelijke onderwijs- en onderzoekstaken.
  - Het realiseren van een maximale financiële flexibiliteit teneinde tijdig te kunnen inspelen op financiële ontwikkelingen zonder dat dit leidt tot kwetsbaarheid.
2. Momenteel zijn er diverse ontwikkelingen gaande, zoals de uitwerking van het hoofdlijnenakkoord (de invoering van de prestatiebekostiging op bijvoorbeeld kwaliteit en studeerbaarheid) en de uitwerking van het sectorplan, waarvan de uitkomst op dit moment lastig voorspelbaar en onzeker is. Deze ontwikkelingen kunnen nadrukkelijk van invloed zijn op de (toekomstige) bekostiging.

3. De studentgebonden bekostiging bedraagt in 2012 nog maar iets meer dan de helft (52%) van de totale bekostiging (inclusief inkomsten uit collegegeld). Er is de laatste jaren duidelijk sprake van een trend waarbij het studentgebonden deel van de bekostiging afneemt en de bekostiging via opslagen toeneemt. Deze trend lijkt zich de komende jaren verder door te zetten met de invoering van de efficiencykorting enerzijds en die van de prestatiebekostiging via opslagen anderzijds.

4. Voor 2012 wordt een positief resultaat begroot van totaal € 2.548.814. Dit resultaat kan als volgt worden gespecificeerd:

Resultaat in het kader van de solvabiliteitsheffing	884.574
Resultaat op de kostenplaats Huisvesting	1.000.000
Resultaat door vrijmaken van middelen uit de bekostiging die op korte termijn worden afgebouwd	664.240

TOTAAL	2.548.814
---------------	------------------

5. Door een jaar uitstel van het in werking treden van de wet 'Verhoging collegegeld langstudeerders' is tevens de efficiencykorting met een jaar uitgesteld. Die korting gaat nu in 2013 in. Hierdoor blijft de bekostiging voor 2012 ten opzichte van 2011 redelijk stabiel. Een vermindering van de bekostiging die wel is verwerkt in 2012 betreft de afbouw van de compensatieregeling nieuwe bekostiging (in 2012 met circa € 400.000 verlaagd ten opzichte van 2011).

6. De baten die gegenereerd worden in de vorm van doelsubsidies, niet bekostigde cursussen en overige werkzaamheden in opdracht van derden (de derde geldstroom) bedragen 7,2 % van de totale baten.

7. Van de totale kosten is 62% personeelskosten. Verreweg de grootste post binnen de personeelskosten zijn de salariskosten (81%). Ten opzichte van 2011 is de formatie HKU totaal met 4,8 fte's toegenomen. Deze toename is vooral toe te schrijven aan de Faculteit Kunst en Economie.

De resterende kosten (38%) bestaan voor 13% uit huisvestingslasten, voor 3% uit afschrijvingslasten en voor 22% uit overige lasten. Belangrijke posten die onder de overige lasten worden verwerkt zijn de administratie- en beheerskosten (12%) en de kosten voor apparatuur en inventaris (32%). Daarnaast zijn er onder deze post diverse interne voorzieningen opgenomen (40%), waarvan een aantal gekarakteriseerd kan worden als 'financiële buffer'.

De beschikbare middelen die als interne voorziening zijn opgenomen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

FINANCIËLE 'BUFFERS' VOOR FINANCIERING VAN:

UITVOERING BEHEERSMATIGE EN ONDERSTEUNENDE PROJECTEN

Interfacultaire medewerkersprojecten	50.000
Interfacultaire studentenprojecten	50.000
Project werkkostenregeling	75.000
Verantwoording privaat/publiekrechtelijke act.	75.000
Digitale facturering	50.000
HRM-beleid (regelingen, werkwijzers)	75.000
AO/IC subsidieregelingen	100.000

SUBTOTAAL : 475.000

BUDGETTAIRE TAAKSTELLINGEN

Taakstelling Faculteit Theater	101.000
Taakstelling Faculteit Kunst en Economie	180.000
Taakstelling Faculteit Kunst, Media & Technologie	234.000

SUBTOTAAL : 524.000

SPECIFIEKE POSTEN

Centraal beheerde verplichtingen	217.000
'Calamiteiten' huisvesting	350.000
Ziektevervanging	410.778
Beloningsdifferentiatiebeleid	250.000
Mobiliteitsbeleid en sociaal beleid	250.000

SUBTOTAAL: 1.477.778

UITBESTEED WERK

DIV. BEGROTINGEN SUBTOTAAL: 716.409

UITVOERINGKWALITEITSVERBETERING

DIV. BEGROTINGEN SUBTOTAAL: 765.675

TOTAAL: 3.958.862

8. De voor 2012 begrote investeringen bedragen € 3,6 miljoen. Hiervan heeft € 3,2 miljoen betrekking op investeringen in gebouwen. Het restant betreft investeringen in apparatuur en inventaris. De genoemde investeringen worden geactiveerd in 2012. De afschrijvingslasten van deze investeringen zullen met ingang van 2013 ten laste komen van de exploitatie. Hierdoor zal in 2013 sprake zijn van een verhoogde exploitatiedruk met circa € 400.000, waarvan verreweg het merendeel (circa 90%) ten laste zal komen van de huisvestingsexploitatie.

9. Met drie faculteiten zijn taakstellende afspraken gemaakt omdat de ingediende vraagbegroting niet sluitend was. Dit betreffen:

Faculteit Theater	110.000
Faculteit Kunst, Media & Technologie	234.000
Faculteit Kunst en Economie	180.000

TOTAAL 524.000

Afgesproken is dat na afronding van het eerste kwartaal 2012 een evaluatie zal plaatsvinden over de exploitatieontwikkeling. Voor het oplossen van eventuele knelpunten zijn in de begroting voorzichtigheidshalve middelen vrijgemaakt als 'buffer' ter grootte van de afgesproken taakstelling (zie de tabel op pagina 132).

10. De liquiditeitspositie ultimo 2011 zal uitkomen op circa 16 miljoen positief. Naar verwachting zal de liquiditeitspositie in 2012 met € 1,3 miljoen afnemen op basis van de voor 2012 (globaal) geraamde cash flow ontwikkeling.

11. Een doorrekening van de toekomstige financiële ontwikkeling geeft aan dat een financiële teruggang van circa 7% in 2016 (wat neerkomt op zo'n € 3 miljoen) ten opzichte van 2012 zeker niet ondenkbaar is. Vermeldenswaardig is hierbij de onder punt 2 genoemde ontwikkelingen en de onzekerheid over de uitwerking hiervan. De uitkomst van de meerjarenraming bevestigt dat het in voorgaande jaren ingezette financiële beleid, waarbij gekozen is voor een terughoudend uitgavenbeleid (ter voorbereiding op financieel mindere tijden) een juiste keuze is geweest.

12. Het positieve resultaat op Huisvesting bedraagt in 2012 circa € 1 miljoen. Dit is het gevolg van lage afschrijvingslasten in 2012 door afwaardering van het pand te Hilversum in 2011 naar de waarde van de grondprijs. De komende jaren zal dit resultaat afnemen ten gevolge van verbouwingsinvesteringen die min of meer onvermijdelijk zijn. Nu nieuwbouw op het BKV/KPN-terrein niet doorgaat (zie ook hoofdstuk Faciliteiten), zal de HKU in 2012 haar visie op de huisvesting herformuleren. Vooruitlopend op deze herformulering is voor 2012 al rekening gehouden met een investeringsbehoefte van € 3,2 miljoen. Een groot deel hiervan kan gekenmerkt worden als praktische uitwerking van de huisvestingsbehoeften en diverse urgente huisvestingszaken. Op basis van een uitgewerkt renovatieplan voor de panden aan het Janskerkhof moet rekening worden gehouden met een aanvullende investeringsbehoefte in de komende jaren van circa € 2 miljoen. Dit betekent dat de positieve ruimte in de huisvestingsexploitatie in 2012 de komende jaren aanzienlijk zal afnemen.

Begroting 2012

Geconstateerd kan worden dat de financiële huishouding van de HKU goed op orde is. In 2012 zal de financiële positie naar verwachting nog iets verbeteren als uitwerking van het financiële beleid in 2012. Zo is in de begroting 2012 een bedrag van circa € 2,5 miljoen vrijgemaakt voor de verdere versterking van het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen gedefinieerd als het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van de baten zal naar verwachting ultimo 2012 uitkomen op circa 36%.

De liquiditeitspositie zal in 2012 naar verwachting met circa € 1 miljoen afnemen in verband met de financiering uit de beschikbare kasmiddelen van een aantal verbouwingsinvesteringen. Desondanks zal naar verwachting de acid test ratio per 31 december 2012 ruim boven de 1,0 uitkomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het College van Bestuur van Stichting Hogeschool voor de Kunsten

De in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde balans en staat van baten en lasten met betrekking tot het jaar 2011 van Stichting Hogeschool voor de Kunsten te Utrecht zijn ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening 2011 van Stichting Hogeschool voor de Kunsten. Wij hebben een goedgekend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 21 juni 2012.

Verantwoordelijkheid van het College van Bestuur

Het College van Bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten. Het College van Bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als College van Bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van het overzicht mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de balans en de staat van baten en lasten op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 2.9, derde lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het onderwijscontroleprotocol OCW/EL&I 2010. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat het overzicht geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in het overzicht. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat het overzicht een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel zijn de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde balans en staat van baten en lasten over het jaar 2011, in alle van materieel zijnde aspecten, op de juiste wijze ontleend aan de gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening 2011 van Stichting Hogeschool voor de Kunsten.

Basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring

Wij vestigen er de aandacht op dat voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van Stichting Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten dienen te worden gelezen in samenhang met de volledige

---

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Newtonlaan 205, 3584 BH Utrecht, Postbus 85096,
3508 AB Utrecht
T: 088 792 00 30, F: 088 792 95 08, www.pwc.nl

*PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer

jaarrekening, waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 21 juni 2012 verstrekte goedkeurende controleverklaring. De controleverklaring (of delen daarvan) mag daarom, zonder onze uitdrukkelijke schriftelijke toestemming vooraf, niet in welke vorm dan ook aan derden ter beschikking worden gesteld. Wij aanvaarden derhalve geen aansprakelijkheid jegens derde partijen die inzage krijgen in deze verklaring of deze verklaring in handen krijgen. Deze toelichting doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Utrecht, 21 juni 2012

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door M.H.A. Bauman RA

PRIJSWINNAARS 2011

Studenten, oud-studenten en docenten van de HKU vielen ook dit jaar weer veelvuldig in de prijzen in hun vakgebieden. Hier volgt een chronologisch overzicht van alle prijswinnaars in 2011, met de meest recente prijzen als eerste genoemd.

STUDENTEN

Johan Rijpma (KMT)

HKU-Award 2011

Publieksprijs HKU-Award 2011

Joost van Dongen (oud-student KMT)

Dutch Game Award (Beste originele gamedesign)

Vlambeer (Rami Ismail en Jan Willem Nijman, KMT)

Dutch Game Design (Beste online game)

Remy van Kesteren (oud-student Muziek)

Winnaar Vriendenkransconcoors/Het Debuut 2011>13

Ikram Elmessaoudi (oud-student BKV)

Winnaar Music and Fashion Battle 2011

Alexander Kraaij (oud-student KMT)

Winnaar Blauwe Tulp bij de Accenture Innovation Awards

Esmee Pietersz-Ronde (oud-student Theater)

Publieksprijs Hollandse Nieuwe Theaterfestival 2011

Eunbi Kim (oud-student BKV)

Bijenkorf Inspiration publieksaward 2011

AvantGarde Fashion Talent Award 2011

Maurits Busse, Gerjanne van Gink, Nandi Enthoven, Lianne van der Wijst, Mark Schevers, Emiel Remmelts, Thijs Rijkers, Boele Zwanenburg (BKV)

Winnaars NS Duurzaam ontwerpwedstrijd

Pluc Plaatsman (BKV)

Piet Bakker Prijs 2011

Navid Nuur (oud-student BKV)

Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst 2011

Simon van der Geest (oud-student Theater)

Gouden Griffel 2011

Iris Deppe (oud-student BKV)

Fiep Westendorp Stimuleringsprijs 2011/2012

Marleen Wellen (oud-student BKV)

Fiep Westendorp Stimuleringsprijs 2011/2012

Rolf van Eijk (oud-student KMT)

Gouden Kalf Beste Televisiedrama 2011

**Bastiaan Schravendeel, Jean-Paul Tossings, Sander Kamermans,
Piebe van der Storm (oud-studenten KMT)**

Publieksprijs Nederlandse Animatie 2011 (Nederlands Film Festival)

Sarah Harkink (KMT)

NFF Wildcard

Tom Hankins, Roy Nieterau, Gijs van Kooten, Guido Puijk (KMT)

UPC Animatie Prijs 2011 (Nederlands Film Festival)

Nicky Maas (KMT)

Dioraphte Stimuleringsprijs 2011 (Nederlands Film Festival)

Ferry Spigt, Malou van Sluis, Denise Lukkenaer (Theater)

Festivalprijzen 'Beste voorstelling' en 'Beste Actrice' (gedeeld door Malou van Sluis en Denise Lukkenaer), Internationaal Universiteitstheater Festival Casablanca

Jonas Wijtenburg (BKV)

Young Blood Award 2011

Karin Strobos (oud-student Muziek)

Grachtenfestivalprijs 2011

Michael Wilmering (Muziek)

Honorary Award for Outstanding Musicianship (Peter de Grote Festival 2011)

Sytze Schalk (Theater)

ITs Playwriting Award 2011

Igor Kutoesjev (BKV)

Jan Zumbrink Prijs 2011

Bas van der Wal (BKV)

Jan Zumbrink Prijs 2011

DieZit! (KE)

Creative Talent Award 2011

Steve Gijrath, Tiede Bart, Efin de Landmeter,

Francesco Steverink, Sven Stroomberg (KMT)

48 Hour Film Project Amsterdam, categorie Best Use of Character

Milou Abel (BKV)

Dummy Award 2011

**Berend Weij, Sanneke Prins, Douwe-Sjoerd Boschman
(oud-studenten KMT)**

World Summit Award Global 2011

Ivan Yohan Jo (Muziek)

Prix pour une oeuvre de création op het Concours International Florilège Vocal de Tours 2011

Christian Boer (oud-student BKV)

Eerste prijs Smart Future Minds Awards

Lulu Tsintsadze (BKV)

Publieksprijs Triumph Inspiration Award 2011

Ivo Witteveen (oud-student KMT)

Winnaar 'Best Advertising Music' bij Music in Motion (Buma/Stemra)

**Eline Koenen, Hilde de Wit, Mike Engelsman, Vincent Ruijters,
Wijnand Veneberg (KMT) i.s.m. Tessa van Asselt, Berta Stössel
(Universiteit Utrecht)**

Winnaars Portico Students' Challenge

Handsome Poets (KMT)

3FM Serious Talent Award

Maeve Stam (oud-student BKV)

Empire Award in de 'Done in Sixty Seconds'-competitie

Team Banzai (KMT)

48 Hour Film Project Nijmegen, categorie Beste Actrice

Jessica Crutzen (Muziek)

2e Prijs Benelux Fluitconcours

Nicky Groenewoud (Theater)

Winnaar modemanifestatie Kunst om het Lijf, categorie Techno Art

**Laurens de Gier, Rami Ismail, Jan Willem Nijman,
Jonathan Barbosa Dijkstra, Rutger Muller, Paul Veer (KMT)**

Winnaars Global Game Jam 2011

DOCENTEN/MEDEWERKERS

Conny Groenwegen (BKV)

Dutch Fashion Award 2011

Petra Stavast (BKV)

KPN Kunstprij 2011

SAMENVATTING

Bestuur en organisatie

Zowel in de Raad van Toezicht als in het College van Bestuur traden in 2011 enkele grote veranderingen op. De heer Piet Klaver, voorzitter van de Raad van Toezicht, heeft afscheid van de raad genomen, aangezien zijn benoembare periode tot een einde was gekomen. Hij is opgevolgd door de heer Wim Cardux. De heer Ad Wisman, voorzitter en enige lid van het College van Bestuur sinds 2004, is eind 2011 met pensioen gegaan. Hij is opgevolgd door de heer Jules van de Vijver.

Tijdens een managementconferentie in december hebben het College van Bestuur, faculteitsbesturen, hoofden en andere aanwezigen zich gebogen over het profiel van de HKU. De aanwezigen concludeerden dat de HKU rust op drie pijlers: de kunsten, media (in de brede zin van het woord) en gerichtheid op de creatieve industrie. In het kader van het sectorplan kunstonderwijs wordt dit profiel in 2012 verder uitgewerkt.

De HKU is in 2011 begonnen aan een hernieuwde opbouw van het relatienetwerk. De banden met collega-instellingen, bedrijven, gemeente en provincie zijn aangehaald. De HKU werkt nauw samen met deze partners op het gebied van onder andere de creatieve industrie, internationalisering, (serious) gaming en stadspromotie. Twee HKU-programma's die gericht zijn op het stimuleren van ondernemerschap bij studenten (COCI) en het kweken van netwerken in de creatieve industrie (Xpert CMKB), zijn in 2011 afgerond. De opgedane kennis zal worden doorontwikkeld in een nieuwe vorm, die in 2012 gepresenteerd zal worden.

Onderwijs

Het opleidingsaanbod van de HKU is in 2011 uitgebreid met de Master of Arts in Performance Design. De master is gevalideerd door de Open University in Groot-Brittannië en is in september van start gegaan. Tevens is de HKU een nieuwe studievariant gestart binnen de Bachelor of Music: Musician 3.0 Creating, Performing, Communicating. Deze studievariant richt zich op een cross-over tussen disciplines als

instrumentalist/zanger, componist en performer.

Binnen de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving zijn de afstudeerrichtingen 3D Design en Industrial Design (Bachelor of Design) samengevoegd tot de afstudeerrichting Product Design. Tevens zijn de richtingen Interior Design en Urban Design (Bachelor of Design) samengevoegd tot Spatial Design.

De onderwijsontwikkeling van de HKU stond vooral in het teken van vier thema's: flexibilisering van onderwijs, helderder profilering, aansluiting op de beroepspraktijk, en integratie van onderwijs en onderzoek.

In het kader van het nieuwe accreditatiestelsel voor het hoger onderwijs heeft de HKU er in 2011 voor gekozen om te gaan werken met de structuur van een instellingstoets met, in het geval van een positief oordeel, beperkte opleidingsbeoordelingen. De instellingstoets van de HKU staat gepland voor najaar 2012. Met het oog hierop krijgen de opleidingen die tot dat moment voor accreditatie op het programma staan, een beperkte opleidingsbeoordeling.

Onderzoek

De HKU is in 2011 gestart met het ontwikkelen van kwaliteits-indicatoren voor onderzoek. Deze kwaliteitsindicatoren werden impliciet al gehanteerd door de verschillende betrokkenen, maar maakten nog niet expliciet deel uit van lectoraten en onderzoeksprojecten.

Om de onderzoekstaak van de hogeschool verder te expliciteren, zijn de kwaliteitsindicatoren verbonden aan de ambities die de HKU zichzelf heeft gesteld met het oog op het sectorplan kunstonderwijs. De activiteiten van de lectoraten worden aan deze ambities gerelateerd.

De HKU heeft in 2011 een nieuwe lectoraat ingesteld: Entrepreneurial Dimensions of Creative Design. Dit lectoraat gaat zich richten op onderzoek naar cultural business modelling, het versterken van de relatie van cultureel ondernemerschap en duurzaamheid, communicatie en applied social media.

Ook zijn er twee labs ontwikkeld: CATLAB, een interdisciplinair en interfacultair onderzoekslaboratorium waarbij docenten, studenten en onderzoekers van de faculteiten Beeldende Kunst en Vormgeving, Muziek en Kunst, Media & Technologie betrokken zijn; en MAPLAP (Media & Performance Lab), waarin onderzoek wordt gedaan in de domeinen creatieve maakprocessen, technologie en interfaces, mixed reality en didactiek.

Studenten

In oktober 2009 telde de HKU 3.968 studenten, 102 meer dan in 2010. Van deze studenten waren er 3234 (voorlopig) bekostigd en 734 zonder bekostiging. 1.242 studenten zijn ingestroomd met ingang van het collegejaar 2011-2012. 6.222 aspirant-studenten hadden zich aangemeld voor de instroom per 1 september 2011.

In totaal stroomden 1.244 studenten uit. Daarvan waren er 757 met diploma, 339 zonder diploma en 148 met bindend studieadvies. De rendementen van HKU-opleidingen blijven onverminderd goed. Zowel bij de vijfjaars als bij de achtjaars rendementen scoren de meeste HKU-opleidingen hoger dan het landelijk gemiddelde.

Het profileringsfonds van de HKU kende in 2011 in totaal € 31.316,19 toe aan 24 studenten die vanwege bijzondere omstandigheden niet (optimaal) hebben kunnen studeren.

In 2010 verbleven 200 studenten met subsidie een periode in het buitenland voor hun studie. Er kwamen 68 studenten uit het buitenland om voor een periode van drie maanden tot een jaar aan de HKU te studeren.

Het College van Beroep voor de Examens ontving 34 beroepschriften. Over negentien beroepen werd een schikking bereikt, vier beroepen werden ingetrokken, drie werden gegrond verklaard, zes werden ongegrond verklaard, een beroep is niet ontvankelijk verklaard en een beroep loopt nog.

De Klachtencommissie Ongewenst Gedrag heeft één klacht ontvangen en behandeld.

Medewerkers

Eind 2009 had de HKU 575 medewerkers in dienst (361,6 fte). In totaal besteedde de HKU € 22.868.922 aan salarissen en sociale lasten, 47,68 % van de totale uitgaven. Daarnaast is in totaal € 2.543.369 uitgegeven aan het inhuren van gastdocenten. Het ziekteverzuim bedroeg 4,3%.

In 2011 is de implementatie van het Convenant LeerKracht, dat door het Ministerie van OCW is opgezet om de salarismix bij hogescholen te verbeteren, voltooid.

De HKU heeft extra aandacht besteed aan de deskundigheidsbevorderingen van de leden van de examencommissies. Hiervoor is een interne bijeenkomst georganiseerd en heeft een groot deel van de leden van de examencommissies de Dag van de Examencommissies bijgewoond die door de HBO-raad is georganiseerd.

Het College van Bestuur heeft dit jaar geen klachten gekregen in het kader van de Geschillenregeling voor medewerkers. Ook zijn er geen klachten ingediend in het kader van de Klachtenregeling Ongewenst Gedrag.

Faciliteiten

De HKU heeft in 2011 een nieuwe ruimte aan de Koningsweg in Utrecht in gebruik genomen ten behoeve van de faculteiten Theater en Beeldende Kunst en Vormgeving: de loods. Deze bevat twee spellokalen, een projectruimte en ruimte ten behoeve van opslag. Er is een conceptrenovatieplan opgesteld voor de panden die de HKU in eigendom heeft aan het Janskerkhof. Een eerste fase van de renovatie is in 2011 afgerond. Het traject zal vervolgd worden in 2012. Met het oog op een mogelijke herhuisvesting van verschillende faculteiten en de Gemeenschappelijke Dienst heeft het College van Bestuur in april een intentieovereenkomst ondertekend met de SSH Utrecht. Doel van deze overeenkomst was een onderzoek naar de haalbaarheid van nieuwbouw voor de HKU op het KPN-terrein aan de Ina Boudier-Bakkerlaan/Fockema Andrealaan. Uit het onderzoek is gebleken dat de financiële lasten van deze herhuisvesting hoger zouden uitvallen dan verwacht. Dit in combinatie met aangekondigde bezuinigingen heeft het College van Bestuur doen besluiten om te stoppen met dit traject van herhuisvesting.

Financiën

Het resultaat uit de gewone bedrijfsvoering bedroeg € 1.962.373, € 913.854 lager dan begroot. Deze afwijking is vooral toe te schrijven aan een versnelde afschrijving van het pand aan de Oude Amersfoortseweg in Hilversum, waarmee in 2010 is begonnen en die in 2011 verder is doorgevoerd.

De rijksbijdragen zijn in 2011 gestegen met € 1.031.679 tot € 38.349.309. De college-, cursus-, les- en examengelden stegen met circa 6,8% tot € 7.721.547. De meeste middelen worden besteed aan personele lasten. De HKU streeft naar een solvabiliteit van minimaal 30%. In 2011 is de solvabiliteit gestegen naar 37,2%.

De financiële huishouding van de HKU is goed op orde. Met het oog op komende bezuinigingen in het hoger onderwijs en het kunstonderwijs in het bijzonder, is dit een geruststellend uitgangspunt.

SUMMARY

Management and organisation

There were a number of major changes in both the Central Board and the Supervisory Board in 2011. Mr Piet Klaver, Chairman of the Supervisory Board, retired from the Board, as his term had come to an end. He is succeeded by Mr Wim Cardux. Mr Ad Wisman, chairman and sole member of the Central Board since 2004, retired at the end of 2011. He is succeeded by Mr Jules van de Vijver.

During a management conference in December, the Central Board, faculty management, managing directors and others present examined the HKU's profile. Those present concluded that the HKU has three mainstays: the arts, media (in the broadest sense of the word) and a focus on the creative industry. That profile will be detailed within the framework of the Art Education Sector Plan.

In 2011, the HKU started restructuring its relations network. The links with colleague institutions, companies, the municipality and the province were reviewed. The HKU works in close cooperation with these partners in such fields as the creative industry, internationalisation, (serious) gaming and city promotion.

Two HKU programmes aimed at encouraging entrepreneurship amongst students (COCI) and cultivating networks in the creative industry (Xpert CMKB) were completed in 2011. The knowledge gained will be developed further in a new form, to be presented in 2012.

Education

The range of courses at the HKU was extended in 2011 with the Master of Arts in Performance Design. The degree has been validated by the Open University in Great Britain and began in September. The HKU also added a new version to the Bachelor of Music degree course: Musician 3.0 Creating, Performing, Communicating. This course focuses on a cross-over between disciplines such as instrumentalist/singer, composer and performer.

Within the Faculty of Visual Arts and Design, the 3D Design and Industrial Design (Bachelor of Design) pathways were merged into the Product Design pathway. The Interior Design and Urban Design (Bachelor of Design) pathways were merged into Spatial Design. The HKU's educational development focused primarily on four

themes: making education more flexible, clearer profiling, a close connection with professional practice and the integration of education and research.

Within the framework of the new accreditation system for higher education, in 2011 the HKU decided to work with the structure of an institutional test with, in the event of a positive result, limited course assessment. The HKU's institutional test is planned for autumn 2012. Until then, those courses planned for accreditation will be subjected to a limited course assessment.

Research

In 2011, the HKU started developing quality indicators for research. Those quality indicators were already implicitly being applied by the various parties involved, but were not yet explicitly part of professorships and research projects.

To make the school's research task more explicit, the quality indicators have been linked to the ambitions the HKU has set itself in respect of the Art Education Sector Plan. The activities of the professorships will be related to those ambitions.

In 2011, the HKU established a new professorship: Entrepreneurial Dimensions of Creative Design. This professorship will focus on research into cultural business modelling, reinforcing the relationship with cultural business and sustainability, communication and applied social media.

Two labs were also developed: CATLAB, an interdisciplinary and inter-faculty research laboratory in which lecturers, students and researchers from the Visual Arts and Design, Music and Art, Media & Technology faculties are involved; and MAPLAP (Media & Performance Lab), in which research is conducted in the fields of creative production, technology and interfaces, mixed reality and didactics.

Students

In October 2009, the HKU had 3,968 students, 102 more than in 2010. Of those, 3,234 students were (currently) government funded and 734 non-government funded. There was an intake of 1,242 students at the beginning of the 2011-2012 academic year. 6,222 candidate students had applied to enrol as of 1 September 2011.

A total of 1,244 students left the school. Of those, 757 graduated, 339 did not graduate and 148 left with a binding study recommendation.

HKU courses continue to have a good success rate. Most five-year and eight-year HKU courses scored higher than the national average.

In 2011, the HKU's profiling fund (profleringsfonds) granted a total of € 31,316.19 to 24 students who have been unable to study (optimally) due to special circumstances.

In 2010, 200 students spent a period studying abroad on a grant. 68 foreign students studied at the HKU for a period of between three months and one year.

The Examinations Appeal Board received 34 appeal applications.

A settlement was reached for nineteen appeals, four appeals were withdrawn, three were declared founded, six were declared unfounded, one appeal was declared unacceptable and one appeal is still pending.

The Complaints Board for Undesirable Conduct dealt with one complaint.

Staff

At the end of 2009, the HKU had a workforce of 575 (361.6 FTEs). The HKU spent a total of € 22,868,922 on salaries and social security charges, which represented 47.68% of total expenditure. A further total of € 2,543,369 was spent on hiring guest lecturers. Absenteeism due to illness amounted to 4.3%.

In 2011, the implementation of the Learning Resources Covenant/ Teachers' Covenant (Convenant LeerKracht) set up by the Ministry of Education, Culture and Science to improve the salary mix at universities of applied sciences, was completed.

The HKU devoted extra attention to professionalising members of the boards of examiners. To that end, an internal meeting was organised and a large proportion of the members of the boards of examiners attended the Boards of Examiners Day (Dag van de Examen-commissies) organised by the Netherlands Association of Universities of Applied Sciences (HBO-raad).

This year, the Central Board received no complaints in the context of the Staff Disputes Regulations. No complaints were lodged in the context of the Regulations to Prevent Unacceptable Behaviour.

Facilities

In 2011, the HKU moved into a new building at Koningsweg in Utrecht for the Theatre and Visual Arts and Design faculties: 'De loods'. This includes two theatre studios, a project room and storage space. A draft renovation plan has been formulated for the premises the HKU owns at Janskerkhof. The initial renovation phase was completed in 2011. The work will be continued in 2012.

With an eye to the possible relocation of the various faculties and the Shared Services Centre, in April the Central Board signed a declaration of intent with the SSH student housing association in Utrecht. It included a study into the feasibility of building new premises for the HKU on the KPN plot situated at Ina Boudier Bakkerlaan/Fockema Andrealaan. That study showed that the financial cost of this accommodation would be higher than expected. Combined with the cuts in government funding that have been announced, the Central Board has decided to abandon this accommodation project.

Finances

The result from normal business operations amounted to € 1,962,373, € 913,854 lower than budgeted. That difference can primarily be attributed to an accelerated depreciation of the premises at Oude Amersfoortseweg in Hilversum, which was begun in 2010 and continued in 2011.

State contributions rose in 2011 by € 1,031.679 to € 38,349,309.

Tuition, course fees and examination fees rose by around 6.8% to € 7,721,547. Most resources are spent on staff expenses.

The HKU aims for solvency of a minimum of 30%. In 2011, solvency rose to 37.2%.

The HKU's financial management is in good order. In view of the forthcoming cuts in higher education - and art education in particular - this is reassuring.

